

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT BÖLÜMÜ
FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN
BELİRLENMESİ PROJE RAPORU

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	i
ŞEKİLLER LİSTESİ	ii
GİRİŞ	1
1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	2
1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı	2
1.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi	3
2. DÜNYA’DA FİNANSAL OKURYAZARLIK ÖLÇÜMÜ VE PROJELER	4
2.1. Türkiye’de Finansal Okuryazarlık Ölçümü ve Projeleri	5
3. PROJE BULGULARI	7
3.1. Projenin Evreni ve Örneklem.....	7
3.1.1. Demografik Özellikler ve Finansal Tercihler.....	7
3.2. Katılımcıların Finansal Davranışları	11
3.3. Katılımcıların Finansal Bilgi Düzeyi Açısından Değerlendirilmesi	18
3.4. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri ve Finansal Davranışları Arasındaki İlişki.....	22
SONUÇ	82
KAYNAKLAR	91

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Dünyada Finansal Okur Yazarlık Anket Örnekleri	5
---	---

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1: Katılımcıların Doğum Yıllarına Göre Dağılımı	7
Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyete Göre Durumu	8
Grafik 3: Katılımcıların Bölgesel Dağılımı.....	8
Grafik 4: Katılımcıların Medeni Hallerine Göre Dağılımı.....	9
Grafik 5: Katılımcıların Hanelerindeki Toplam Kişi Sayısı	9
Grafik 6: Ailede Gelir Getiren Kişi Sayısı	10
Grafik 7: Katılımcıların Mezuniyet Durumu	10
Grafik 8: Katılımcıların Mesleki Durumu.....	11
Grafik 9: Katılımcıların Parasal Konulardaki Bilgi Düzeyi.....	11
Grafik 10: Katılımcıların Finansal Konulardaki Bilgi Edinme Alanları.....	12
Grafik 11: Katılımcıların Bütçe Yapma Sıklıkları	12
Grafik 12: Katılımcıların Bütçelerine Sadık Kalma Durumları	13
Grafik 13: Katılımcıların Bütçe İçeriği	13
Grafik 14: Katılımcıların Yatırım Yapmakla İlgili Kararları.....	14
Grafik 15: Katılımcıların Tasarruf Durumları.....	14
Grafik 16: Katılımcıların Tasarruf Miktarları	15
Grafik 17: Katılımcıların Tasarruf Yapma Nedenleri	15
Grafik 18: Katılımcılara Göre Birikim Nedir?	16
Grafik 19: Katılımcıların Kredi Kartları İle İlgili Bilgi Düzeyleri.....	16
Grafik 20: Katılımcıların Faiz Oranı ve Enflasyon Karşılaştırması.....	17
Grafik 21: Katılımcıların Tasarruf Araçlarına Bakış Açısı	17
Grafik 22: Yatırımcıların Finansal Tutumları	18
Grafik 23: Katılımcıların Faiz Hesaplaması Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	19
Grafik 24: Katılımcıların Faiz ve Enflasyon Karşılaştırması Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	19
Grafik 25: Katılımcıların Finansal Araçların Riskleri Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	20
Grafik 26: Katılımcıların “Kredi Skoru” Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	20
Grafik 27: Katılımcıların Finansal Araçlar Hakkındaki Bilgi Düzeyleri	21
Grafik 28: Katılımcıların Güncel Ekonomik Gelişmeler Hakkındaki Bilgi Düzeyleri.....	22
Grafik 29: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hisse Senedi Kullanımı	22
Grafik 30: Katılımcıların Eğitim Durumuna göre Tahvil ve Bono Kullanımı.....	23
Grafik 31: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Vadeli Mevduat Kullanımı.....	24
Grafik 32: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Altın Kullanımı	25
Grafik 33: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Döviz Kullanımı	25

Grafik 34: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Katılım Hesabı Kullanımı	26
Grafik 35: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Kiralık Kasa Kullanımı	27
Grafik 36: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Yastık Altı Kullanımı	28
Grafik 37: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Tüketici Hakları Hakkında Bilgi Düzeyi .	29
Grafik 38: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Faiz Oranı Hakkında Bilgi Düzeyi.....	30
Grafik 39: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Senet Hakkındaki Bilgi Düzeyi.....	31
Grafik 40: Eğitim Durumuna Göre Tüketim, İhtiyaç ve İstekler Hakkında Bilgi Düzeyi.....	32
Grafik 41: Eğitim Durumuna Göre Banka Kredisi Hakkında Bilgi Düzeyi	33
Grafik 42: Eğitim Durumuna Göre Kredi Kartı Hakkındaki Bilgi Düzeyi.....	34
Grafik 43: Eğitim Durumuna göre Bankalar Hakkında Bilgi Düzeyi.....	35
Grafik 44:Eğitim Durumuna Göre Bütçe Yapma Hakkında Bilgi Düzeyi	36
Grafik 45:Eğitim Durumuna Göre Enflasyon Hakkında Bilgi Düzeyi	37
Grafik 46: Eğitim Durumuna Göre Banka Kartı Kullanımı Hakkında Bilgi Düzeyi.....	38
Grafik 47: Eğitim Durumuna Göre Kefil Olmanın Koşulları Hakkında Bilgi Düzeyi	39
Grafik 48: Eğitim Durumuna Göre Devalüasyon Hakkında Bilgi Düzeyi	40
Grafik 49:Eğitim Durumuna Göre Forex Hakkında Bilgi Düzeyi	41
Grafik 50: Eğitim Durumuna Göre Emek Piyasasındaki Değişmeler Hakkında Bilgi Düzeyi	42
Grafik 51:Eğitim Durumuna Göre Döviz Kurları Hakkında Bilgi Düzeyi	43
Grafik 52:Eğitim Durumuna Göre Borsa Hakkındaki Bilgi Düzeyi.....	44
Grafik 53:Eğitim Durumuna Göre Petrol, Altın ve Metaller Hakkında Bilgi Düzeyi	45
Grafik 54:Eğitim Durumuna göre Enflasyon Hakkında Bilgi Düzeyi.....	46
Grafik 55:Eğitim Durumuna Göre Kredi Faiz Oranındaki Değişmeler Hakkında Bilgi Düzeyi	47
Grafik 56: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Mevduat Faizi Hakkında Bilgi Düzeyi.....	48
Grafik 57: Tüketici Hakları Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	49
Grafik 58:Kişisel Finans Konularında Çok Bilgili Olan Kişilerin Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	49
Grafik 59:Devalüasyon Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	50
Grafik 60: Forex Konusunda Çok Bilgili Olan Kişilerin Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	50
Grafik 61: Enflasyon Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	51
Grafik 62: KatılımcılarınBanka Kartı Kullanımı Hakında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	51
Grafik 63:Bütçe Yapmakta Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı.....	52

Grafik 64:Bankalar Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	52
Grafik 65:Faiz Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı.....	53
Grafik 66: Senet Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	53
Grafik 67: Zorunlu Tüketim, İhtiyaçlar-Lüks Tüketim, İstekler Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı.....	54
Grafik 68: Banka Kredisi Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı....	54
Grafik 69: Kredi Kartı Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı	55
Grafik 70:Kefil Olmanın Koşulları Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	55
Grafik 71: Devalüasyon Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	56
Grafik 72:Banka Kartı Kullanımı Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	57
Grafik 73: Enflasyon Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları	58
Grafik 74: Bütçe Yapma Konusunda Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları .	58
Grafik 75:Bankalar Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	59
Grafik 76: Zorunlu Tüketim, İhtiyaçlar, Lüks Tüketim ve İstekler Konuları Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	60
Grafik 77: Kredi Kartı Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	61
Grafik 78: Banka Kredisi Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları...	62
Grafik 79: Senet Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	63
Grafik 80: Tüketici Hakları Konusunda Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları	64
Grafik 81: Faiz Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları.....	65
Grafik 82:Katılımcıların Doğum Tarihlerine Göre Parasal Konular Hakkında Bilgi Düzeyi .	66
Grafik 83: KatılımcılarınCinsiyetine Göre Parasal Konular Hakkında Bilgi Düzeyi	66
Grafik 84: KatılımcılarınParasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine Göre Finansal Konularda Bilgiyi Arkadaş Çevresinden Alanların Düzeyi.....	67
Grafik 85: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine göre TV ve Gazetelerden Bilgi Alanların Düzeyi	67
Grafik 86: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine göre Bir Finans Kurumundan Bilgi Alanların Düzeyi	68
Grafik 87: Doğum Tarihine Göre Finansal Konularda Aileden Bilgi Alanların Düzeyi.....	69
Grafik 88: Doğum Tarihine Göre Finansal Konularda Arkadaş Çevresinden Bilgi Alanların Düzeyi	69

Grafik 89: Doğum Tarihine Göre Finansal Konulardaki Bilgiyi TV ve Gazetelerden Alanların Düzeyi	70
Grafik 90: Doğum Tarihine Göre Finansal konular Hakkındaki Bilgiyi Bir Finans Kurumundan Alanların Düzeyi	71
Grafik 91: Eğitim Durumuna Göre Finansal Konular Hakkındaki Bilgiyi Aileden Alanların Düzeyi	72
Grafik 92: KatılımcılarınDoğum Tarihine Göre Bütçe Yapma Sıklığı	72
Grafik 93: KatılımcılarınMedeni Hallerine Göre Bütçe Yapma Sıklığı	73
Grafik 94: Hane Halkındaki Kişi Sayısına Göre Bütçe Yapma Sıklığı	74
Grafik 95: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine Göre Birikim Yapılması	74
Grafik 96: KatılımcılarınDoğum Tarihine Göre Tasarruf Miktarı	75
Grafik 97: KatılımcılarınCinsiyetine Göre Yapılan Tasarruf Miktarı	76
Grafik 98: KatılımcılarınMedeni Durumuna Göre Yapılan Tasarruf Miktarı	76
Grafik 99: Kavramlar Hakkında Çok bilgili Olan Kişilerin Ailesinden Bilgi Alanların Düzeyi	77
Grafik 100: Kavramlar Hakkında Çok Bilgili Olan Kişilerin Arkadaş Çevresinden Bilgi Alanların Düzeyi	78
Grafik 101: Kavramlar Hakkında Çok Bilgili Olanların TV ve Gazeteden Bilgi Alma Durumu	79
Grafik 102: Kavramalar Hakkında Çok Bilgili Olan Kişilerin Bir Finans Kurumundan Bilgi Alma Durumu.....	80

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT BÖLÜMÜ FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ PROJE RAPORU

GİRİŞ

Bu çalışma Türkiye’de gençlerin ve hane halklarının finansal yönetim kabiliyetlerini ölçmeyi hedeflemektedir. Çalışma kapsamındaki analiz ve değerlendirmeler Fakültemiz son sınıf öğrencilerinin ailelerine ve çevrelerindeki bireylere uygulanan anket verilerine dayanmaktadır. Verilerin toplanmasına yönelik yüz yüze anket görüşmeleri Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü 2016-2017 eğitim öğretim dönemi son sınıf öğrencilerinin Lisans Bitirme Projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir

Selçuk Üniversitesi Finansal Okur Yazarlık Anketi, ankete katılan öğrenci ve aileleri ile yakınlarının finansal konularda karar vermeye dair bilgi yetenek ve kabiliyetini ölçmeyi amaçlamıştır. Anketi, cevaplayan kişilerin geleceğe dair finansal planlarını nasıl yaptıkları, finansal bilgiyi hangi kaynaklardan edindikleri, para, bütçe yapma, faiz hesaplama gibi finansla konularda ne derece yeterli olduklarını ölçmek üzere planlanmıştır.

Ankette yer alan konular;

- Finansal davranışlar,
- Bilgi düzeyi,
- Demografik değişkenler,

Şeklinde sınıflandırılırken anketin ölçtüğü temel ekonomik göstergeler;

- Hane halkı bütçe, servet ve varlıkları,
- Hane halkı tasarruf miktarı ve harcamalar,
- Gelir, emeklilik, tüketim olarak sıralanabilir.

Finansal davranışlar başlığı altında ankete katılan bireylerin; bütçe yapma sıklığı, yatırımlar ile ilgili bilgi düzeyleri, aylık tasarruf miktarları, tasarruf yapmalarının kişisel nedenlerini ölçen sorular yer almaktadır. Ayrıca, kredi kartılarının asgari ödeme tutarı, faizi ile reel getiri ve enflasyon gibi kavramlar hakkındaki bilgi düzeyi ölçülmüştür. Bu başlık altında bireylerin tasarruflarını, hisse senedi, tahvil ve bono, vadeli mevduat, altın, döviz ve katılım hesabı gibi alternatif yatırım araçlarından hangisini kullandığı sorgulanmıştır.

Anketin, katılanların finansal bilgi düzeyini ölçtüğü bölümde güncel ekonomik bilgilerin veri kaynağı ve bazı temel ekonomik göstergeler hakkındaki bilgi düzeyinin ölçümü amaçlanmıştır. Demografik değişkenlerin yer aldığı anket sorularında katılımcılara yaşadığı bölge, eğitim durumu, cinsiyet ve yaş bilgileri sorulmuştur.

Anketformalarına dayanan veriler yüz yüze mülakat şeklinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen anket cevapları excel'e aktarılarak her soruya yönelik tablo ve grafikler oluşturulmuştur. S.Ü İktisat Bölümü Finansal Okur Yazarlık Anketinin hedef kitlesi, 4. sınıf iktisat öğrencileri ile öğrencilerin aileleri ile yakın çevreleridir. Türkiye'nin bölgeleri dikkate alındığında anketi cevaplayan bireylerin %72'sinin iç Anadolu Bölgesinde ikamet ettiği görülmektedir.

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal okuryazarlık literatürde; yaşam boyunca, finansal kaynakların etkin olarak yönetilebilmesi için gerekli bilgi ve yeteneklerin kullanılabilmesi kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır. Politika yapıcıların üzerinde durdukları finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgiyi edinme ve işletmede karşılaştıkları sabit maliyetleri azaltmada yardımcı olmaktadır (OECD, 2005). Finansal okuryazarlık, parasal konularda bireylerin bilgili olmaları ve parayla ilgili verdikleri kararlarda rasyonel davranabilmeleridir. Bütçe yapmak nedir? Gelir ve giderleri nasıl kontrol altına alabiliriz? Daha rasyonel bir harcama yapısına nasıl geçilir? Gibi sorulara finansal okuryazarlık projelerinde cevap aranmaktadır. Gelirlerin sabit olduğu bir ortamda, daha düşük giderle biraz daha fazla tasarruf etmek ve bunları biriktirmek, doğru yatırım araçlarına yaymak (çeşitlendirmek), bunu takip ederek birikimleri sabırla yönetmek, finansal okuryazarlığın altyapısını oluşturmaktadır (Para, 2019: 44).

Finansal okuryazarlık diğer bir tanımda “günlük yaşamdaki finansal aktiviteler olarak” belirtilirken, dokuz farklı göstergenin yer aldığı anketler aracılığı ile ölçülmektedir. Bu dokuz finansal gösterge; yatırımların yönetimi, nakit yönetimi, kredi yönetimi, finansal planlama, riskten kaçınma ve sigorta, borç yönetimi, emeklilik yönetimi, finansal bilgi ve tasarruflar olarak sınıflandırılabilir. Dünyada pek çok kurum, finansal okur yazarlık seviyesinin ölçümünü, yukarıdaki göstergeleri içeren ana başlıklar halindeki sorularla mail ya da yüz yüze mülakatlar ile yapmaktadır. Anketler sonucunda ortaya çıkan skorlar kişilerin finansal bilgi düzeyini göstermektedir (Hsiao ve Tsai, 2018:17).

Literatürde finansal okuryazarlığa yönelik tanımlar oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Amerika birleşik devletlerinde başlayan girişimler ve tüketici eğitim araştırmalarının başlamasıyla finansal okuryazarlığa ilişkin fikirler 1900'lü yılların başına dayanır (Jelley, 1958). Örneğin Remound (2010: 289) finansal okuryazarlığa ilişkin görüşlerini “bir kimsenin bütçeleme, tasarruf, borç alma ve yatırım gibi anahtar finansal kavramları anlama, bu sayede doğru finansal kararlar ve planlama yolu ile kişisel finansal durumunu idare etme yeteneği”

şeklinde tanımlamıştır. Huston (2010) ise “bireyin etkin finansal karar alma becerisi” olarak tanımlarken; Lusiardi (2008) finansal okuryazarlığa ilişkin görüşlerini temel düzey ve ileri düzey olarak ikiye ayırmıştır. Temel düzeydeki finansal okuryazarlığı bireylerin faiz oranı, enflasyon ve etkileri, risk anlama ve çeşitlendirilmeye yönelik bilgileri olarak tanımlarken, ileri düzeydeki finansal okuryazarlığı ise bireylerin borsa, yatırım, hisse senedi ve tahvil ile ilgili bilgileri şeklinde tanımlamaktadır.

Kompleks türev finansal araçlara erişim düşük düzey finansal okuryazarlığa sahip bireyler için zor olmaktadır. Özellikle finansal riskler karşısında hedging yani koruma görevini üstlenen opsiyon, forward, swap, futures gibi finansal türev araçların kullanımı firmalar ve dövizle iş yapan bireyler için önem arz etmektedir. Ancak yüksek finansal bilgi düzeyi gerektiren bu türev araçların faydalarından ilgili firmalar ve bireyler yararlanamamaktadır (Hsiao ve Tsai, 2018;21).

Finansal okuryazarlık seviyesi düşük bireyler finansal planlamada daha fazla hata yapabilmektedir. Lusardi & Tufano (2008) çalışmalarında borçlanma araçları konusunda az bilgiye sahip bireyler yabancı kaynak kullanımında daha yüksek komisyon ödediği bulgusunu saptamışlardır. Calvet, Cambell and Sodini (2006) çalışmalarında düşük finansal okuryazarlığa sahip bireylerin etkinliği düşük portföy yatırımları gerçekleştiği bulgusuna erişirken, yüksek finansal okuryazarlığa sahip bireylerin daha yüksek etkinliğe sahip portföy yatırımları gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmışlardır.

1.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Her gün kullanılan banka hesapları, kredi kartları, sigorta poliçeleri, ev ya da taşıt kredileri ve diğer finansal enstrümanlar hakkında ne kadar kapsamlı bilgiye sahibiz? Tüketicilere ya da öğrenciler kredi puanları, vergiler, öğrenci kredileri, bireysel emeklilik ve tasarruf hakkında ne kadar bilgi sahibi? Kısacası finansal işlemler, bütçe ve para konusunda bilgili, cahil ya da kendimize yeterli miyiz? Eğitim için birikim, ilk evinizin satın alımı, emeklilik planı gibi hayatınızda önem taşıyan gelişmeler belirli bir finansal bilgiye sahip olmanızı gerektirmektedir. Finansal okuryazarlık, gelecek ile ilgili atılacak adımlarda gerekli bilgiyi kullanmanızı ve doğru kararlar verebilmenizi sağlar.

Çevremize baktığımız zaman çoğunlukla herkesin para ile ilgisi olduğunu, gelir ve giderinin, borcunun ya da birikiminin olduğunu görebilmekteyiz. Her yetişkinin bu para trafiğini, gelir gider trafiğini borç birikim trafiğini idare edebilmesi için parasal işlemler, finansal işlemler konusunda temel bilgilere sahip olması gerekir. Borç alınırken, taksitli mal alınırken faizin yükü ne olacak? Birikimleri değerlendirmede en verimli yatırım alanı nedir?

Gelir ve giderin bütçelemesi nasıl olmalıdır? Bu belirttiğimiz hususların cevaplanması ve bunları kapsayan temel bilgilere finansal okuryazarlık adı verilmektedir (Güngör, 2015).

Finansal okuryazarlık, para, finansal konulardaki cahilliği yenerek tasarruf bilincinin yayılmasını amaçlamaktadır. Erken yaşta çocukların finansal okuryazarlık eğitimi sayesinde tasarruf bilincine ulaşması ve finansal farkındalığının artırılması sağlanabilir. Aile finans uzmanlarına göre çocuklar erken yaşlarda kendileri için ev işlerine ve ekstra amaçlara katkı olacak şekilde cüzi miktarlarda para kazanmaya başlayabilirler. Bu şekilde çocuklar sorumluluklarının bilincine varırken, yaşları ilerledikçe katkıları kademeli olarak artabilmektedir.

Aileler çocukları için barınma, beslenme ve giyinme gibi temel ihtiyaçları mümkün mertebe karşılama zorundadır ancak bazı lüks istekler için çocuklar paranın zor kazanıldığını ve değerini bilecek şekilde kendileri kazanabilirler. Uzmanlar ailelerin çocuklar için “ *temel ihtiyaçlar dışında ekstra şey almak istiyorsa bunu alabilmek için bu parayı kazanması gerektiği*” şeklinde kural belirleyebileceklerini belirtmektedirler. Çocuk bu tür istekler için parayı kendi kazanarak alırsa kıymetini daha fazla anlayabilir. Bu şekilde cüzi işlerde çalışan çocuk eğitiminde daha fazla çalışarak devlet okullarını kazanma güdüsüne ulaşabilir.

2.DÜNYA'DA FİNANSAL OKURYAZARLIK ÖLÇÜMÜ VE PROJELER

Kanada,Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere ve Amerika finansal okuryazarlık konusunda önemli stratejiler ve eylem planları uygulayan öncü ülkelerdir.Kanada Maliye Bakanlığı Finansal Okuryazarlık Milli Stratejisini 2009 yılında başlatmış bulunmaktadır. 2014 yılında Ulusal Finansal Okuryazarlık Komisyonu kurarak bu alandaki politikaları devlet eliyle yürüten Kanada hükümeti finansal okuryazarlığın ülke içinde yaygınlaşmasında yoğun çaba harcamaktadır. Kanada devleti, bankalar aracılığı ile beş yıl süreli 10 milyon dolar tutarında Finansal okuryazarlık ortaklık fonu kurarak uygun organizasyonlara ve derneklere finansal okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik projeler için hibede bulunmuştur

2009 yılından beri Kanada hükümeti finansal okuryazarlık alanında aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

- Finansal okuryazarlık eylem planı oluşturulmuştur.
- Kanada finansal okuryazarlık araştırmasının 2009 ve 2014 yıllarında olmak üzere bundan sonra her beş yılda bir gerçekleştirmektedir.
- Kasım ayını finansal okuryazarlık ayı ilan etmiştir. Kasım ayında bu alanda pek çok etkinlik düzenlemiştir.
- Kanada'nın ilk finansla okuryazar liderini belirlemiştir.

- Ulusal Finansal okuryazarlık konferansları düzenleyerek bu alanda işbirliklerinin ve görüş alış verişinin yaygınlaşmasını amaçlamıştır.
- Bu alanda Ulusal bir Komisyon oluşturulmuştur.
- Kanada Finansal Okuryazarlık veri tabanı oluşturularak kişisel finansal okuryazarlık testleriyle halkın bilgi düzeyi ölçülmüştür.

Tablo 1: Dünyada Finansal Okur Yazarlık Anket Örnekleri

Ülke	Anket	Sıklık	Finansal okuryazarlık hakkında sorular	Finansal planlama hakkında sorular
Amerika	Sağlık&Emeklilik Çalışması (Michigan Üniversitesi)	50 yaş üstü bireylere , her iki yılda bir uygulanmaktadır	Basit,bileşik ve reel faiz bilgisini ölçen sorular. Yatırım fonunun riskini ölçen sorular	Bütçe yapma sıklıkları, harcamaların izlenme sıklığı, kredi kartı borcunun ne kadarının ödendiği soruları.
İngiltere	İngiltere Finansal Kapasite Anketi	2005 ve 2010 da yapıldı 4-5 yılda yapılmakta	Dört farklı alan içermektedir. - Paranın Yönetimi - Paranın planlanması -Finansal Danışmanlık - Emeklilik planı	
Kanada	Kanada Finansal Okuryazarlık anketi 2011	2009 yılında ilk kez yapıldı , her beş yılda yapılmakta.	Reel ve nominal getiri arasında fark, ev satın alımında karşılaşılan harcamalar, sigorta, kredi, tasarrufların vergilendirilmesi, riskli ve risksiz yatırım araçları	

Kaynak: OECD, 2005 ve yazar tarafından derlenmiştir.

Dünyada finansal okuryazarlık ile ilgili projeler ve verilen eğitimler halkın finansal bilgi düzeyinin artırarak; bütçe yapma, kredi kartı ve tüketici kredisi kullanma gibi konularda daha fazla bilinci oluşmasını ve rasyonel karar verme yeteneklerinin gelişmesini sağlamaktadır. Finans piyasaları ve finansal altyapısı gelişmiş ülkelerin finansal okuryazarlık alanında izlediği yol haritaları ve verdiği eğitimler daha fazla olmaktadır.

2.1. Türkiye’de Finansal Okuryazarlık Ölçümü ve Projeleri

Visa Europe, T.C. Kalkınma Bakanlığı, UNDP ve Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği ortaklığında yürütülen Paramı Yönetebiliyorum Projesi ile gençlere finansal okuryazarlık eğitimi verilmiş, eğitim öncesi ve sonrası finansal konulardaki bilgi düzeyleri

ölçülmüştür. 2013 Etki Analizi Sonuçlarına göre; eğitim alan gençlerin yüzde 85'i kendisini finansal konularda yeterli bulmaktadır. Araştırma; finansal okuryazarlığın en önemli başlıklarından birisi olan bütçe konusunda da gençlerin tutum ve davranışlarında önemli değişiklikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Eğitimler öncesi gençlerin sadece yüzde 56'sı yaptığı bütçeye sadık kalırken, eğitim sonrası bu oran yüzde 83 olarak hesaplanmıştır. Paramı Yönetebiliyorum eğitimleri gençlerin birikim konusundaki bilinç seviyesini artırmıştır. 2013 Etki Analizi sonuçlarına göre birikim konusunda 'Elime para geçtikçe kenara koyarım' diyenlerin ön testte yüzde 49 olan oranı, son testte yüzde 87'ye yükselirken, hemen hemen her ay düzenli şekilde birikim yaparım diyenlerin oranı yüzde 30'dan yüzde 62'ye çıkmıştır. Paramı Yönetebiliyorum eğitimleri teorik bilgilerin yanı sıra gençlerin güncel hayatta kullanabilecekleri enflasyon gibi hesaplamaları da içermektedir. Eğitim öncesinde yapılan testlerde gençlerin sadece yüzde 31'i enflasyonun etkisini hesap edebilirken eğitim sonucunda bu oran iki katına çıkarak yüzde 60'a yükselmişti (Sanal , 2013)¹.

SPK, Borsa İstanbul A.Ş. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş, Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu işbirliği ile yapılan “2015 Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması” sonucuna göre Türkiye’de; 2013-2014 yılları içerisinde bir finansal faaliyet olarak banka mevduat hesabı açtıranların oranı %35’tir. Banka kredisinden faydalananlar ise %29’dur. Yüzde 24 resmi olmayan kredi kullanmış ya da tanıdık birinden borç almıştır. Altın alanların oranı %17’dir. Finansal ürünler arasında en az bilinenler vadeli işlem ve forekstir. Katılımcıların %36’sı bu ürünlerden habersizdir. Yatırım fonunu bilenler %73 dolayındadır. Diğer finansal ürünlere ilişkin farkındalık düzeyi %80’in üzerindedir. 2015 yılı içinde evde ya da cüzdanda nakit para biriktirme oranı %44, mevduat ya da tasarruf hesabı olarak bankada para biriktirme oranı %31,5’tir. Katılımcıların %42’si herhangi bir tasarruf yapmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %77’si hanelerinin bir bütçesi olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %18’i Türkiye genelinde çeşitli devlet kurumları ve özel kuruluşlar tarafından finansal eğitim konusunda yürütülen çalışmalardan haberdar olduğunu belirtmiştir. İlgili anketin ekonometrik analiz sonuçlarına göre ise; eğitimin finansal okuryazarlıkta önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Özellikle okula gitmemiş ya da ilköğretimi tamamlamamış bireylerin finansal okuryazarlık puanları çok düşüktür. Eğitim düzeyi yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeyinin de yükseldiği görülmektedir. Kadınların finansal okuryazarlık notu erkeklere kıyasla daha düşüktür. İleri yaş gruplarında finansal okuryazarlık düzeyinde düşüş

¹<https://www.paramiyonetebiliyorum.net/haberler/2013-etki-analizi-sonuclari-aciklandi.aspx?>

görülmektedir. Hanede kişi başına düşen gelir arttıkça bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri de yükselmektedir (SPK,2015).

Türkiyede hane halklarının finansal davranışları incelendiğinde elde edilen en önemli sonuç krizden korktuğu için parasını 1-2 aylık mevduata yatırması ve diğer yarısını da dövizde tutmasıdır. Toplam tutarı tam olarak bilinmeyen yastık altında tutulan bir bölüm bulunmaktadır. Bu para maalesef ekonomiye dönmediği için ülkede üretime istihdama hiçbir katkısı bulunmamaktadır. Son yıllarda devletin Bireysel Emeklilik Sistemine %25 katkı vermesi tasarruf miktarını artırmayı hedeflemektedir.

3. PROJE BULGULARI

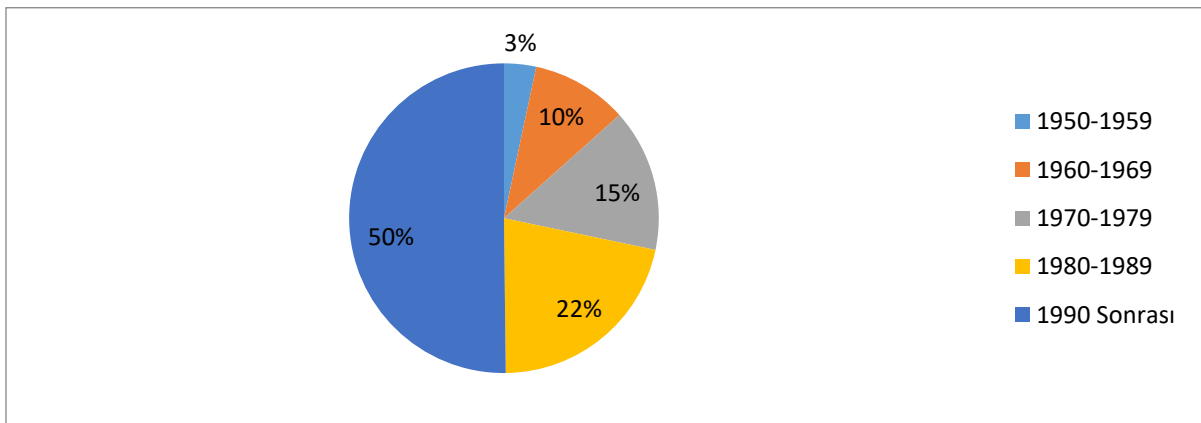
3.1. Projenin Evreni ve Örneklem

Finansal okuryazarlık anketine katılan 6514 kişinin yarısının 1990 ve üstü doğumlular olduğu düşünüldüğünde gençlere yönelik finansal eğitim ve gençlere yönelik politika önerileri önem taşımaktadır. Türkiye nüfusunun %16,3'ünü oluşturan (Tuik, 2016), genç nüfus yani 15-24 yaş arasındaki 12 milyon genç, ülke ekonomisi için dinamik bir yapı oluşturmaktadır. Gençlerin internet kullanım oranları her yıl artarak 2016 yılı için %87 rakamına ulaşmıştır. Gençlerin artan teknoloji kullanımı ile finansal bilgiye erişiminin artması beklenilmektedir. Gençlerin gelir düzeyi cinsiyet ve bölgeler açısından farklılık gösterebilmektedir. Artan finansal bilgi düzeyi gelir farklılıklarının azalmasında ve tasarruf oranının artmasında önemli bir rol oynamaktadır.

3.1.1. Demografik Özellikler ve Finansal Tercihler

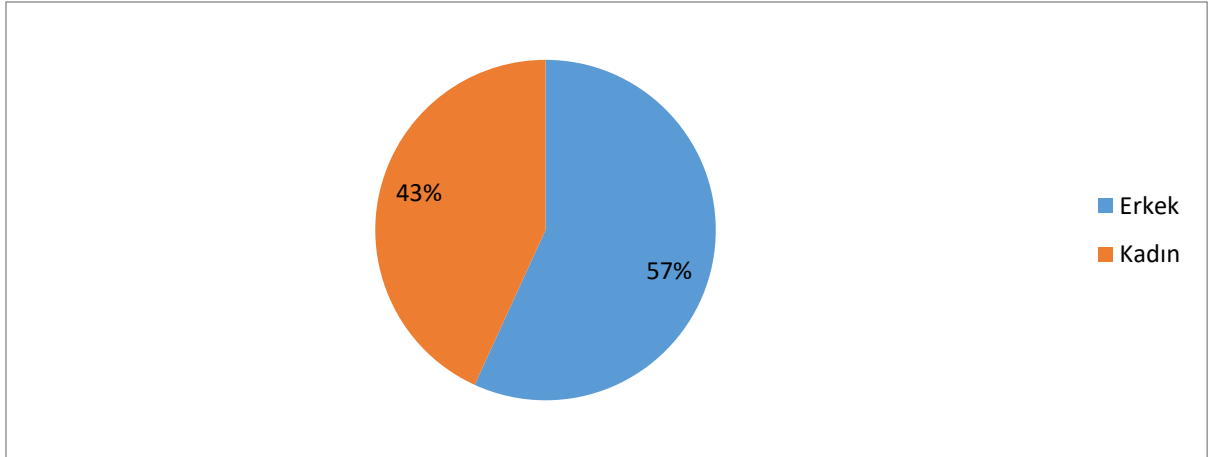
Uygulanan anket çalışmasının birinci bölümünde yer alan sorulara ilişkin demografik özellikler aşağıdaki grafiklerde gösterilmektedir.

Grafik 1: Katılımcıların Doğum Yıllarına Göre Dağılımı

Finansal okuryazarlık anketine katılan 6514 kişinin doğum yıllarına göre değerlendirme şu şekildedir. Ankete katılan katılımcıların yarısı 1990 ve sonrası doğumlu iken; %22'si 1980-1989 doğumludur. Doğum yılları açısından incelendiğinde 1950-1959 arası doğumluların sayısı en azdır (Grafik 1).

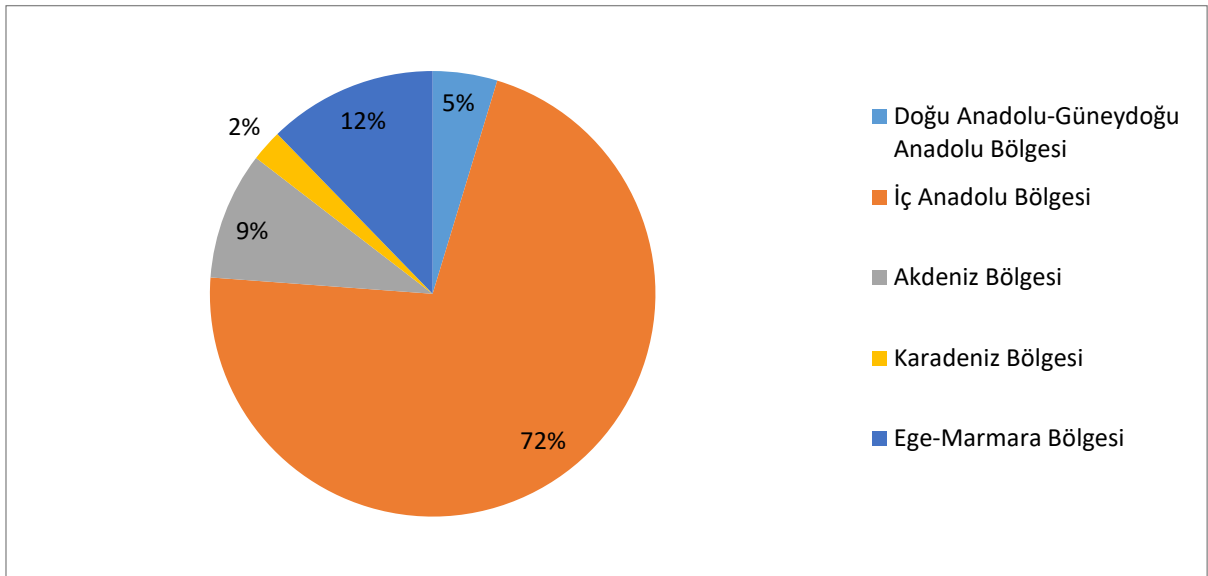
Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyete Göre Durumu

Ankete katılanların %57 sini erkekler oluştururken %43'ünü kadınlar oluşturmaktadır.

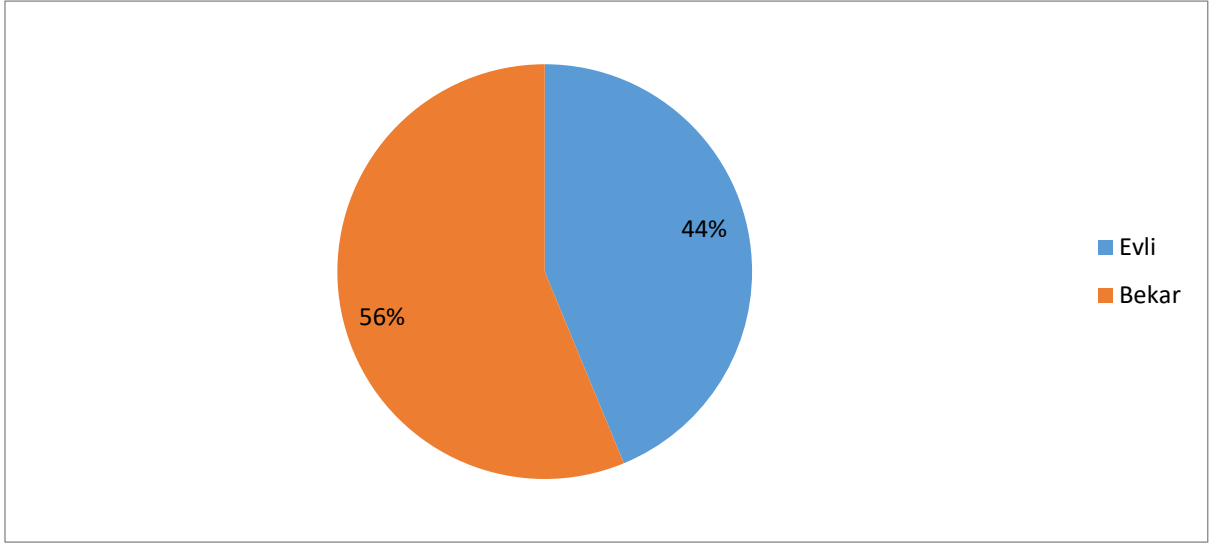
Grafik 3, Ankete katılan 6592 kişi yaşadığı bölge açısından değerlendirildiğinde ortaya şu sonuçlar çıkmaktadır.

Grafik 3: Katılımcıların Bölgesel Dağılımı

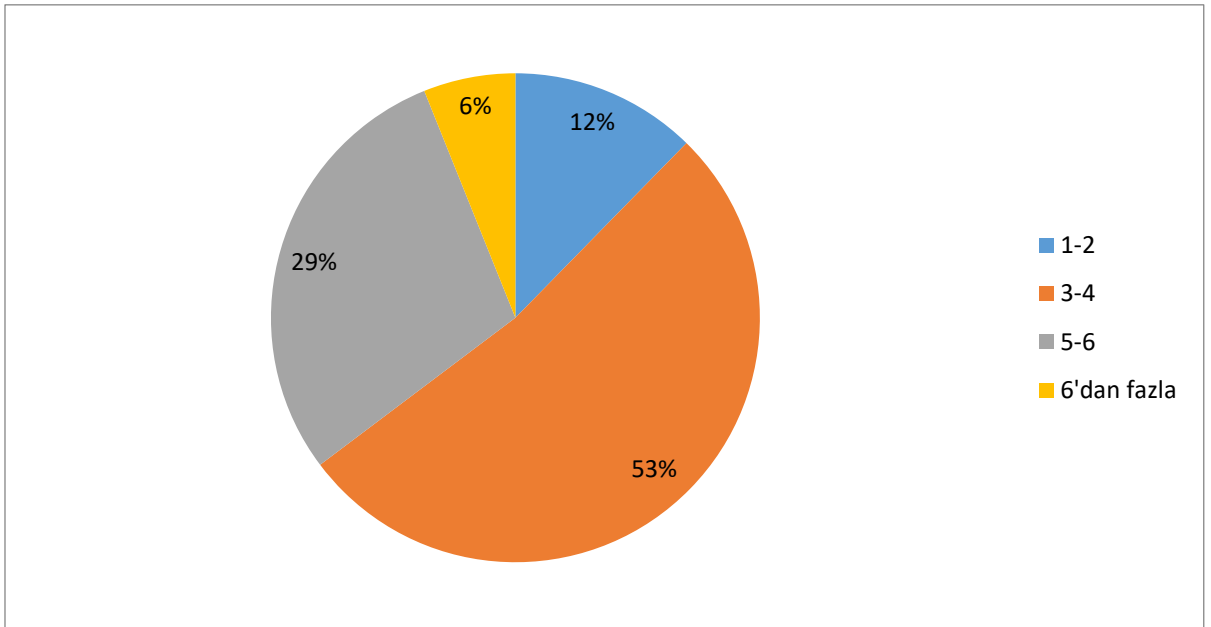
Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%72) İç Anadolu bölgesinde yaşamaktadır. En az katılımın sağlandığı bölge ise Karadeniz Bölgesidir (Grafik 3).

Grafik 4: Katılımcıların Medeni Hallerine Göre Dağılımı

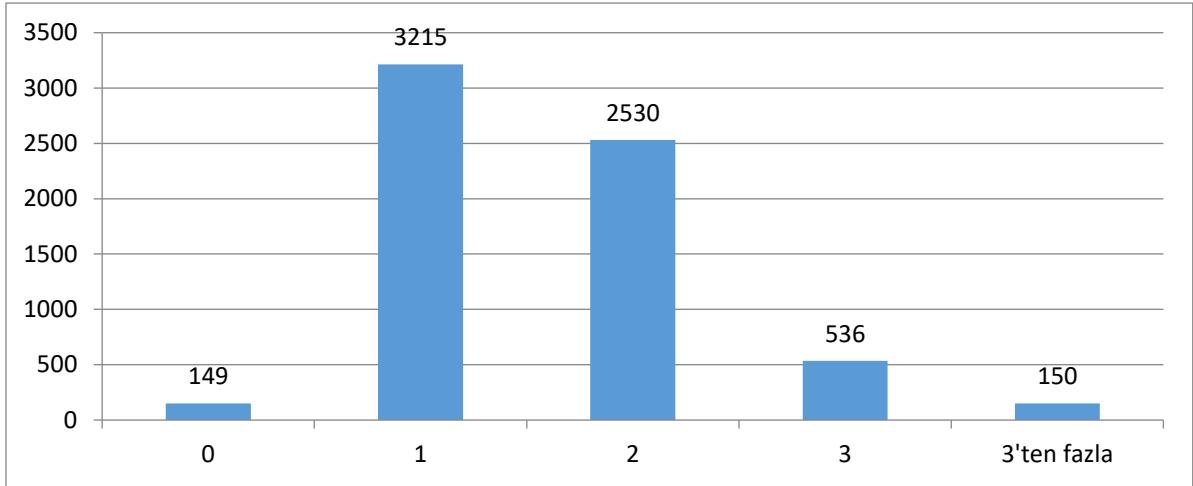
Katılımcıların medeni halleri incelendiğinde %56'sının bekar %44'ünün evli olduğu görülmektedir. Bu durum yukarıda daha önce incelenen katılımcıların ortalama yaş aralığı sonucu ile karşılaştırıldığında (yarısı 1990-1999 idi) oldukça normal gözükmemektedir (Grafik 4).

Grafik 5: Katılımcıların Hanelerindeki Toplam Kişi Sayısı

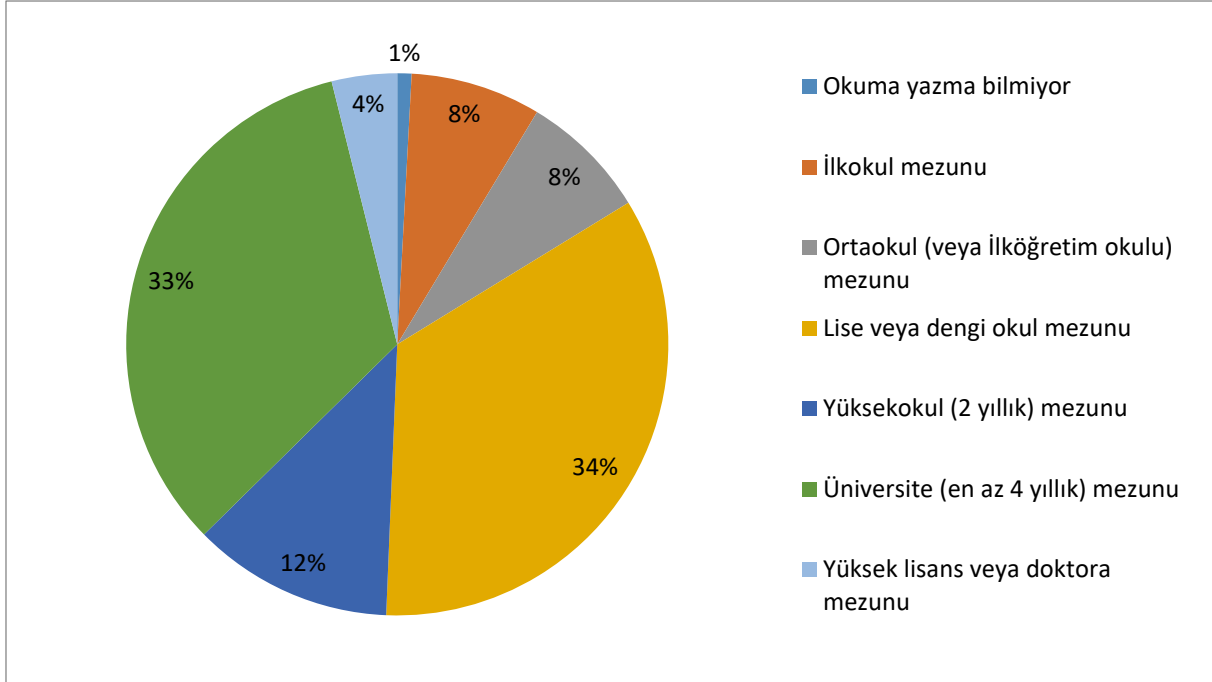
Katılımcılara hanelerinde kaç kişi oldukları sorusuna 6527 kişiden alınan cevaplara göre; %53'ü diğer bir deyişle yarısı 3 ila 4 kişilik bir aile sahiptir. 6'dan fazla kişiye sahip ailelerin oranı ise %6'dır (Grafik 5).

Grafik 6: Ailede Gelir Getiren Kişi Sayısı

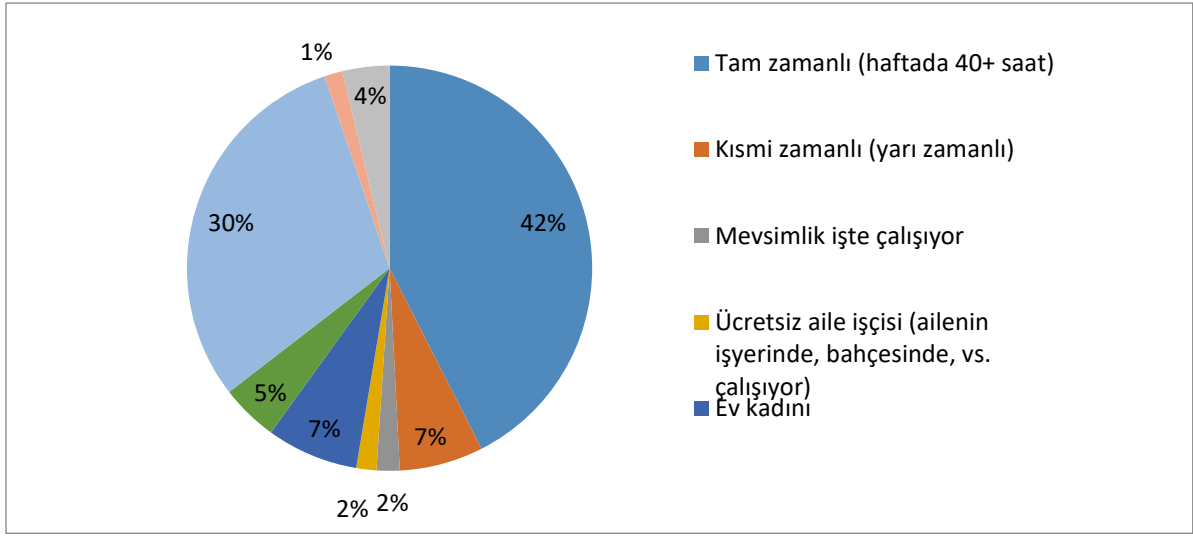
Katılımcıların ailelerinde kaç kişi oldukları öğrenildikten sonra aile içerisinde kaç kişinin gelir getirdiği sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır: Ankete katılan toplamda 6580 kişiden 3215 kişinin diğer bir deyişle %49'unun ailesinde tek bir kişi gelir getirirken, 2530 kişinin ailesinde (%39) 2; 536 kişinin (%8) ailesinde ise 3 kişi gelir getirmektedir (Grafik 6).

Grafik 7: Katılımcıların Mezuniyet Durumu

Katılımcıların mezuniyet durumuna bakıldığında; katılımcıların %34'ü lise ve dengi okullardan mezun iken %33'ü en az 4 yıllık üniversite mezunudur. İlkokul ve ortaokul mezunlarının oranı %8'dir (Grafik 7).

Grafik 8: Katılımcıların Mesleki Durumu

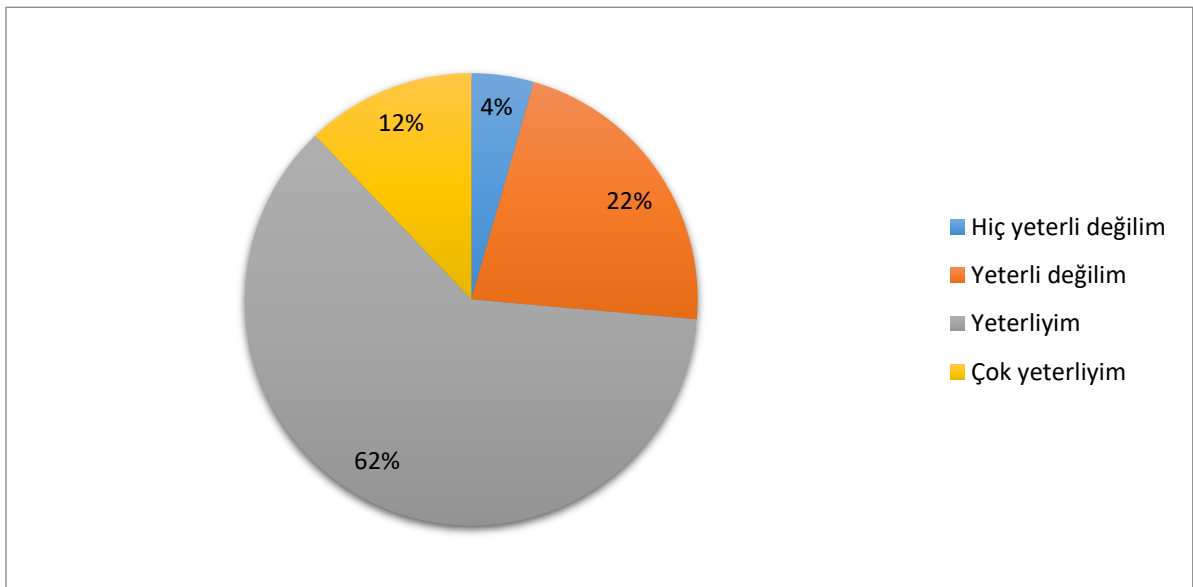

Grafik 8’de katılımcıların mesleki durumu gözlemlenmektedir. 6588 katılımcıdan yukarıdaki grafikten de görülebileceği üzere, %42’si tam zamanlı çalışırken %7’si kısmi zamanlı, %4’ü mevsimlik işçi olarak çalışmaktadır. Ankete katılanların %30’u öğrenci ve %7’si ev kadınıdır.

3.2. Katılımcıların Finansal Davranışları

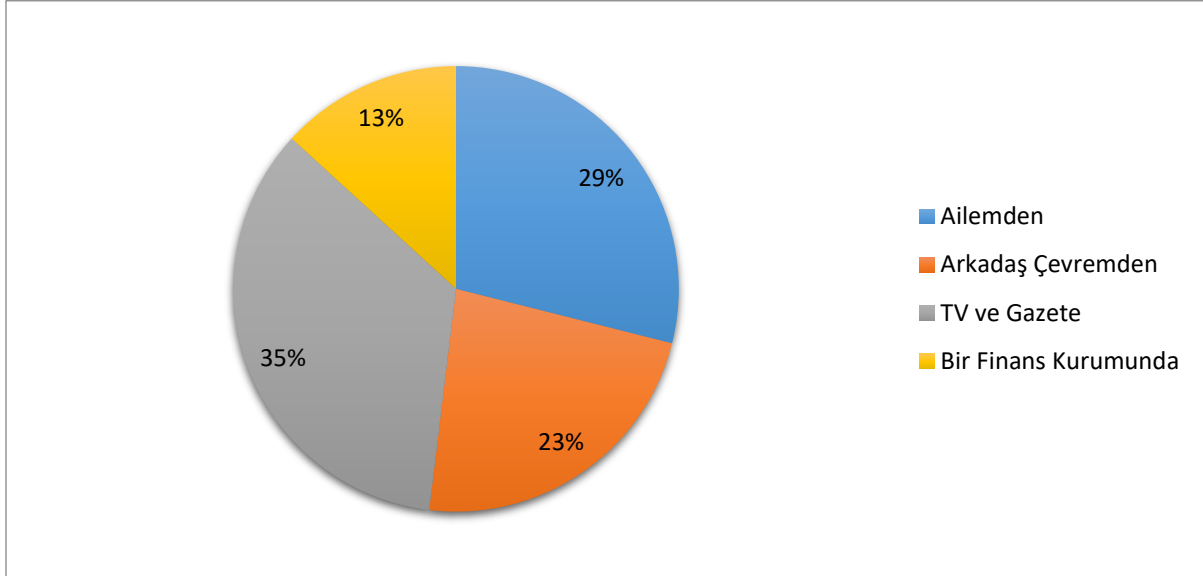
Çalışmanın bu kısmında katılımcıların finansal davranışları ölçülmektedir. Diğer bir deyişle finansal konulardaki bilgi düzeyleri araştırılmaktadır.

Grafik 9: Katılımcıların Parasal Konulardaki Bilgi Düzeyi

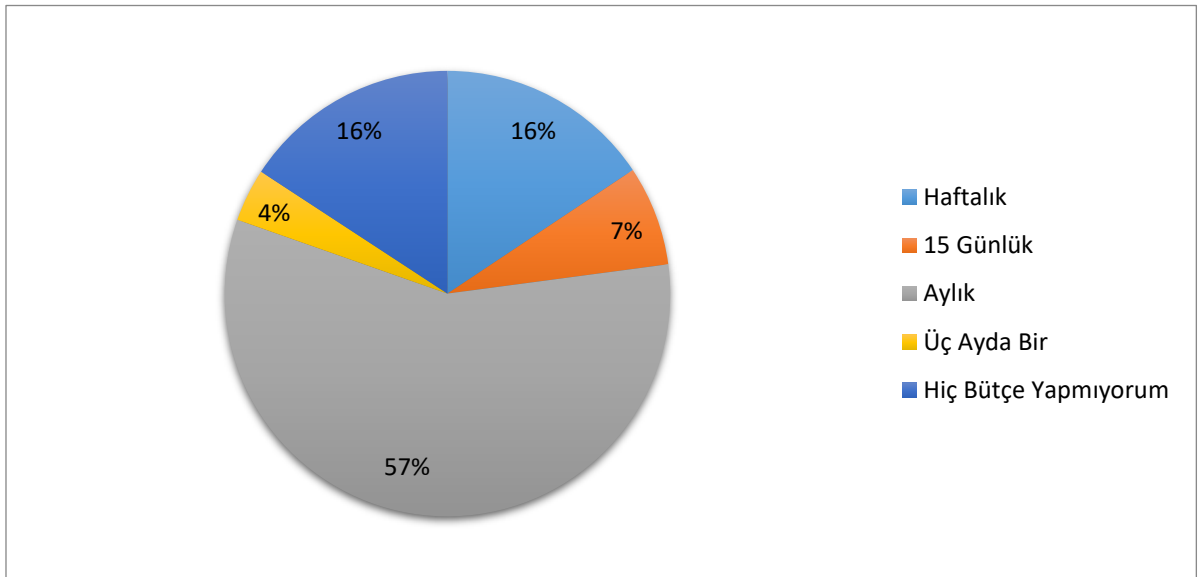
Katılımcılara finansal konulardaki bilgilerini ne kadar yeterli buldukları sorulduğunda;6573 kişinin %62'si finansal konulardaki bilgi düzeyleri açısından yeterli olduğunu düşünürken; yeterli olmadıklarını düşünenlerin oranı %26'dır.

Grafik 10: Katılımcıların Finansal Konulardaki Bilgi Edinme Alanları

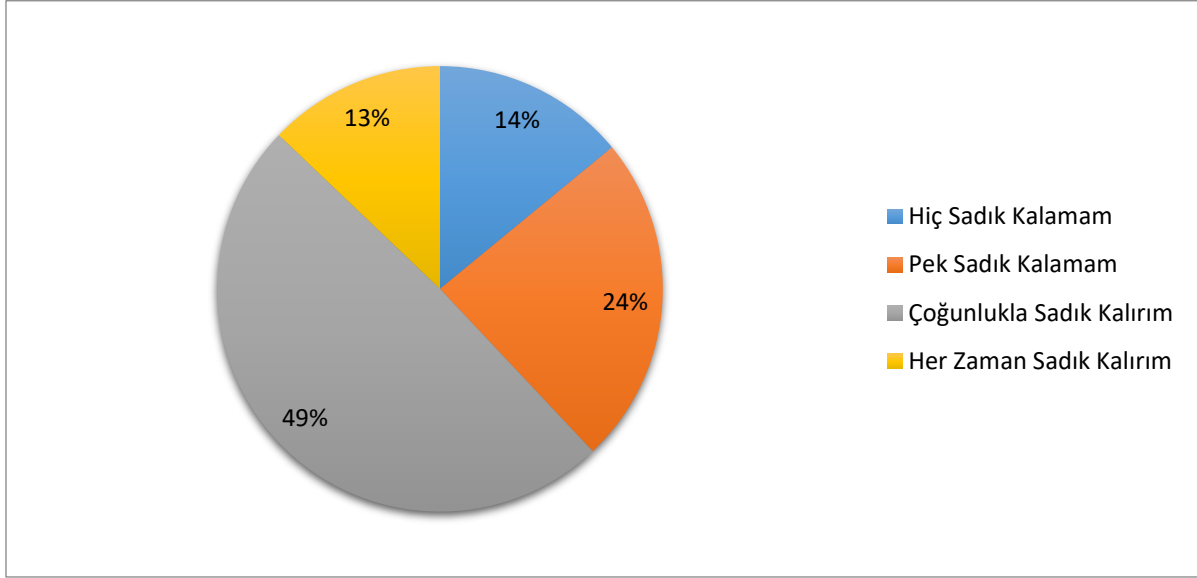
Katılımcıların %35'i TV ve gazeteden, %29'u ailesinden, %23'ü arkadaş çevrelerinden ve %13'ü de bir finans kurumundan finansal konular hakkında bilgi edinmektedir.

Grafik 11: Katılımcıların Bütçe Yapma Sıklıkları

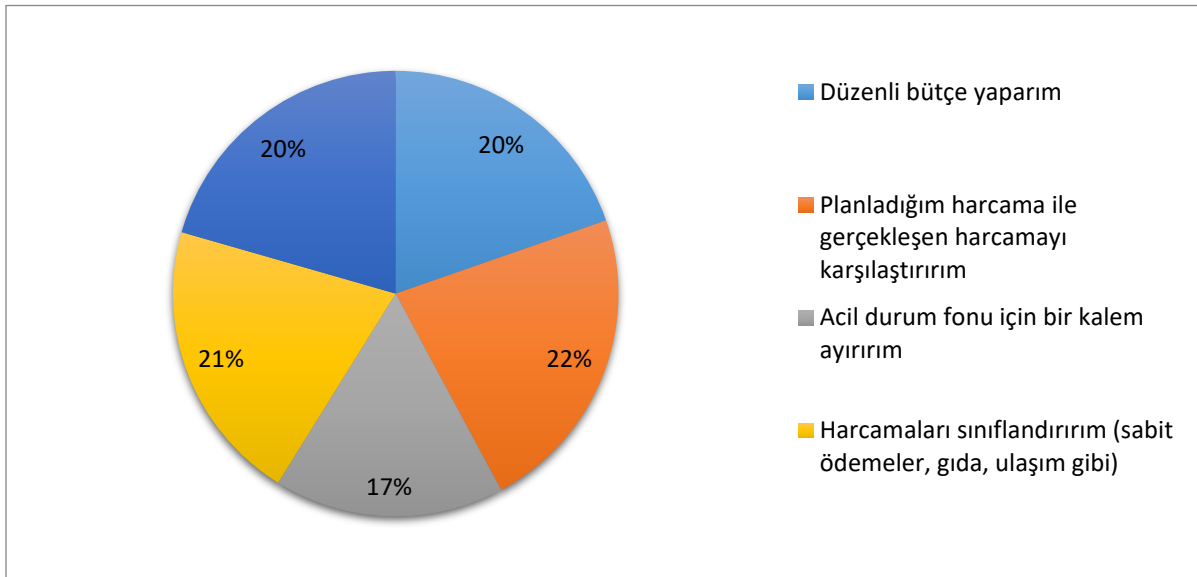
Katılımcılara hangi sıklıkta bütçe yaptıkları sorulduğunda; %57'sinin aylık, %7'sinin 15 günlük, %16'sının ise hafta bir bütçe yaptığı cevabı alınmıştır. Hiç bütçe yapmayanların oranı ise %16'dır.

Grafik 12: Katılımcıların Bütçelerine Sadık Kalma Durumları

Katılımcıların yaptıkları bütçeye ne kadar sadık kaldıkları ile ilgili şunlar söylenebilir: Katılımcıların %49'u diğer bir deyişle neredeyse yarısı yaptıkları bütçeye her zaman sadık kalmaktadır. Sadık kalamayanların oranı ise %27'dir.

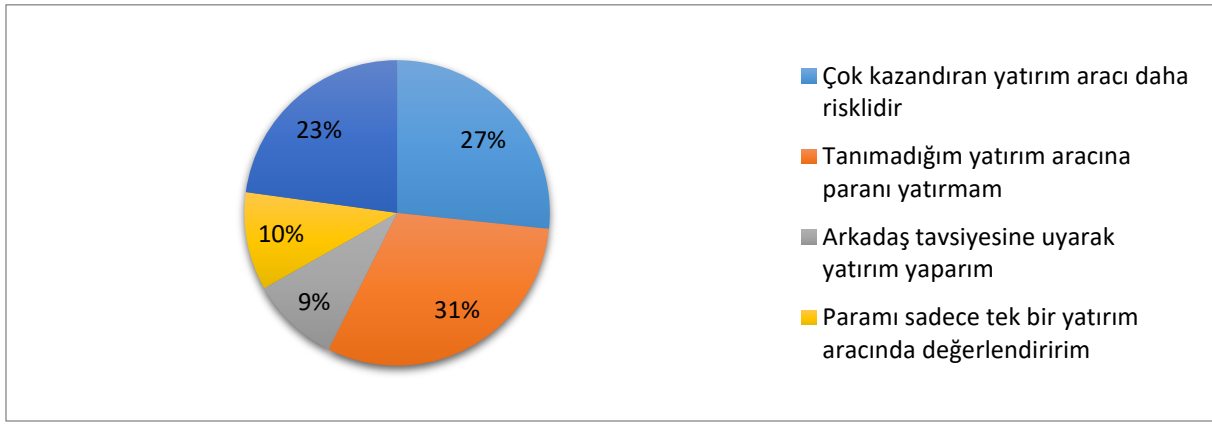
Grafik 13: Katılımcıların Bütçe İçeriği

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere, katılımcıların %22'si yaptığı bütçe ile diğer bir deyişle planladığı harcama ile gerçekleşen harcamalarını karşılamaktadır. Bu yolla belki de diğer aylar için bütçe öngörülerinde bulunabilecektir. %21'i harcamalarını gıda, ulaşım, sabit ödemeler vb. gibi sınıflandırmaktadır ki böylece ayıracağı bütçeyi daha kolay belirleyebilmektedir. %20'si bütçeden harcamalarından sonra fazla kalan para olursa tasarruf ettiğini söylemektedir. %17'si ise acil durumlar için ihtiyatlı davranarak bir fon ayırmaktadır.

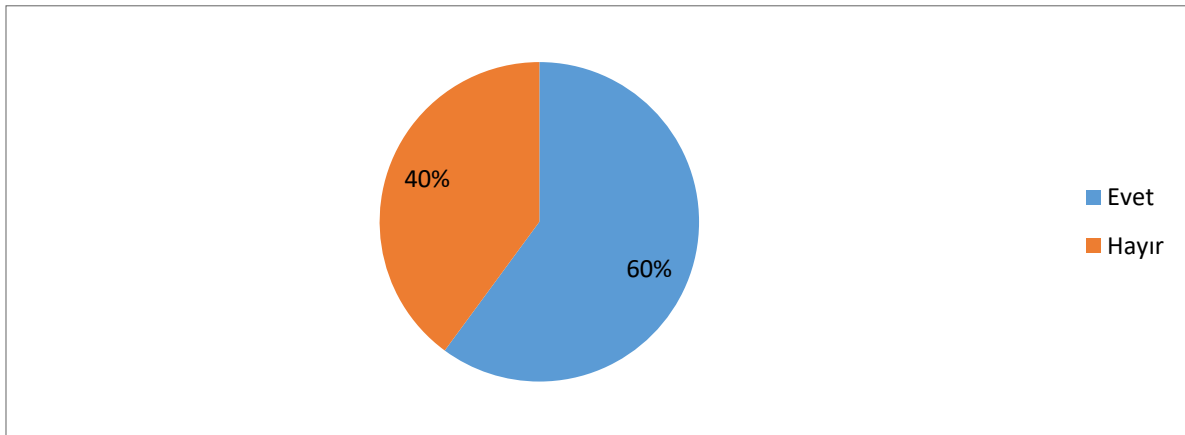
Katılımcılara paralarını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda alınan cevaplar şu yönde olmuştur:

Grafik 14: Katılımcıların Yatırım Yapmakla İlgili Kararları

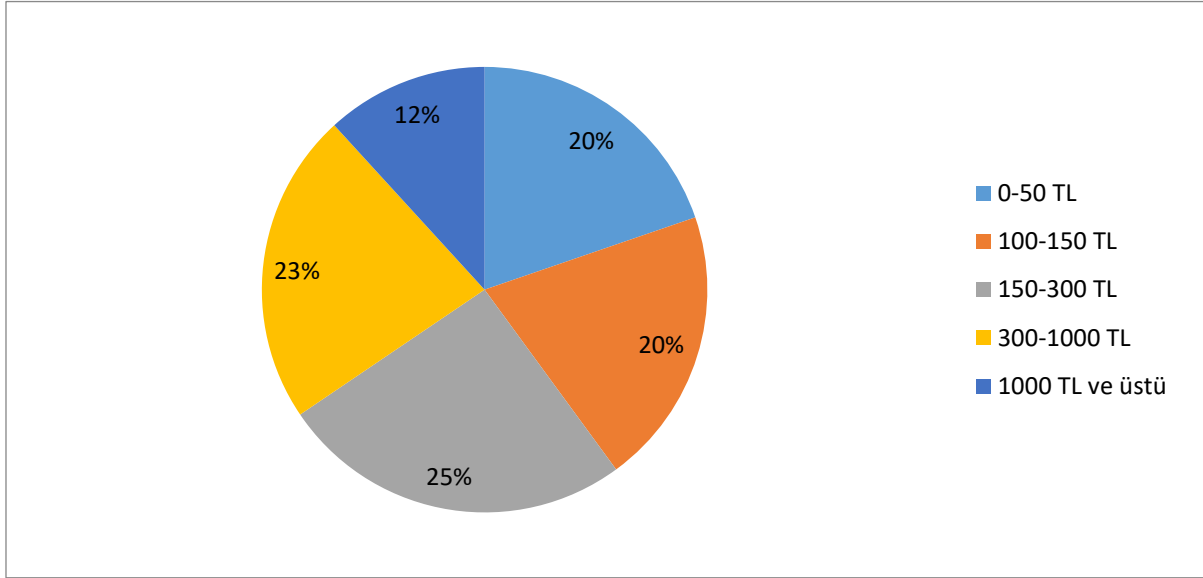
Katılımcıların %31'i bilmediği yatırım aracına para yatırmazken; %27'sine göre çok kazandıran yatırım araçları her zaman daha risklidir. Parasını tek bir yatırım aracına yatıranların oranı %10 iken bunun yerine çeşitli yatırım araçlarına yatırarak riski dağıtanların oranı %23'tür.

Grafik 15: Katılımcıların Tasarruf Durumları

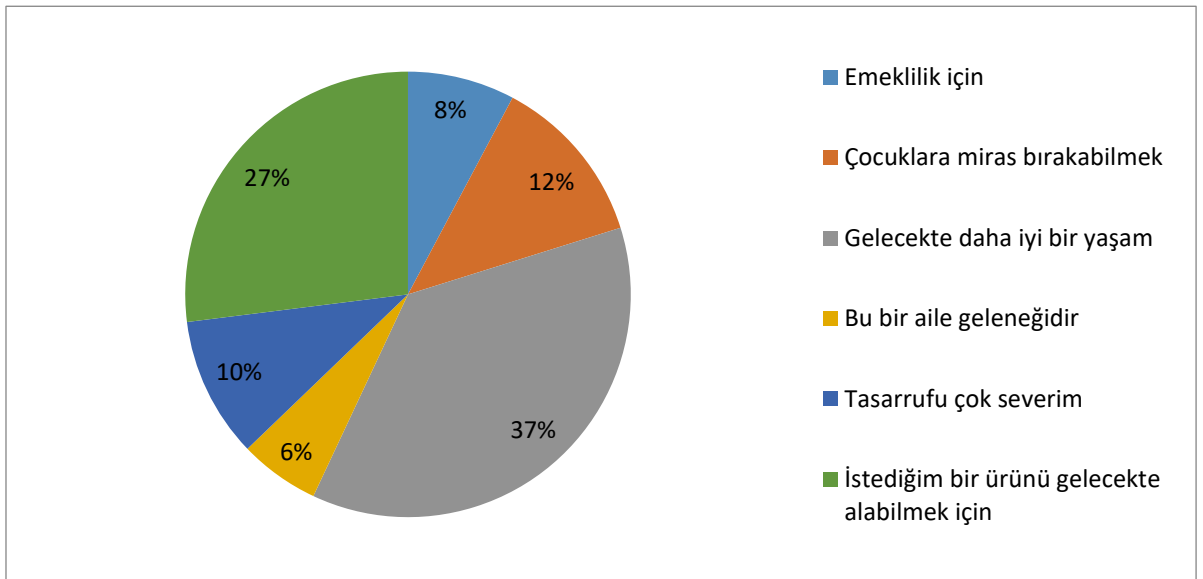
Ankete katılan 6477 kişinin %60'ı birikim yaptığını belirtirken, yapmayanların oranı %40'tır. Birikim yapanların aylık tasarruf oranları ise şu şekildedir:

Grafik 16: Katılımcıların Tasarruf Miktarları

Tasarruf yapanların %25'i aylık 150-300 TL arasında birikim yaparken; %23'ü 300-1000 TL arasında; %20 ise 100-150 TL arasında birikim yapmaktadır. 1000 TL üstünde birikim yapanların oranı %12'dir.

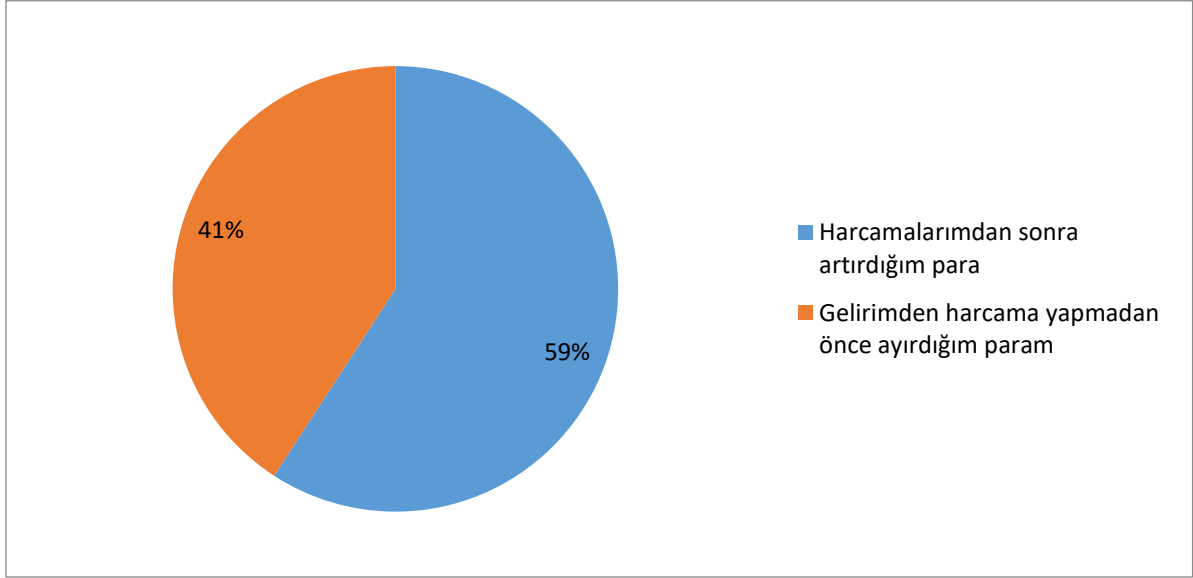
Grafik 17: Katılımcıların Tasarruf Yapma Nedenleri

Aylık tasarruflarda bulunan kişilere bunun nedenleri sorulduğunda;

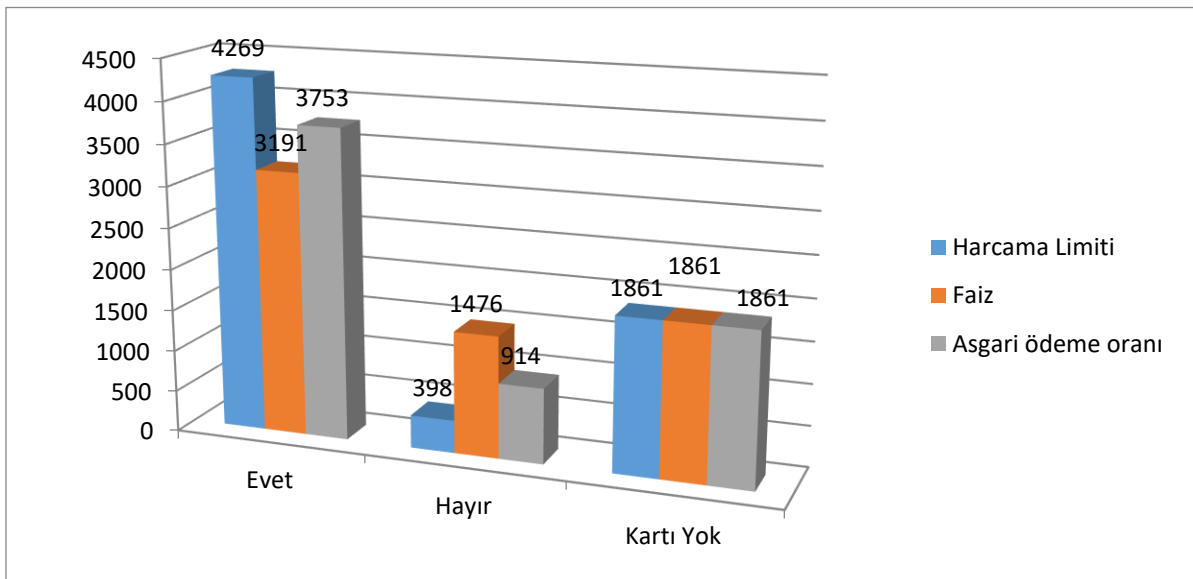
%37'si gelecekte daha iyi bir yaşam için tasarruf yaptığı belirtirken; %27'si istediği bir ürünü gelecekte alabilmek için, %12'si çocuklarına miras bırakabilmek için ve %8'i de emeklilik için tasarruf yaptığını belirtmiştir.

Grafik 18: Katılımcılara Göre Birikim Nedir?

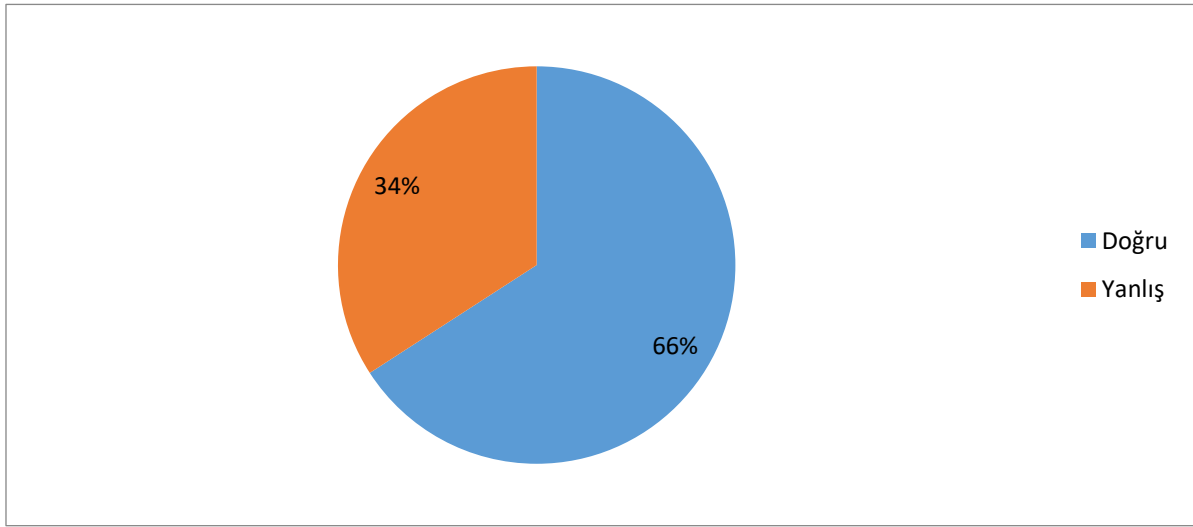
Katılımcılara “ size birikim aşağıdaki ifadelerden hangisidir” diye sorulduğunda; %59’una göre gelirinden harcama yapmadan önce ayırdığı para iken, geri kalan %41’ine göre harcamalarından sonra arttırdığı paradır.

Grafik 19: Katılımcıların Kredi Kartları İle İlgili Bilgi Düzeyleri

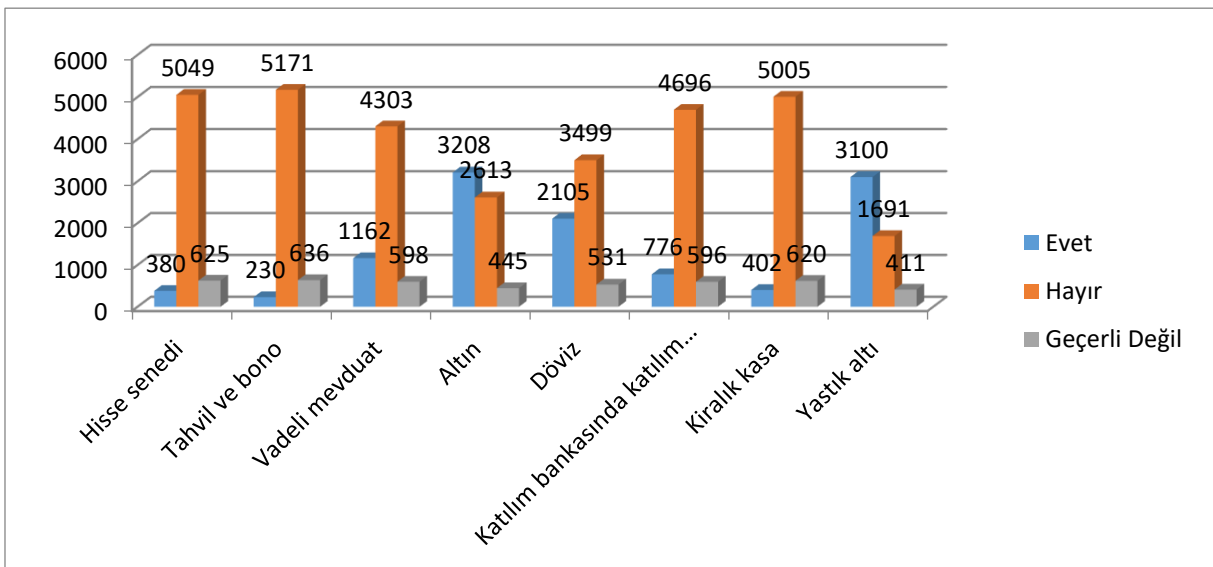
Katılımcılara sahip oldukları kredi kartlarının limitlerini, faiz oranını ve asgari ödeme oranını bilip bilmedikleri sorulduğunda alınan cevap şu şekildedir Bu soruya cevap veren 6528 katılımcıdan 1861'inin kredi kartı bulunmamaktadır. Kredi kartı olanların %80'den fazlası harcama limitlerini bilirken geriye kalanları bilmemektedir. Buna karşılık 3191 kişi faiz oranını bilirken 1476 gibi önemli bir kesim kullandıkları kredi kartlarının faiz düzeyini bilmemektedir. Asgari ödeme düzeyini bilenlerin sayısı 3753 iken 914 kişi bilmemektedir.

Grafik 20: Katılımcıların Faiz Oranı ve Enflasyon Karşılaştırması

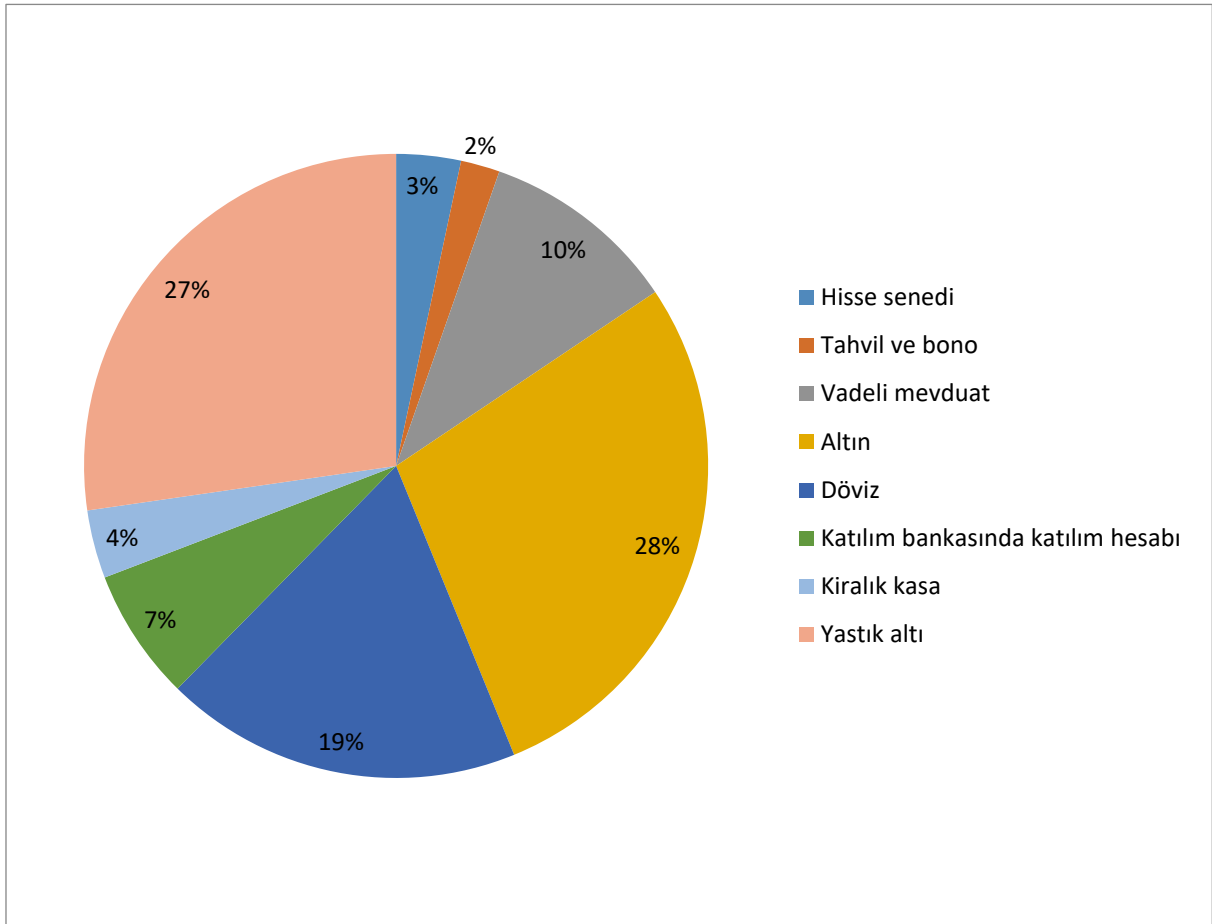
Faiz oranı, enflasyon oranından büyükse yatırımınız gerçek bir gelir kazanıyor mudur? Diye sorulduğunda katılımcıların %66'sı evet, geriye kalan %44'ü ise hayır cevabını vermiştir (Grafik 20).

Grafik 21: Katılımcıların Tasarruf Araçlarına Bakış Açısı

Katılımcılara aşağıdaki tasarruf araçlarından hangilerini kullandıkları sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır. En fazla kullanılan tasarruf araçları altın, yastık altı ve dövizdir. En az kullanılanlar ise tahvil bono ve hisse senedir. Katılımcıların önemli bir kısmı hisse senedi kullanmamaktadır. Kullanıcıların sayısı sadece 380'dir. Vadeli mevduata yatırım yapanların sayısı 1162 kişi iken, katılım bankasına yatırım yapanların sayısı 776'dır. Katılımcıların tasarruf araçlarını kullanım oranlarına baktığımızda;

Grafik 22: Yatırımcıların Finansal Tutumları

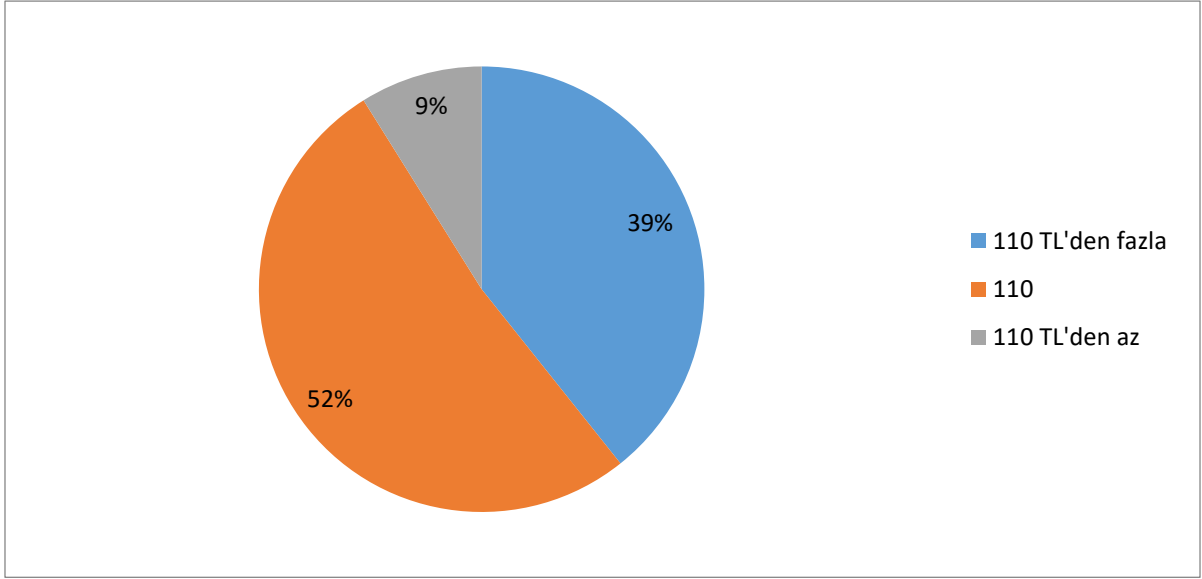

Katılımcıların %28'i altına, %27'si yastık altına, %19'u dövize, %10'u vadeli mevduata, %7'si katılım bankalarına yatırım yapmaktadır. Kiralık kasa kullanıcılarının oranı sadece %4'tür. Bu tablonun aslında hisse senedi, tahvil bono konusunda katılımcıların bilgi düzeylerindeki eksiklikleri en iyi şekilde yansıttığını söylememiz yanlış olmayacaktır.

3.3. Katılımcıların Finansal Bilgi Düzeyi Açısından Değerlendirilmesi

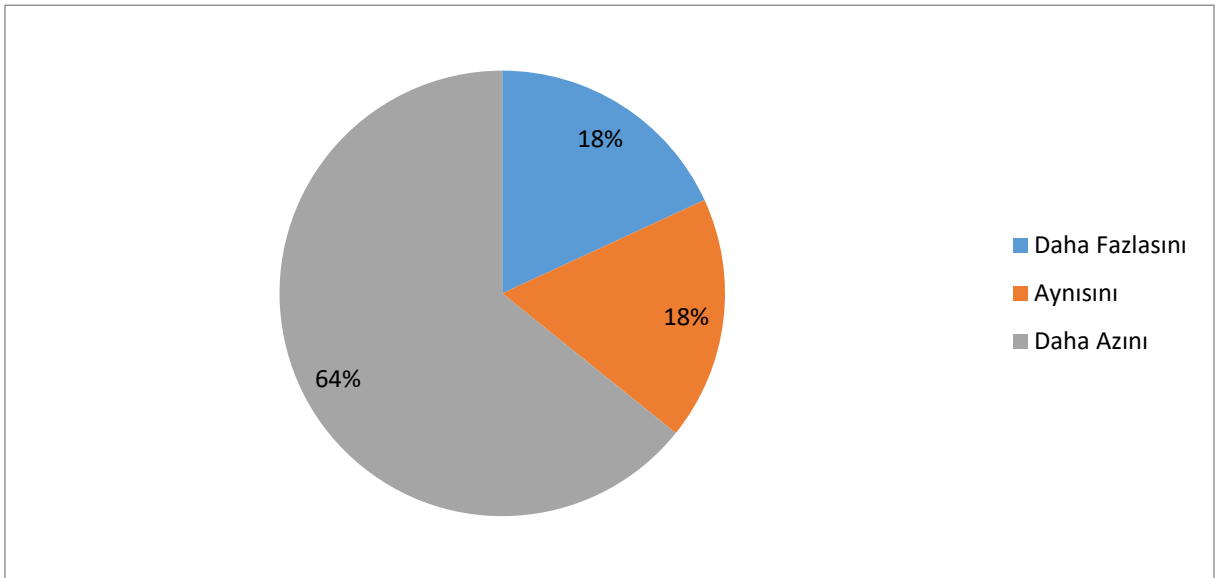
Katılımcılara; hesabınızda 100 TL olması durumunda, yıllık basit faiz %2 iken, 5 yıl sonra, hesabınızdan hiç para çekmemişseniz, ne kadar paranız olur? Sorusuna katılımcıların cevapları Grafik 23'de gösterilmektedir.

Grafik 23: Katılımcıların Faiz Hesaplaması Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

6455 kişinin %52'si 110 TL, %39'u 110 TL'den fazla ve %9'u da 110 TL'den az cevabını vermiştir.[Faiz Tutarı = Anapara x Faiz Oranı x Birim Süre] şeklinde hesaplanmaktadır. Bu durumda 100 TL'nin yıllık %2 faiz oranı ile 5 yıl sonundaki durumu 110 TL olacaktır.Bu sonuçtan hareketle katılımcıların ancak yarısının basit faiz hesaplamasını bildiğini söyleyebiliriz.

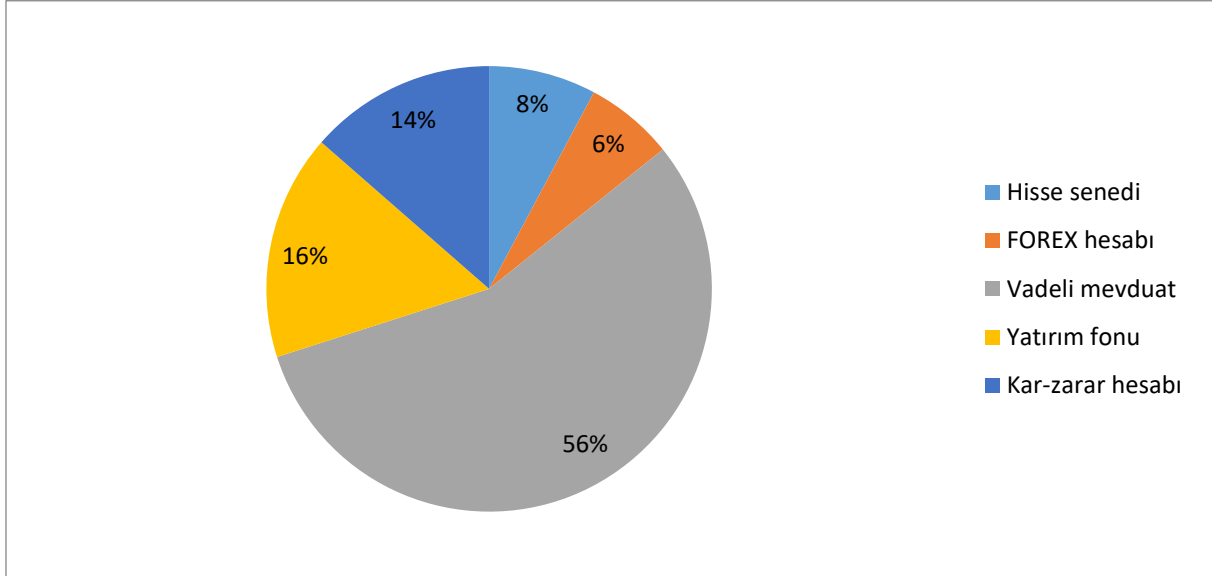
Grafik 24: Katılımcıların Faiz ve Enflasyon Karşılaştırması Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

Katılımcılar; mevduat faiz oranı %7 ve enflasyon % 10 iken 1 yıl sonra hesabınızdaki parayla bugün alabildiklerinizin aynısını mı satın alabilirsiniz? Daha mı azını? Yoksa daha mı fazlasını? Sorusuna;6391 katılımcının %64'ü bugünkünden daha azını alabileceğini

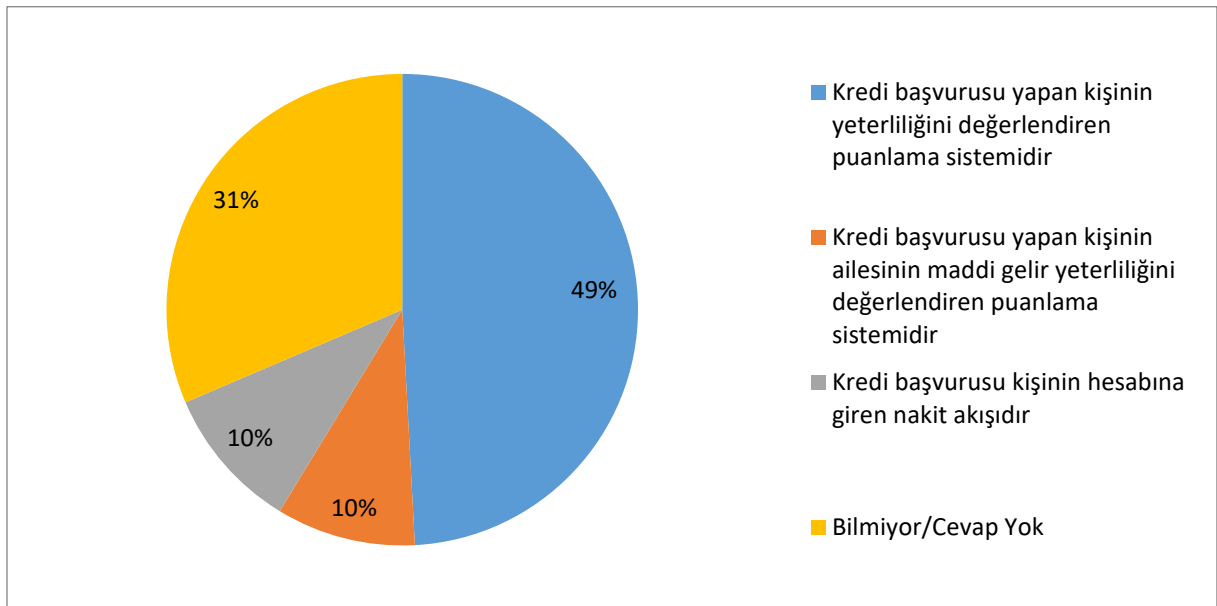
belirtirken %18'i aynısını, geriye kalan ise daha fazlasını alabileceğini belirtmiştir. Enflasyon %10 ve faiz oranı %7 iken, hesabınızdaki para ile bugünkünden daha azını alabilirsiniz. Katılımcıların yarısından çoğu doğru cevap vermiştir (Grafik 24).

Grafik 25: Katılımcıların Finansal Araçların Riskleri Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

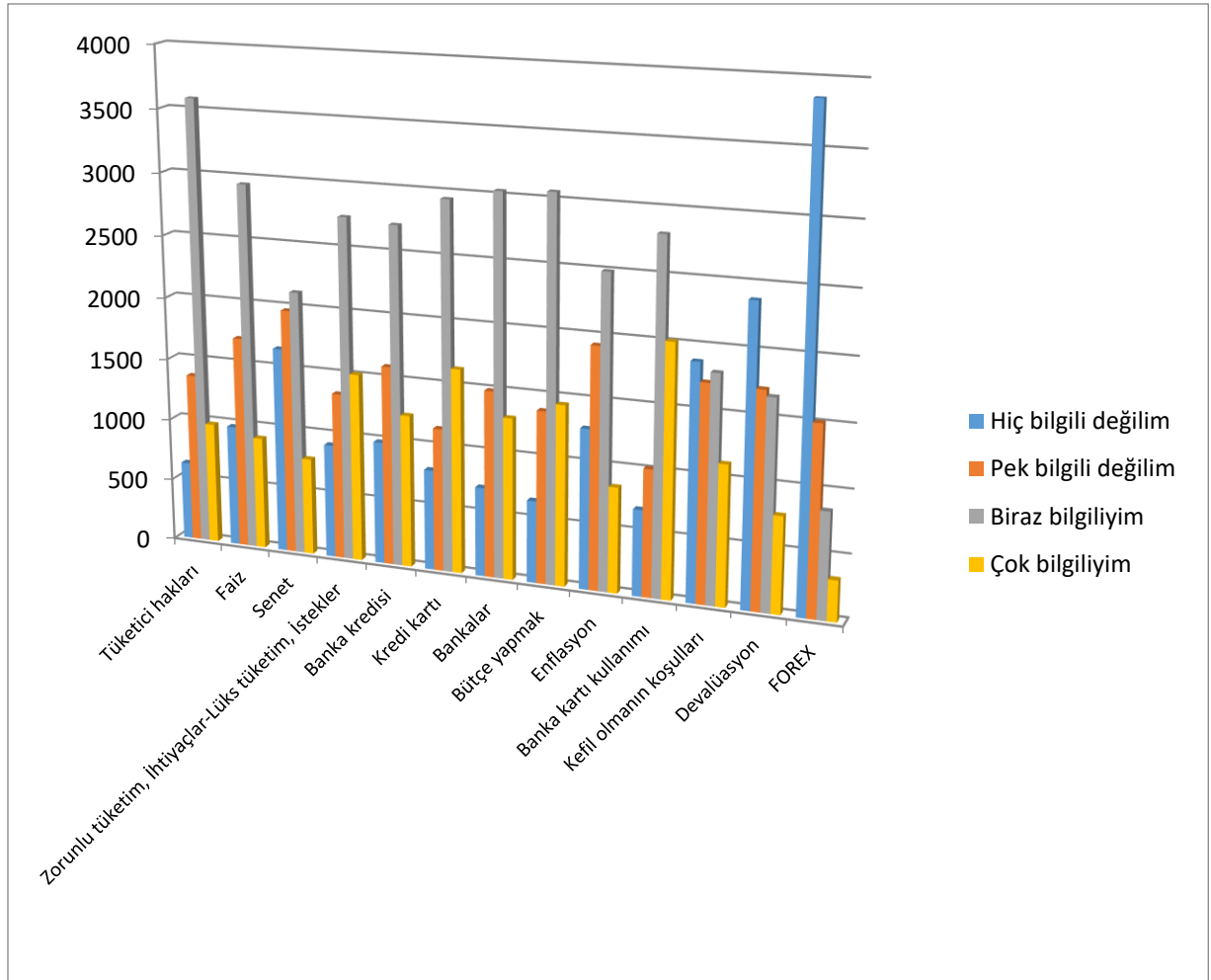
Katılımcıların hisse senedi, FOREX, vadeli mevduat, yatırım fonu vb. araçların anapara kaybetme risklerine yönelik yanıtları şu şekildedir, Katılımcıların %56'sı vadeli mevduatın anapara kaybetme riski olmadığını dile getirirken, %16'sı yatırım fonunun, %14'ü kar-zarar hesabının risk taşımadığını belirtmiştir (Grafik 25).

Grafik 26: Katılımcıların "Kredi Skoru" Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

Katılımcılara “kredi skoru” aşağıdakilerden hangisidir? Diye sorulmuş ve şu sonuçlar alınmıştır:6491 katılımcının %49 kredi başvurusu yapan kişinin yeterliliğini değerlendiren puanlama sistemidir derken, %31’i bilmediğini ifade etmiştir. Kısaca şunu söyleyebiliriz ki katılımcıların neredeyse yarısı kredi skorunun ne demek olduğunu bilmektedir.

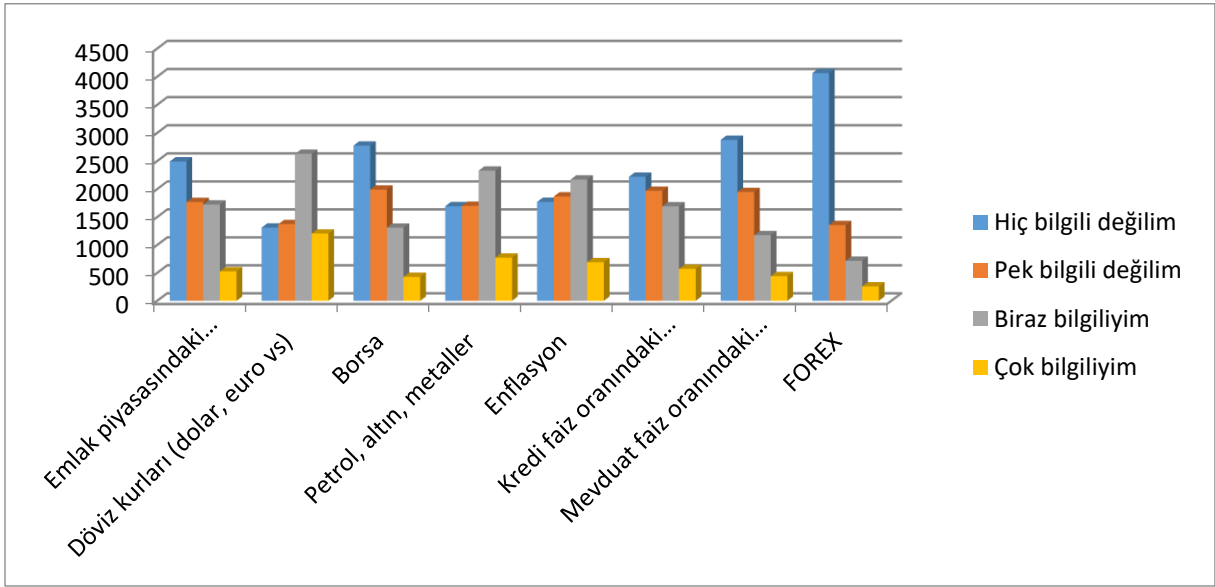
Grafik 27:Katılımcıların Finansal Araçlar Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

Katılımcılara bazı finansal araçlar ve kavramlarla ilgili bilgi düzeyleri sorulmuştur. Alınan cevaplar sonucunda ortaya çıkan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:Katılımcıların en az bilgiye sahip oldukları kavram FOREX’tir. Forex, bir ülkenin para birimi ile başka bir ülkenin para birimi arasındaki değişim oranından faydalanılarak, döviz ticaretinin yapıldığı uluslararası piyasaların tamamını ifade eder. Hiç bilgili olmadıkları diğer konular arasında tüketici hakları ve faiz bulunmaktadır.

En fazla bilgiye sahip oldukları kavramlar arasında sırasıyla banka kartı, kredi kartı, zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim, bankalar ve bütçe yapmak yer almaktadır. Devalüasyon, enflasyon ve kefil olma konusunda biraz bilgilidirler.

Grafik 28: Katılımcıların Güncel Ekonomik Gelişmeler Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

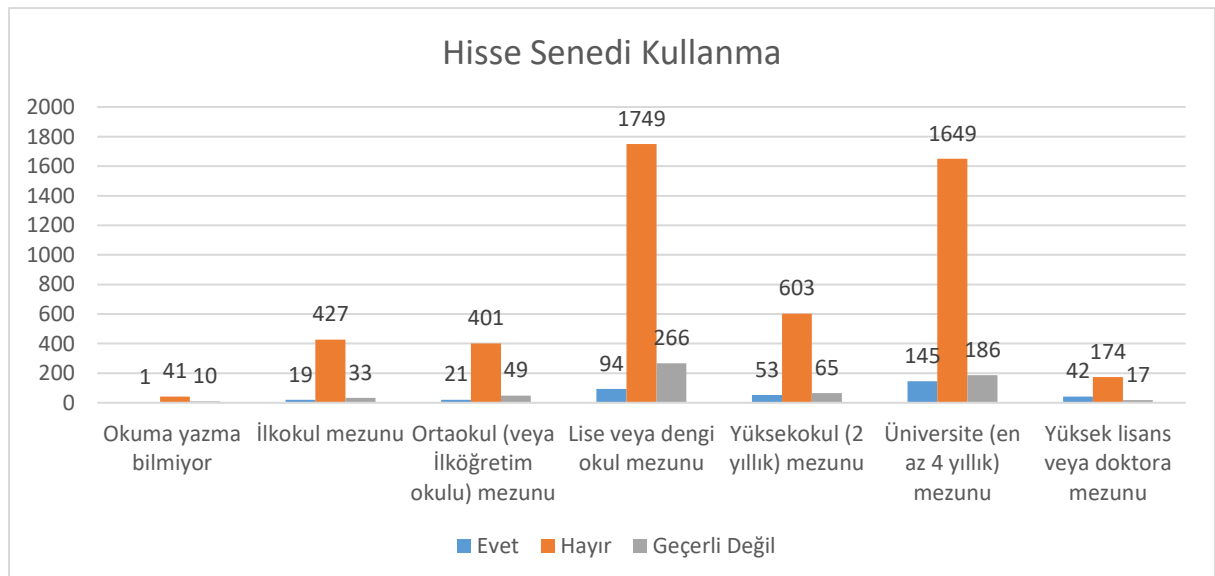

Katılımcıların güncel ekonomik gelişmelerden hangilerini takip ettiğine dair sorulan sorular karşılığında alınan cevaplar şu şekildedir: Katılımcıların güncel ekonomik gelişmelerden en az takip ettikleri FOREX piyasasıdır. Ayrıca borsa ve emlak piyasasındaki gelişmeler diğer az takip ettikleri gelişmeler arasındadır. Katılımcıların en fazla takip ettiği gelişmeler sırasıyla döviz kurları (dolar, Euro vb.), petrol, altın ve enflasyondur. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki takip edenlerin sayısı genel içerisinde oldukça azdır.

3.4. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri ve Finansal Davranışları Arasındaki İlişki

Bu bölümde ankete katılan katılımcıların eğitim düzeylerine göre finansal davranışları ve tutumları farklı sorular ile ele alınarak, farklı eğitim düzeylerine göre sınıflandırılmışlardır.

Grafik 29: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Hisse Senedi Kullanımı

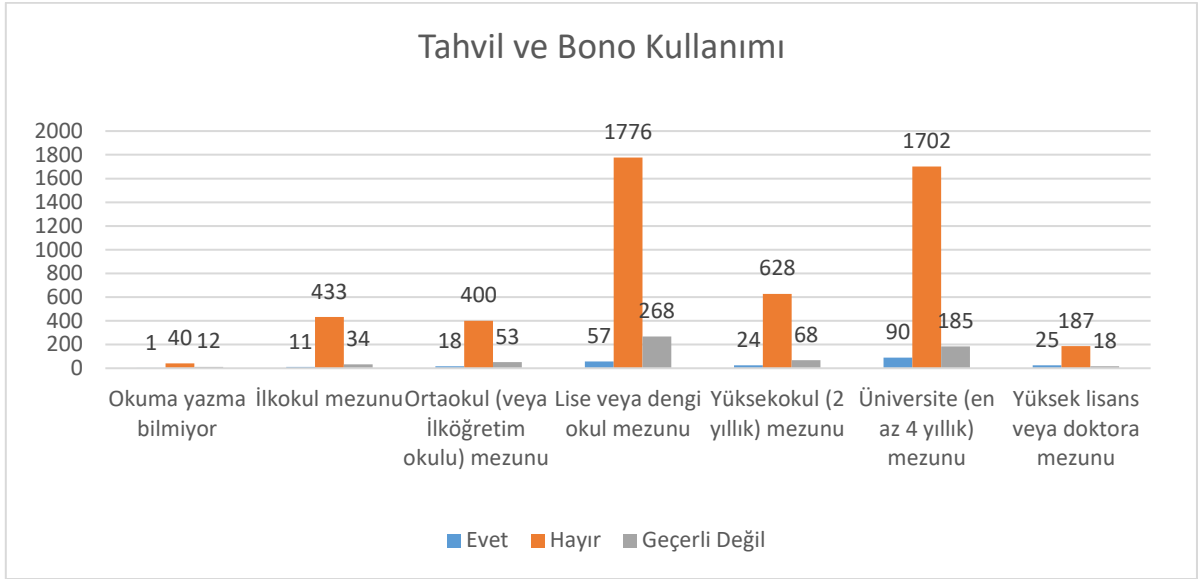

Okuma yazma bilmeyenlerden 1 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 19 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 21 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 94 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 53 kişinin, Üniversite mezunlarından 145 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 42 kişinin hisse senedi bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 41 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 427 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 401 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1749 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 603 kişinin, Üniversite mezunlarından 1649 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 174 kişinin hisse senedi bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 10 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 33 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 49 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 266 kişi, Yüksekokul mezunlarından 65 kişi, Üniversite mezunlarından 186 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 17 kişi hisse senedi sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 30: Katılımcıların Eğitim Durumuna göre Tahvil ve Bono Kullanımı

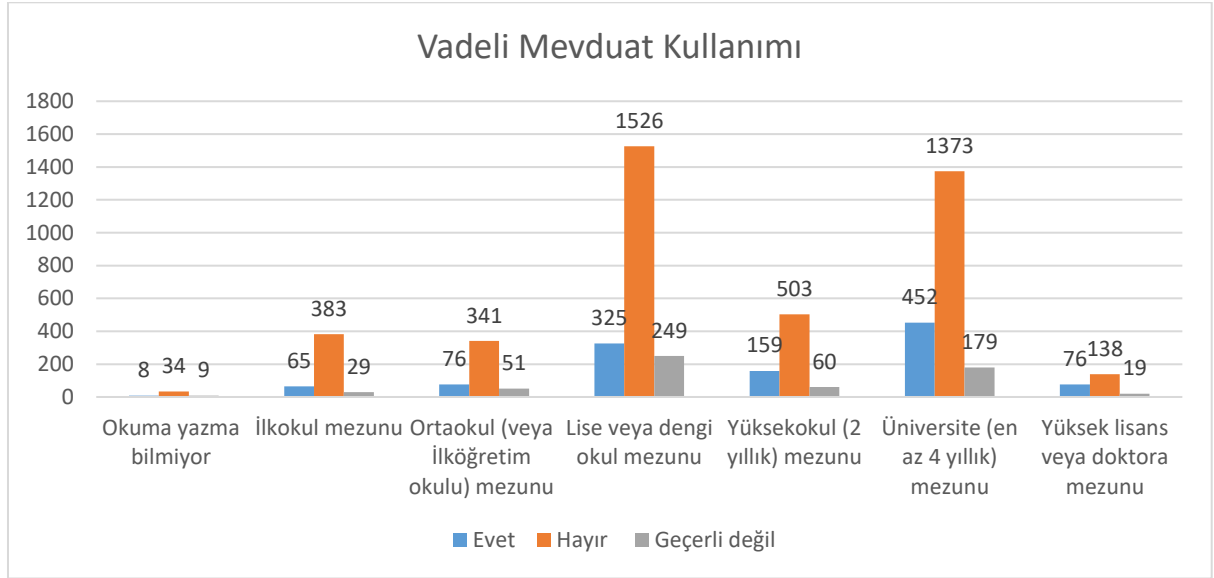
Okuma yazma bilmeyenlerden 1 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 11 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 18 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 57 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 24 kişinin, Üniversite mezunlarından 90 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 25 kişinin tahvil ve bonusu bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 40 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 433 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 400 kişinin, Lise veya dengi okul

mezunlarından 1776 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 628 kişinin, Üniversite mezunlarından 1702 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 187 kişinin tahvil ve bonusu bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 34 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 53 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 268 kişi, Yüksekokul mezunlarından 68 kişi, Üniversite mezunlarından 185 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 18 kişi tahvil ve bono sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 31: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Vadeli Mevduat Kullanımı

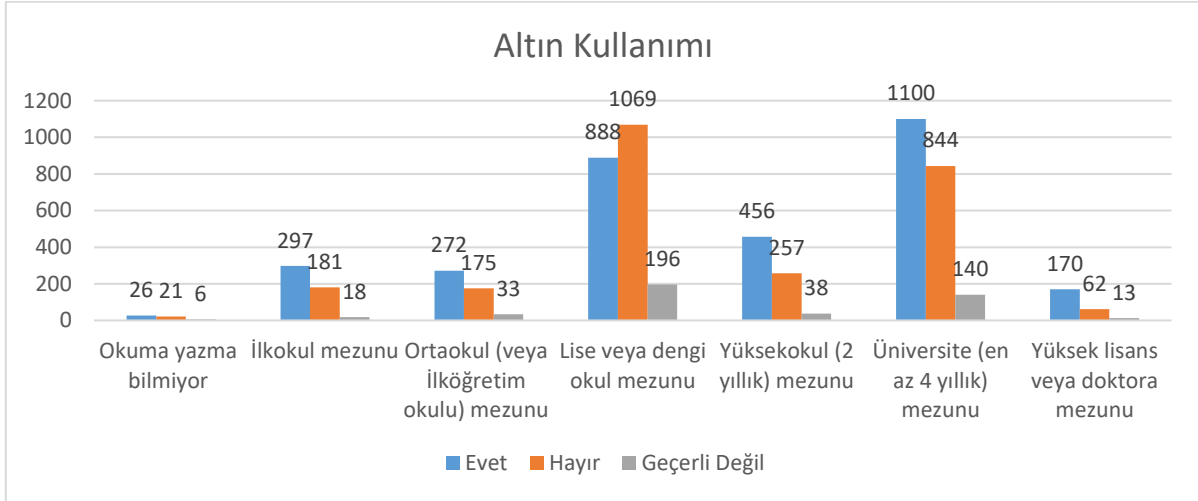

Okuma yazma bilmeyenlerden 8 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 65 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 76 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 325 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 159 kişinin, Üniversite mezunlarından 452 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 76 kişinin vadeli mevduatı bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 34 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 383 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 341 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1526 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 503 kişinin, Üniversite mezunlarından 1373 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 138 kişinin vadeli mevduatı bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 29 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 51 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 249 kişi, Yüksekokul mezunlarından 60 kişi, Üniversite mezunlarından 179 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 19 kişi vadeli mevduat sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 32: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Altın Kullanımı

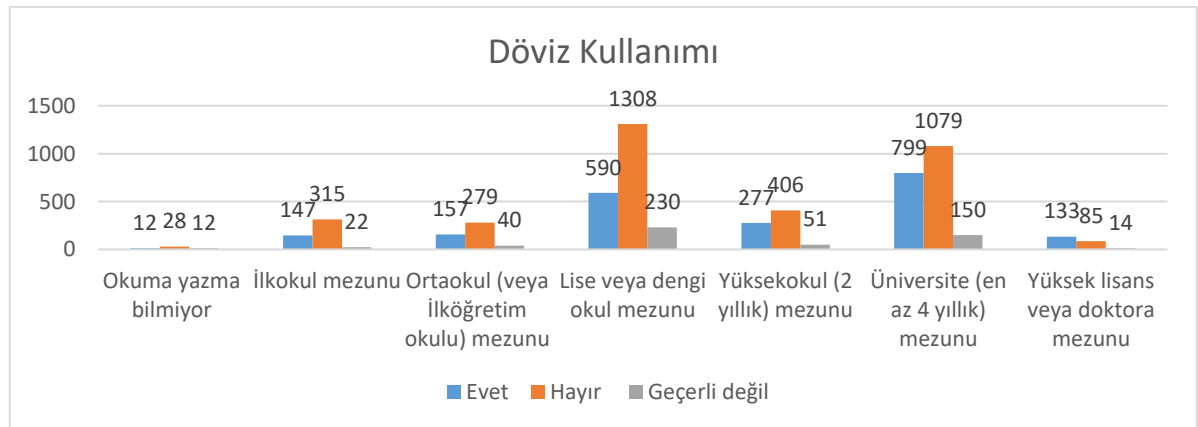

Okuma yazma bilmeyenlerden 26 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 297 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 272 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 888 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 456 kişinin, Üniversite mezunlarından 1100 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 170 kişinin altını bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 21 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 181 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 175 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1069 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 257 kişinin, Üniversite mezunlarından 844 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 62 kişinin altını bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 6 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 18 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 33 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 196 kişi, Yüksekokul mezunlarından 38 kişi, Üniversite mezunlarından 140 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 13 kişi altın sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 33: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Döviz Kullanımı

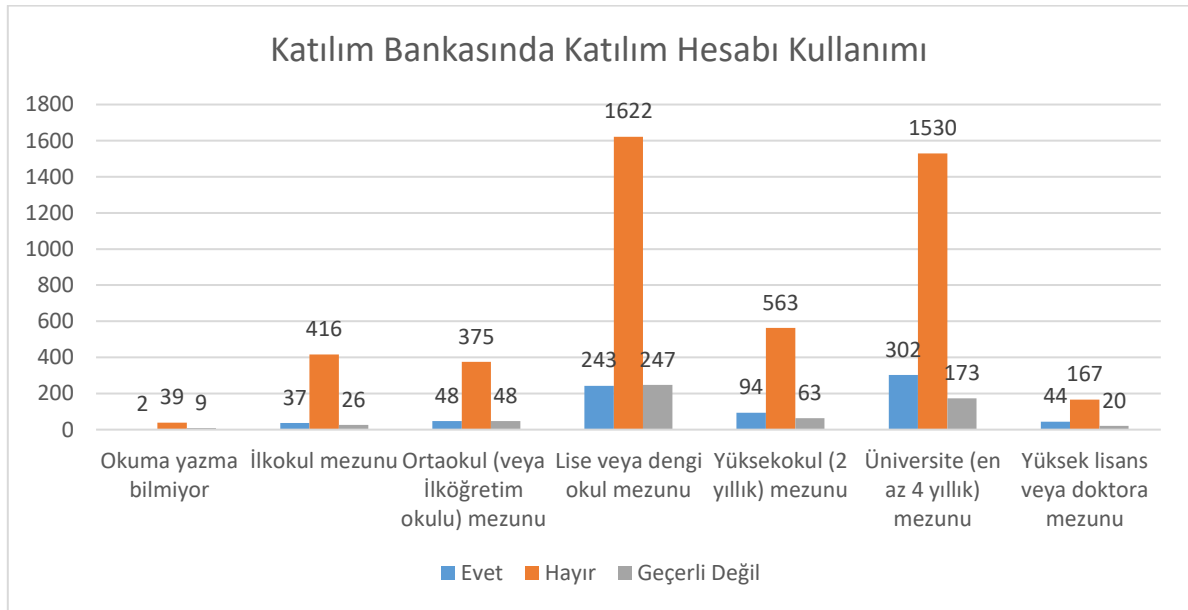

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 147 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 157 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 590 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 277 kişinin, Üniversite mezunlarından 799 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 133 kişinin dövizini bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 28 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 315 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 279 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1308 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 406 kişinin, Üniversite mezunlarından 1079 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 85 kişinin dövizini bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 22 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 40 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 230 kişi, Yüksekokul mezunlarından 51 kişi, Üniversite mezunlarından 150 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 14 kişi döviz sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 34: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Katılım Hesabı Kullanımı

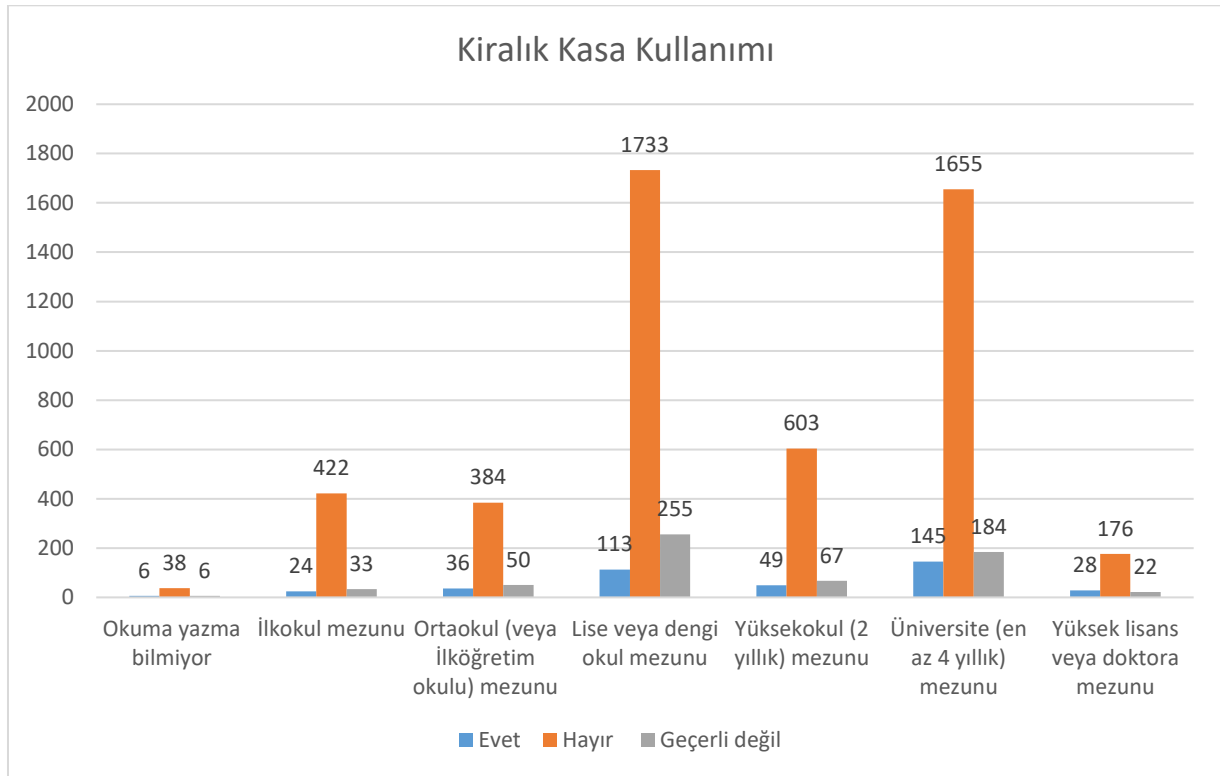
Okuma yazma bilmeyenlerden 2 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 37 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 48 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 243 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 94 kişinin, Üniversite mezunlarından 302 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 44 kişinin katılım bankasında katılım hesabı bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 39 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 416 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 375 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1622 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 563 kişinin, Üniversite

mezunlarından 1530 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 167 kişinin katılım bankasında katılım hesabı bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 26 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 48 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 247 kişi, Yüksekokul mezunlarından 63 kişi, Üniversite mezunlarından 173 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 20 kişi katılım bankasında katılım hesabı sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 35: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Kiralık Kasa Kullanımı

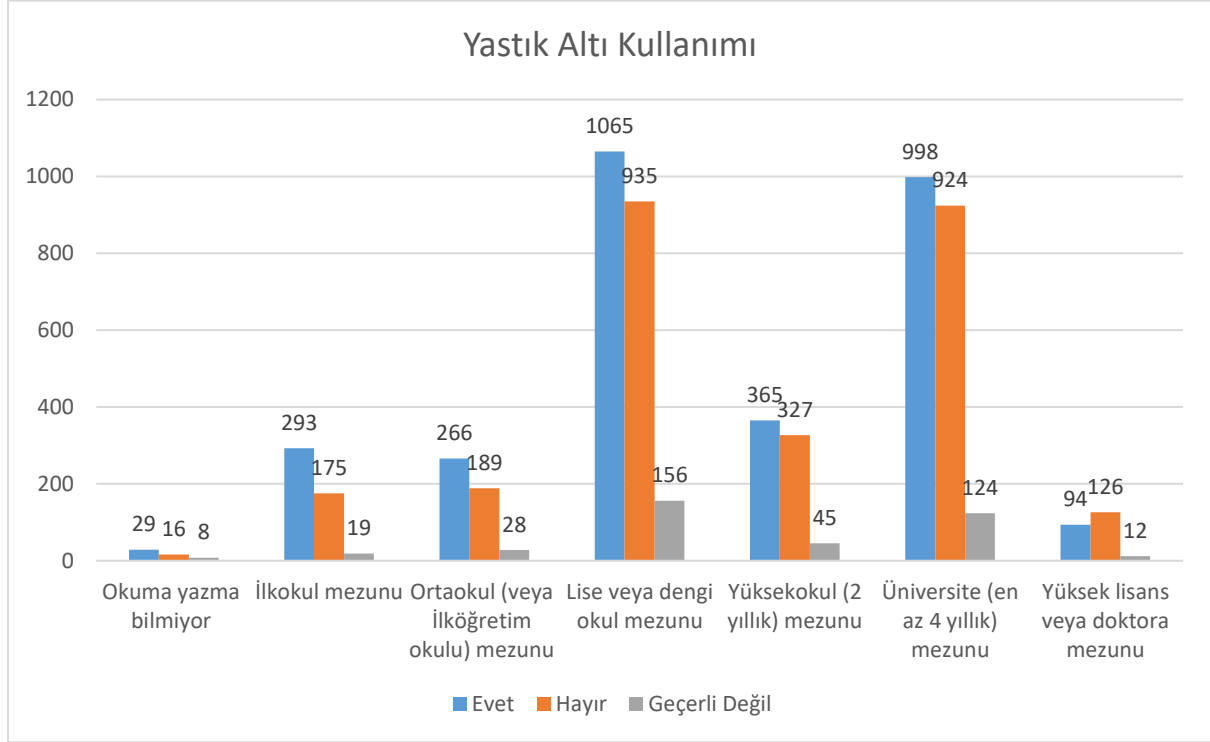

Okuma yazma bilmeyenlerden 6 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 24 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 36 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 113 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 49 kişinin, Üniversite mezunlarından 145 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 28 kişinin kiralık kasası bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 38 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 422 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 384 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1733 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 603 kişinin, Üniversite mezunlarından 1655 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 176 kişinin kiralık kasası bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 6 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 33 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 50 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 255 kişi, Yüksekokul mezunlarından 67 kişi, Üniversite mezunlarından 184 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 22 kişi kiralık kasa sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 36: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Yastık Altı Kullanımı

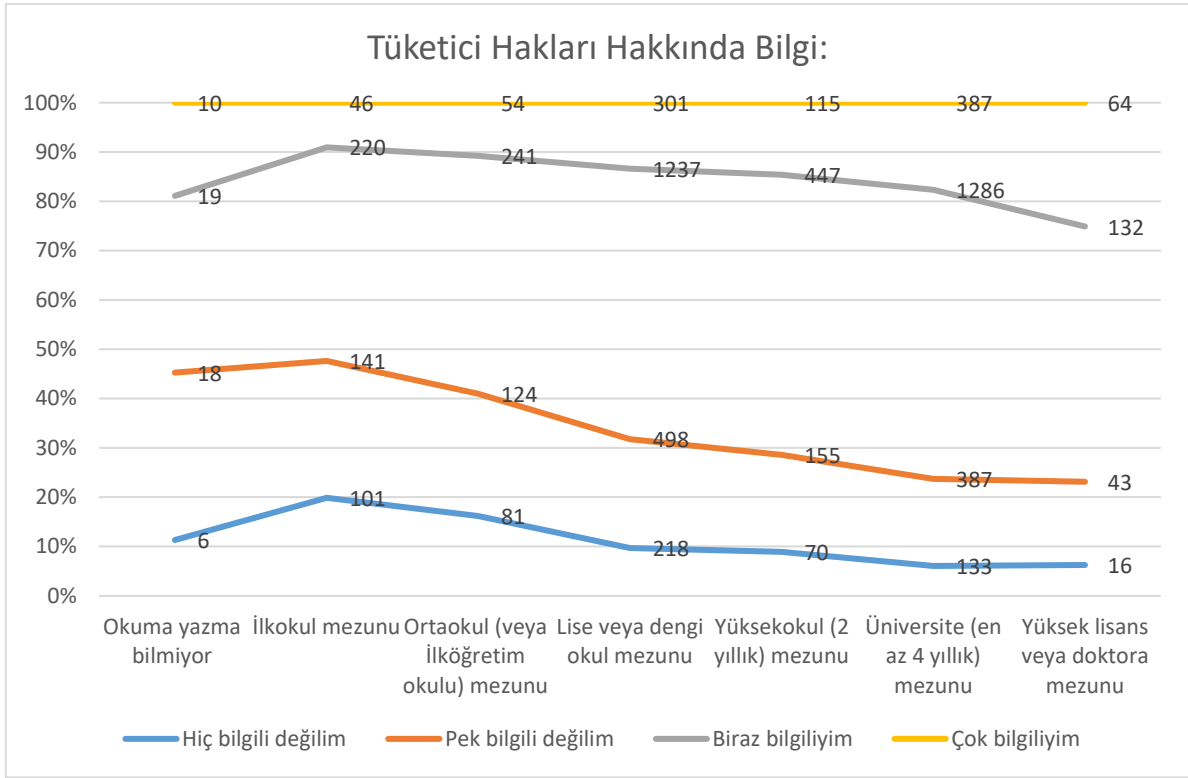

Okuma yazma bilmeyenlerden 29 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 293 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 266 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 1065 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 365 kişinin, Üniversite mezunlarından 998 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 94 kişinin yastık altı bulunmaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 16 kişinin, İlkokul mezunu olanlardan 175 kişinin, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 189 kişinin, Lise veya dengi okul mezunlarından 935 kişinin, Yüksekokul mezunlarından 327 kişinin, Üniversite mezunlarından 924 kişinin, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 126 kişinin yastık altı bulunmamaktadır.

Okuma yazma bilmeyenlerden 8 kişi, İlkokul mezunu olanlardan 19 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 28 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 156 kişi, Yüksekokul mezunlarından 45 kişi, Üniversite mezunlarından 124 kişi, Yüksek Lisans veya doktora mezunlarından 12 kişi yastık altı sahipliği hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 37: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Tüketici Hakları Hakkında Bilgi Düzeyi

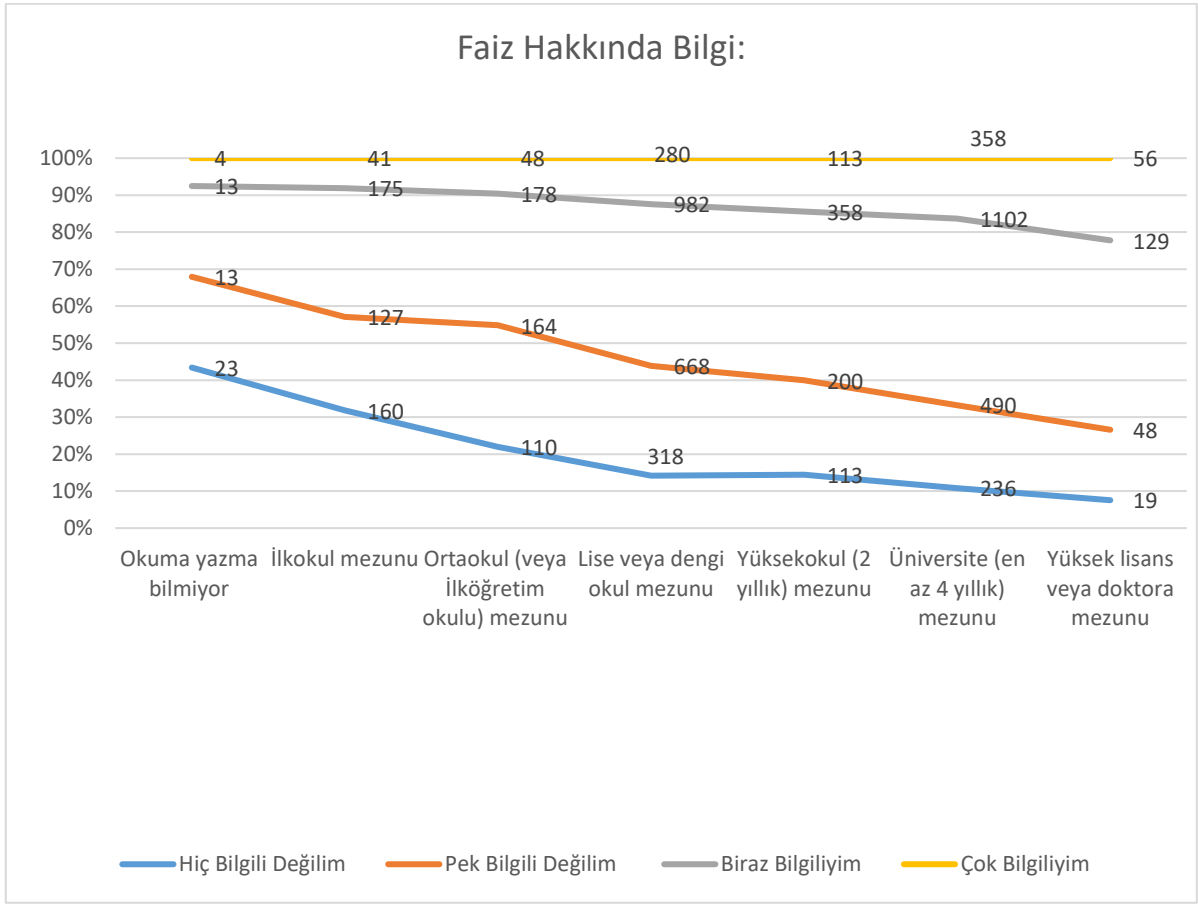
Okuma yazma bilmeyenlerden 6 kişi, İlkokul mezunlarından 101 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 81 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 218 kişi, Yüksekokul mezunlarından 70 kişi, Üniversite mezunlarından 133 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 16 kişi tüketici hakları hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 18 kişi, İlkokul mezunlarından 141 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 124 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 498 kişi, Yüksekokul mezunlarından 155 kişi, Üniversite mezunlarından 387 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 43 kişi tüketici hakları hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 19 kişi, İlkokul mezunlarından 220 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 241 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1237 kişi, Yüksekokul mezunlarından 447 kişi, Üniversite mezunlarından 1286 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 132 kişi tüketici hakları hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 10 kişi, İlkokul mezunlarından 46 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 54 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 301 kişi, Yüksekokul mezunlarından 115 kişi, Üniversite mezunlarından 387 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 64 kişi tüketici hakları hakkında çok bilgilidir.

Grafik 38: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Faiz Oranı Hakkında Bilgi Düzeyi

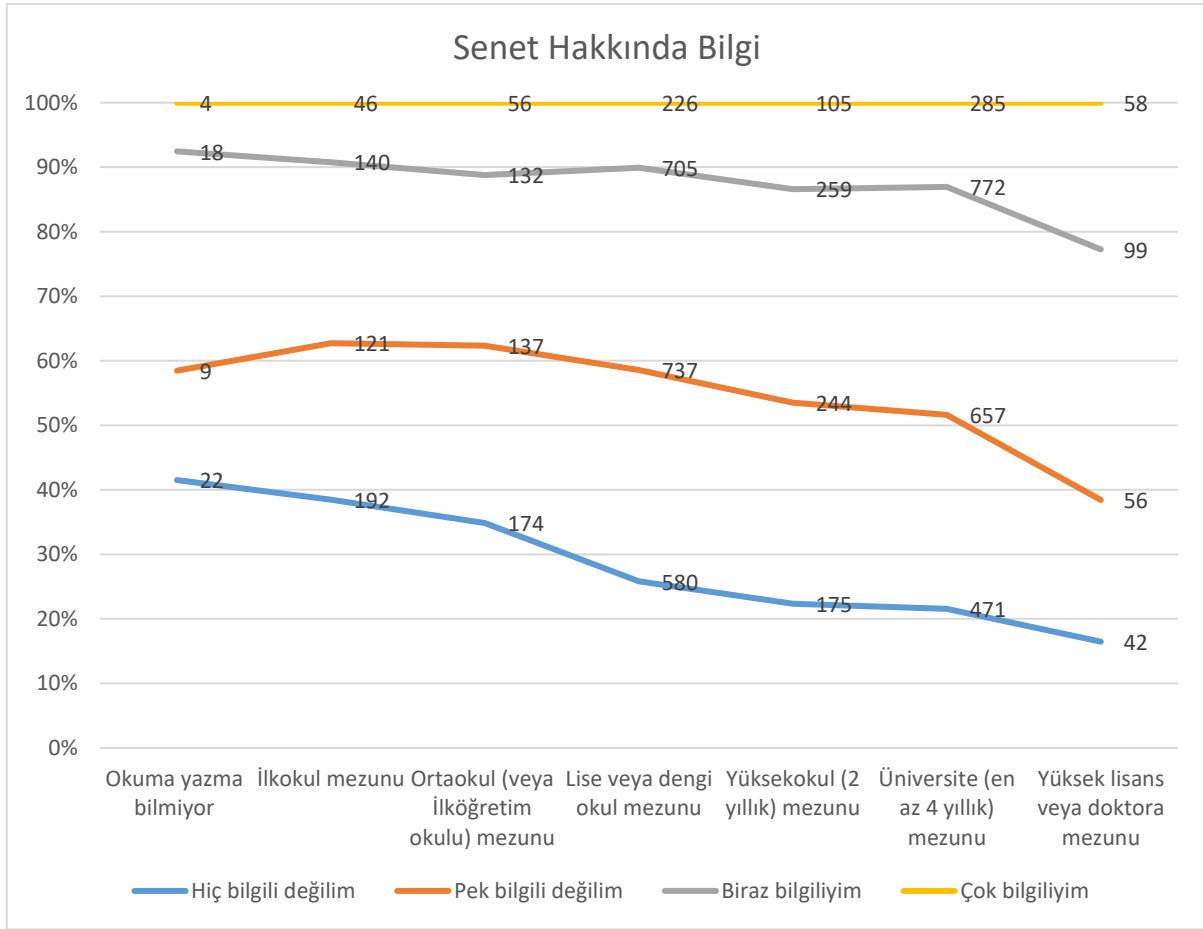
Okuma yazma bilmeyenlerden 23 kişi, İlkokul mezunlarından 160 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 110 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 318 kişi, Yüksekokul mezunlarından 113 kişi, Üniversite mezunlarından 236 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 19 kişi faiz hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 127 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 164 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 668 kişi, Yüksekokul mezunlarından 200 kişi, Üniversite mezunlarından 490 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 48 kişi faiz hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 175 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 178 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 982 kişi, Yüksekokul mezunlarından 358 kişi, Üniversite mezunlarından 1102 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 129 kişi faiz hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 41 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 48 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 280 kişi, Yüksekokul mezunlarından 113 kişi, Üniversite mezunlarından 358 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 56 kişi faiz hakkında çok bilgilidir.

Grafik 39: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Senet Hakkındaki Bilgi Düzeyi

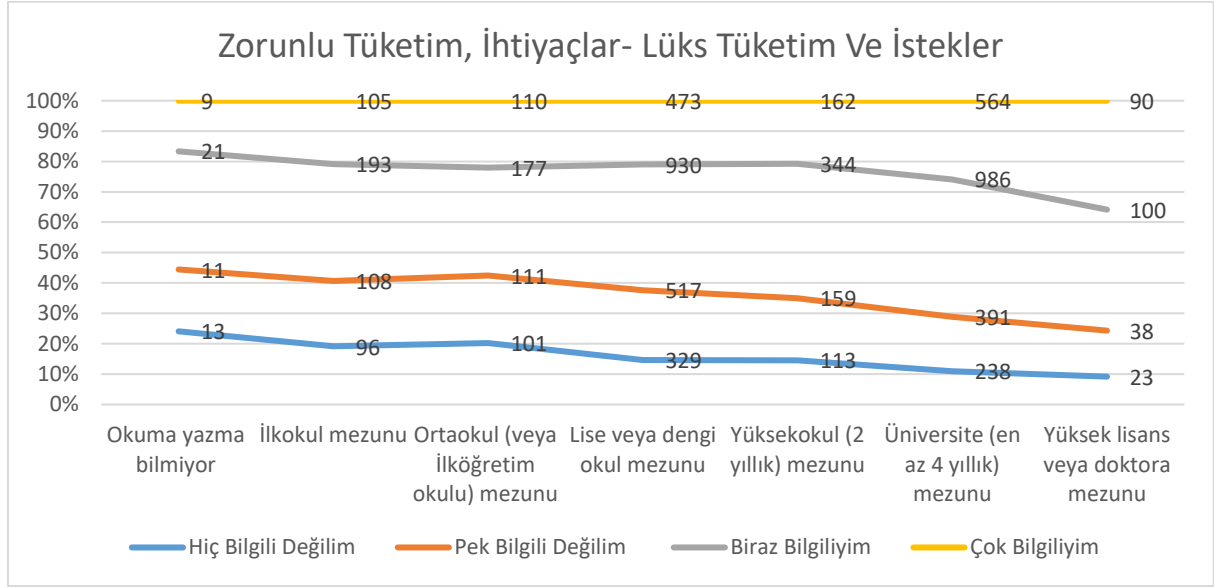
Okuma yazma bilmeyenlerden 22 kişi, İlkokul mezunlarından 192 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 174 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 580 kişi, Yüksekokul mezunlarından 175 kişi, Üniversite mezunlarından 471 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 42 kişi senet hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunlarından 121 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 137 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 737 kişi, Yüksekokul mezunlarından 244 kişi, Üniversite mezunlarından 657 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 56 kişi senet hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 18 kişi, İlkokul mezunlarından 140 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 132 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 705 kişi, Yüksekokul mezunlarından 259 kişi, Üniversite mezunlarından 772 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 99 kişi senet hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 46 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 56 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 226 kişi, Yüksekokul mezunlarından 105 kişi, Üniversite mezunlarından 285 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 58 kişi senet hakkında çok bilgilidir.

Grafik 40: Eğitim Durumuna Göre Tüketim, İhtiyaç ve İstekler Hakkında Bilgi Düzeyi

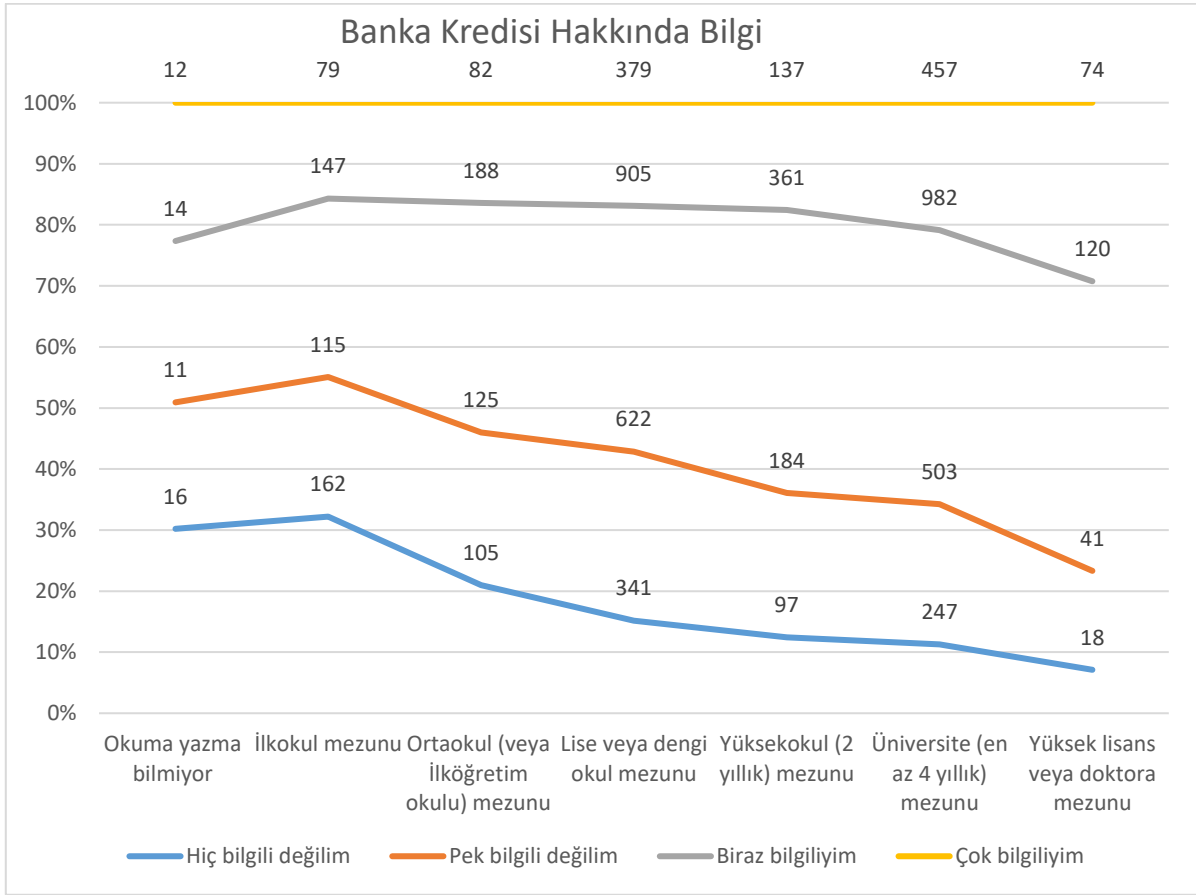
Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 96 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 101 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 329 kişi, Yüksekokul mezunlarından 113 kişi, Üniversite mezunlarından 238 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 23 kişi zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim ve istekler hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 108 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 111 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 517 kişi, Yüksekokul mezunlarından 159 kişi, Üniversite mezunlarından 391 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 38 kişi zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim ve istekler hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 21 kişi, İlkokul mezunlarından 193 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 177 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 930 kişi, Yüksekokul mezunlarından 344 kişi, Üniversite mezunlarından 986 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 100 kişi zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim ve istekler hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunlarından 105 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 110 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 473 kişi, Yüksekokul mezunlarından 162 kişi, Üniversite mezunlarından 564 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 90 kişi zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim ve istekler hakkında çok bilgilidir.

Grafik 41: Eğitim Durumuna Göre Banka Kredisi Hakkında Bilgi Düzeyi

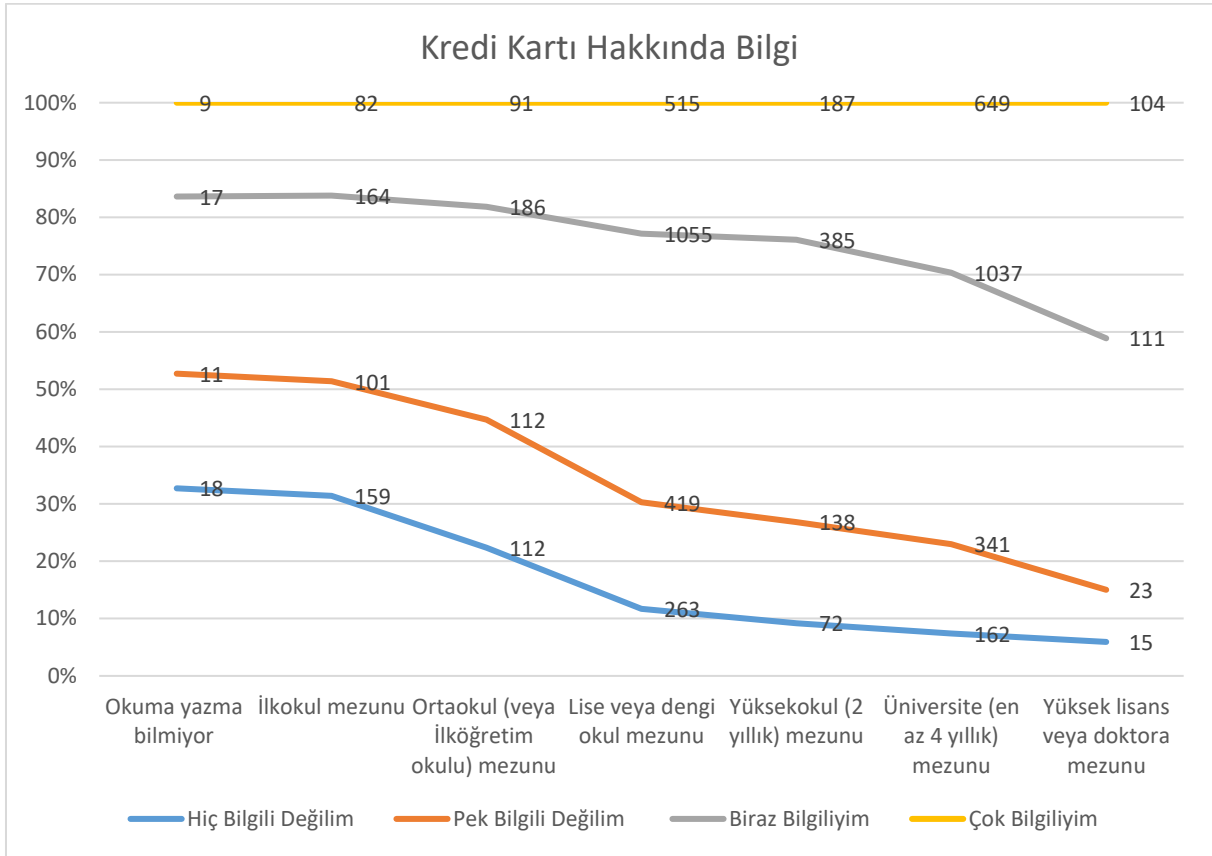
Okuma yazma bilmeyenlerden 16 kişi, İlkokul mezunlarından 162 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 105 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 341 kişi, Yüksekokul mezunlarından 97 kişi, Üniversite mezunlarından 247 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 18 kişi banka kredisi hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 115 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 125 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 622 kişi, Yüksekokul mezunlarından 184 kişi, Üniversite mezunlarından 503 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 41 kişi banka kredisi hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 14 kişi, İlkokul mezunlarından 147 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 188 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 905 kişi, Yüksekokul mezunlarından 361 kişi, Üniversite mezunlarından 982 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 120 kişi banka kredisi hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunlarından 79 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 82 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 379 kişi, Yüksekokul mezunlarından 137 kişi, Üniversite mezunlarından 457 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 74 kişi banka kredisi hakkında çok bilgilidir.

Grafik 42: Eğitim Durumuna Göre Kredi Kartı Hakkındaki Bilgi Düzeyi

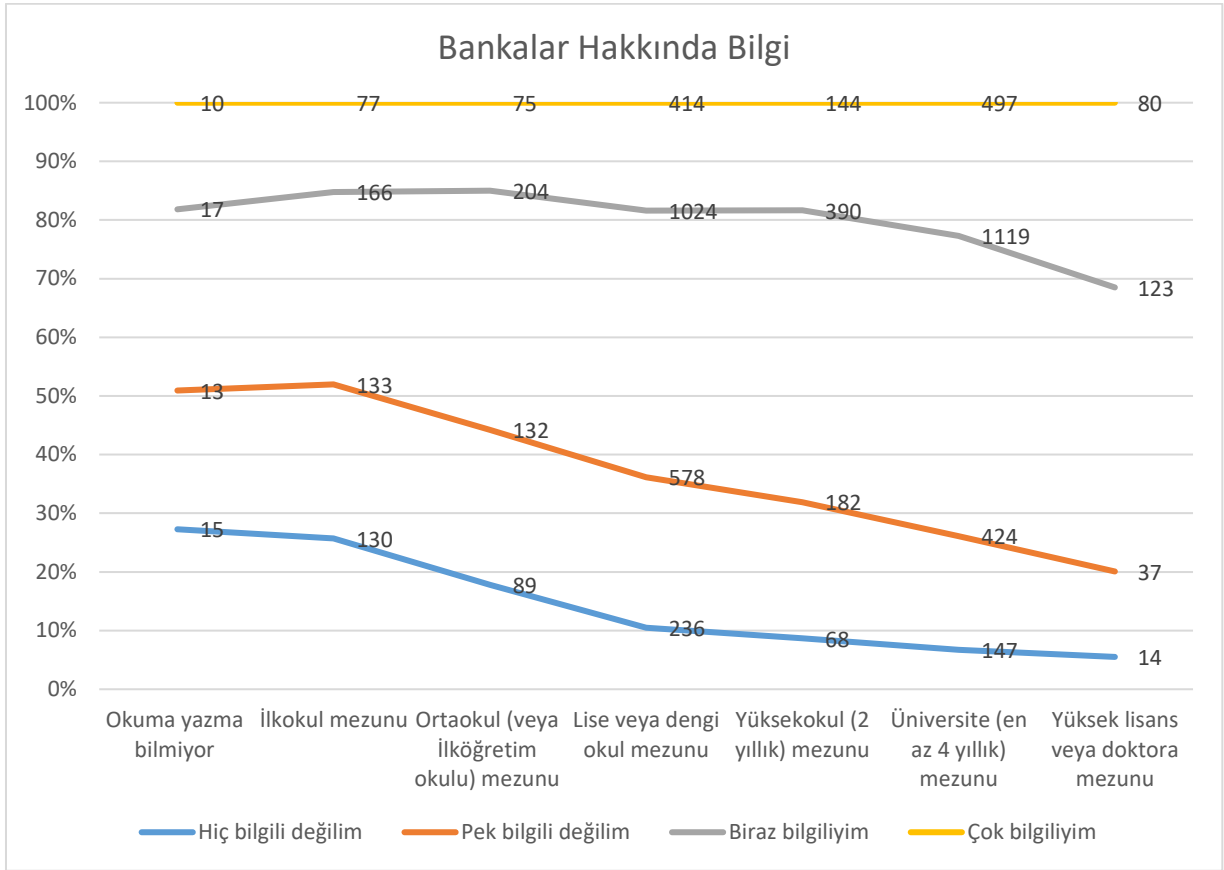
Okuma yazma bilmeyenlerden 18 kişi, İlkokul mezunlarından 159 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 112 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 263 kişi, Yüksekokul mezunlarından 72 kişi, Üniversite mezunlarından 162 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 15 kişi kredi kartı hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 101 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 112 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 419 kişi, Yüksekokul mezunlarından 138 kişi, Üniversite mezunlarından 341 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 23 kişi kredi kartı hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 17 kişi, İlkokul mezunlarından 164 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 186 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1055 kişi, Yüksekokul mezunlarından 385 kişi, Üniversite mezunlarından 1037 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 111 kişi kredi kartı hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunlarından 82 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 91 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 515 kişi, Yüksekokul mezunlarından 167 kişi, Üniversite mezunlarından 649 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 104 kişi kredi kartı hakkında çok bilgilidir.

Grafik 43: Eğitim Durumuna göre Bankalar Hakkında Bilgi Düzeyi

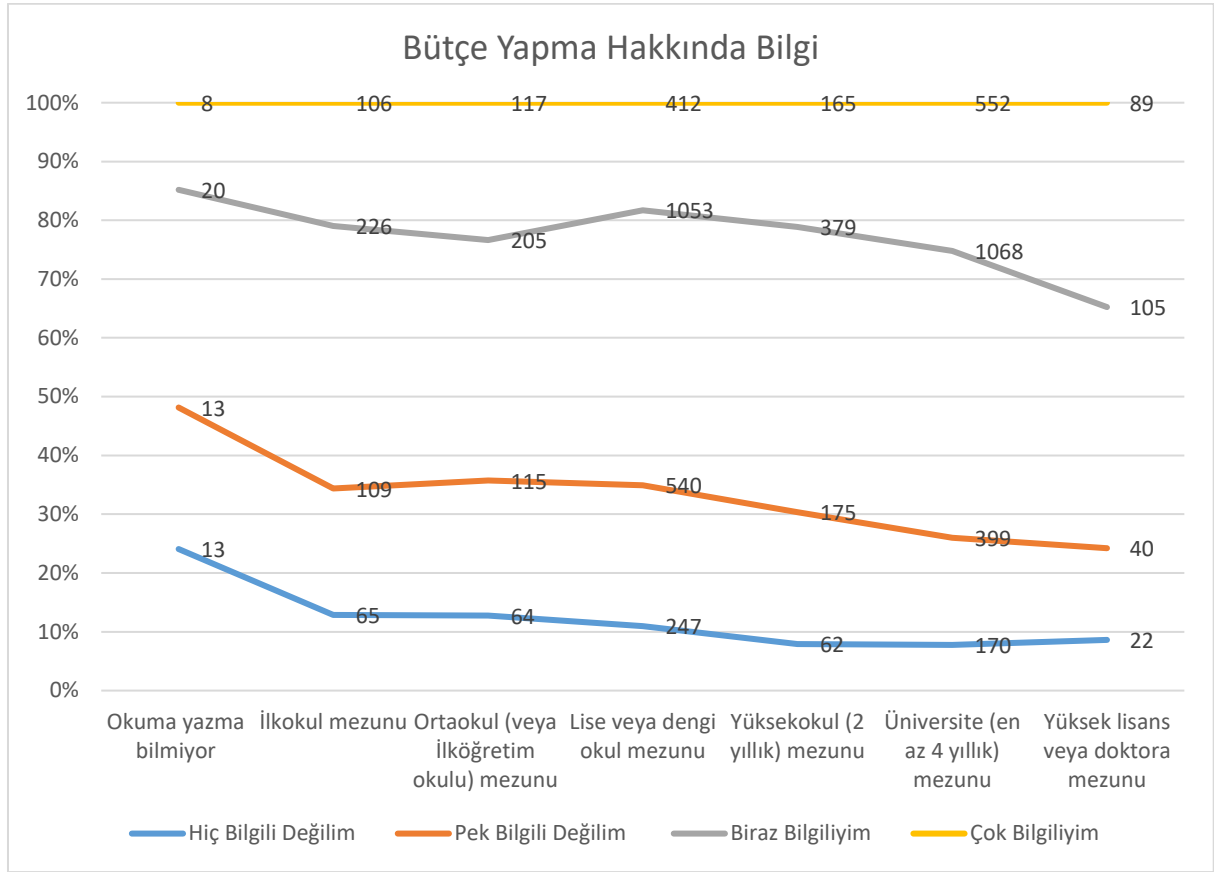
Okuma yazma bilmeyenlerden 15 kişi, İlkokul mezunlarından 130 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 89 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 236 kişi, Yüksekokul mezunlarından 68 kişi, Üniversite mezunlarından 147 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 14 kişi bankalar hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 133 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 132 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 578 kişi, Yüksekokul mezunlarından 182 kişi, Üniversite mezunlarından 424 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 37 kişi bankalar hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 17 kişi, İlkokul mezunlarından 166 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 204 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1024 kişi, Yüksekokul mezunlarından 390 kişi, Üniversite mezunlarından 1119 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 123 kişi bankalar hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 10 kişi, İlkokul mezunlarından 77 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 75 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 414 kişi, Yüksekokul mezunlarından 144 kişi, Üniversite mezunlarından 497 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 80 kişi bankalar hakkında çok bilgilidir.

Grafik 44:Eğitim Durumuna Göre Bütçe Yapma Hakkında Bilgi Düzeyi

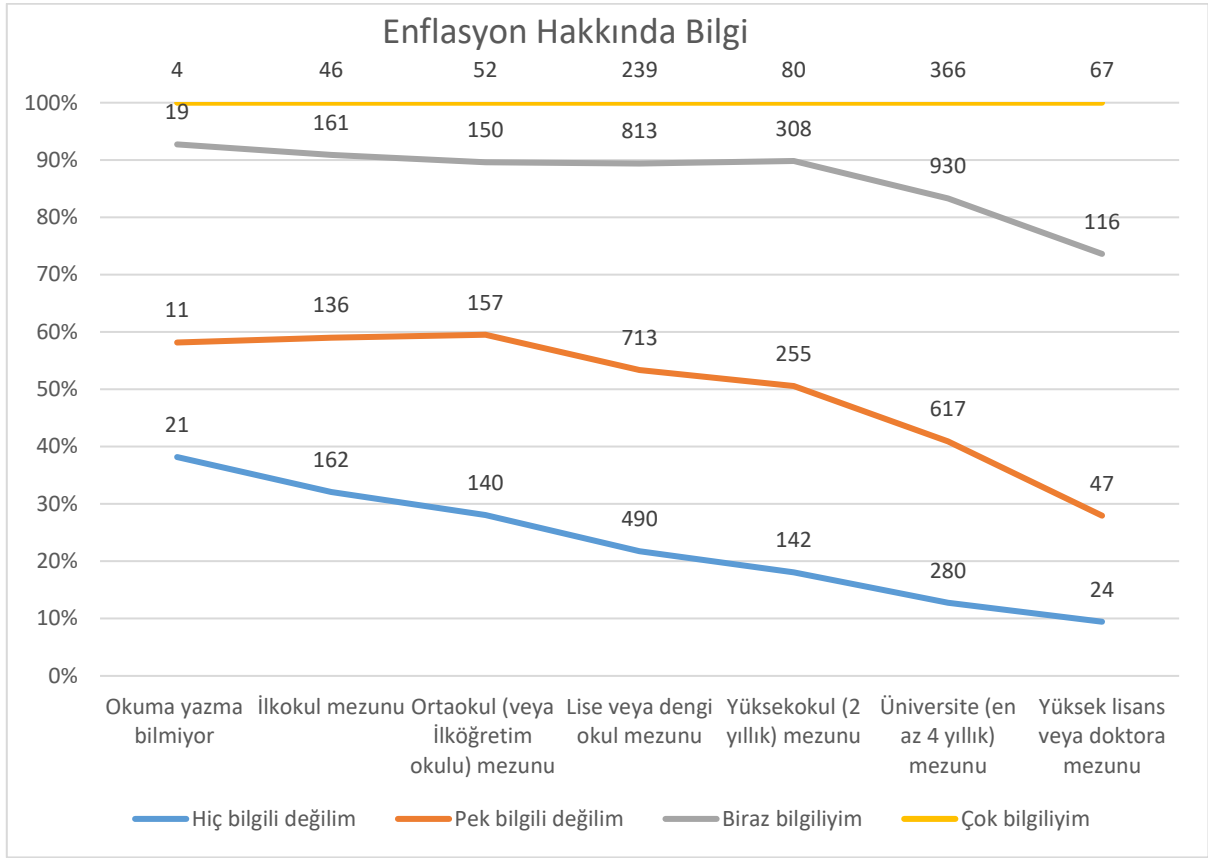
Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 65 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 64 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 247 kişi, Yüksekokul mezunlarından 62 kişi, Üniversite mezunlarından 170 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 22 kişi bütçe yapma hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 109 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 115 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 540 kişi, Yüksekokul mezunlarından 175 kişi, Üniversite mezunlarından 399 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 40 kişi bütçe yapma hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 20 kişi, İlkokul mezunlarından 226 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 205 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1053 kişi, Yüksekokul mezunlarından 379 kişi, Üniversite mezunlarından 1068 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 105 kişi bütçe yapma hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 8 kişi, İlkokul mezunlarından 106 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 117 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 412 kişi, Yüksekokul mezunlarından 165 kişi, Üniversite mezunlarından 552 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 89 kişi bütçe yapma hakkında çok bilgilidir.

Grafik 45:Eğitim Durumuna Göre Enflasyon Hakkında Bilgi Düzeyi

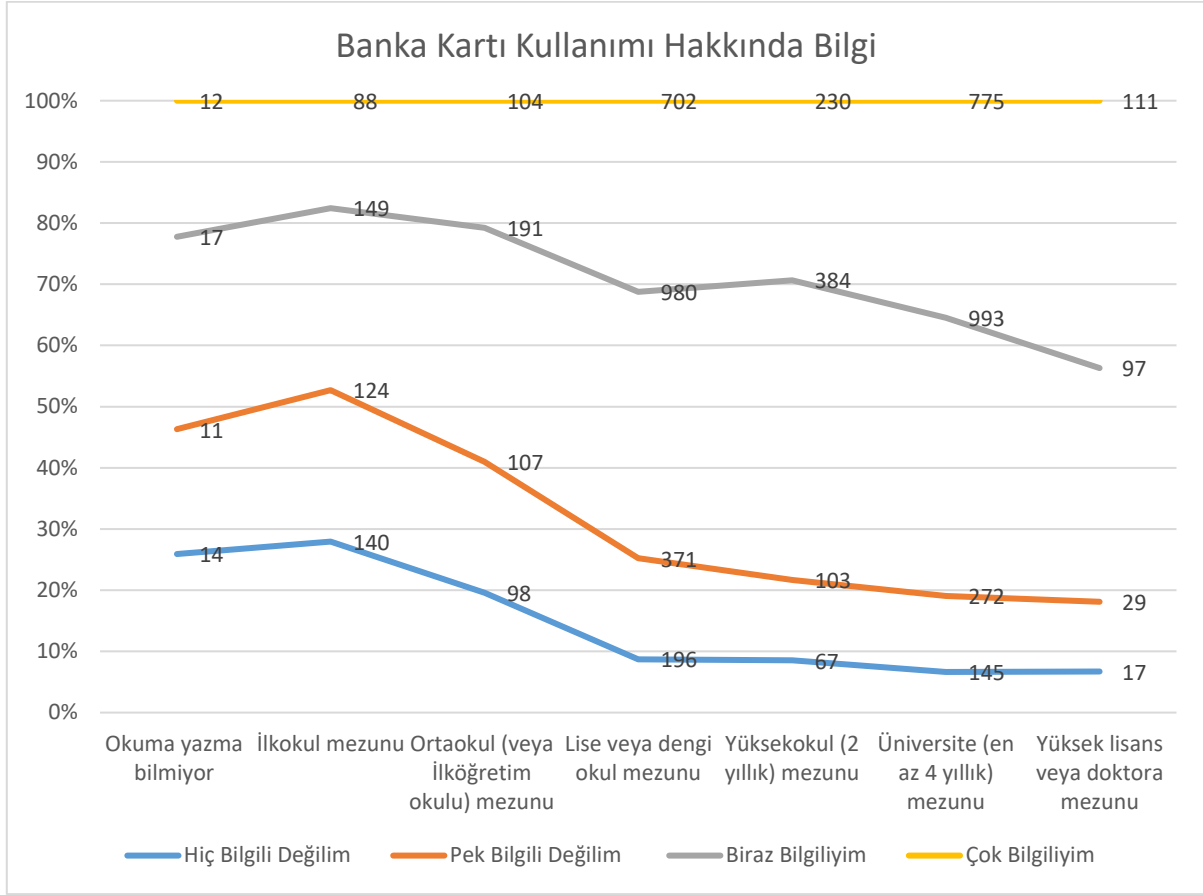
Okuma yazma bilmeyenlerden 21 kişi, İlkokul mezunlarından 162 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 140 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 490 kişi, Yüksekokul mezunlarından 142 kişi, Üniversite mezunlarından 280 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 24 kişi enflasyon hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 136 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 157 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 713 kişi, Yüksekokul mezunlarından 255 kişi, Üniversite mezunlarından 617 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 47 kişi enflasyon hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 19 kişi, İlkokul mezunlarından 161 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 150 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 813 kişi, Yüksekokul mezunlarından 308 kişi, Üniversite mezunlarından 930 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 116 kişi enflasyon hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 46 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 52 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 239 kişi, Yüksekokul mezunlarından 80 kişi, Üniversite mezunlarından 366 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 67 kişi enflasyon hakkında çok bilgilidir.

Grafik 46: Eğitim Durumuna Göre Banka Kartı Kullanımı Hakkında Bilgi Düzeyi

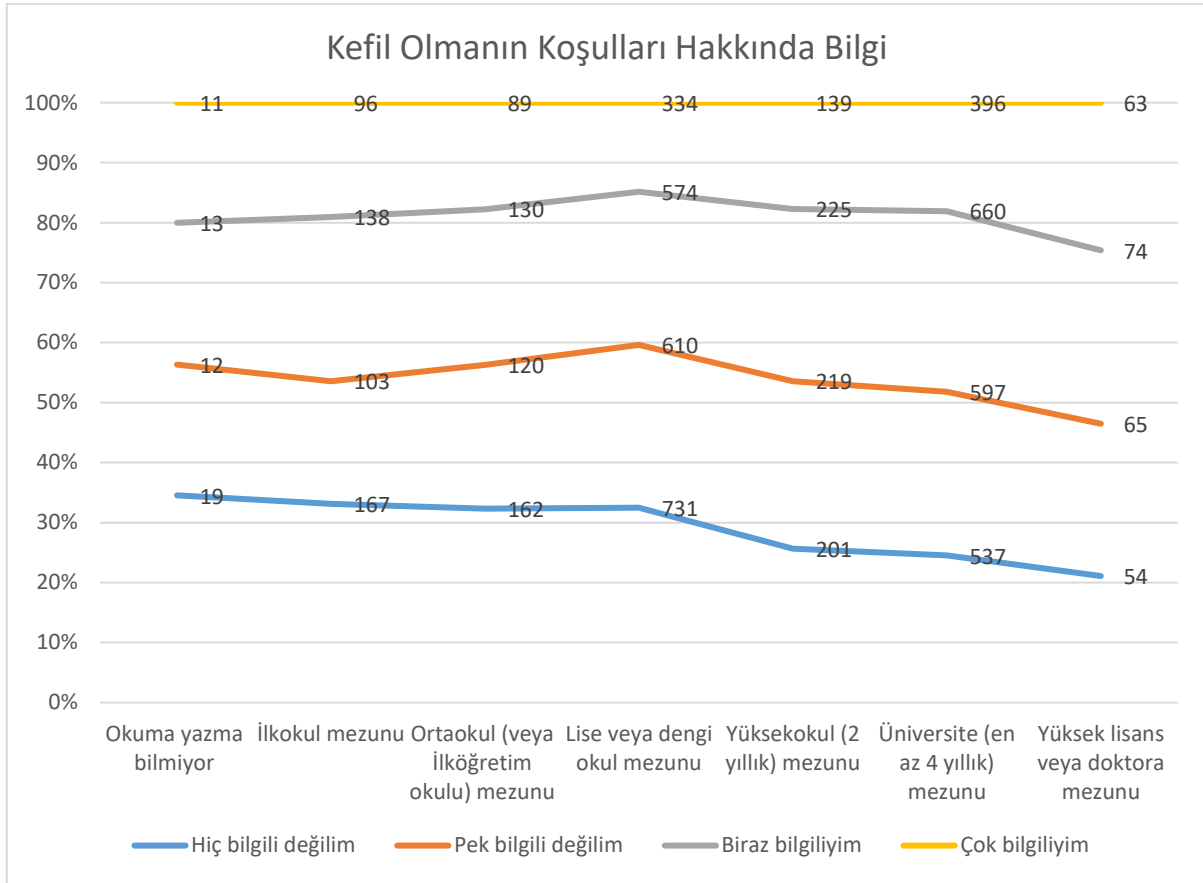
Okuma yazma bilmeyenlerden 14 kişi, İlkokul mezunlarından 140 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 98 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 196 kişi, Yüksekokul mezunlarından 67 kişi, Üniversite mezunlarından 145 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 17 kişi banka kartı kullanımı hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 124 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 107 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 371 kişi, Yüksekokul mezunlarından 103 kişi, Üniversite mezunlarından 272 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 29 kişi banka kartı kullanımı hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 17 kişi, İlkokul mezunlarından 149 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 191 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 980 kişi, Yüksekokul mezunlarından 384 kişi, Üniversite mezunlarından 993 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 97 kişi banka kartı kullanımı hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunlarından 88 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 104 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 702 kişi, Yüksekokul mezunlarından 230 kişi, Üniversite mezunlarından 775 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 111 kişi banka kartı kullanımı hakkında çok bilgilidir.

Grafik 47: Eğitim Durumuna Göre Kefil Olmanın Koşulları Hakkında Bilgi Düzeyi

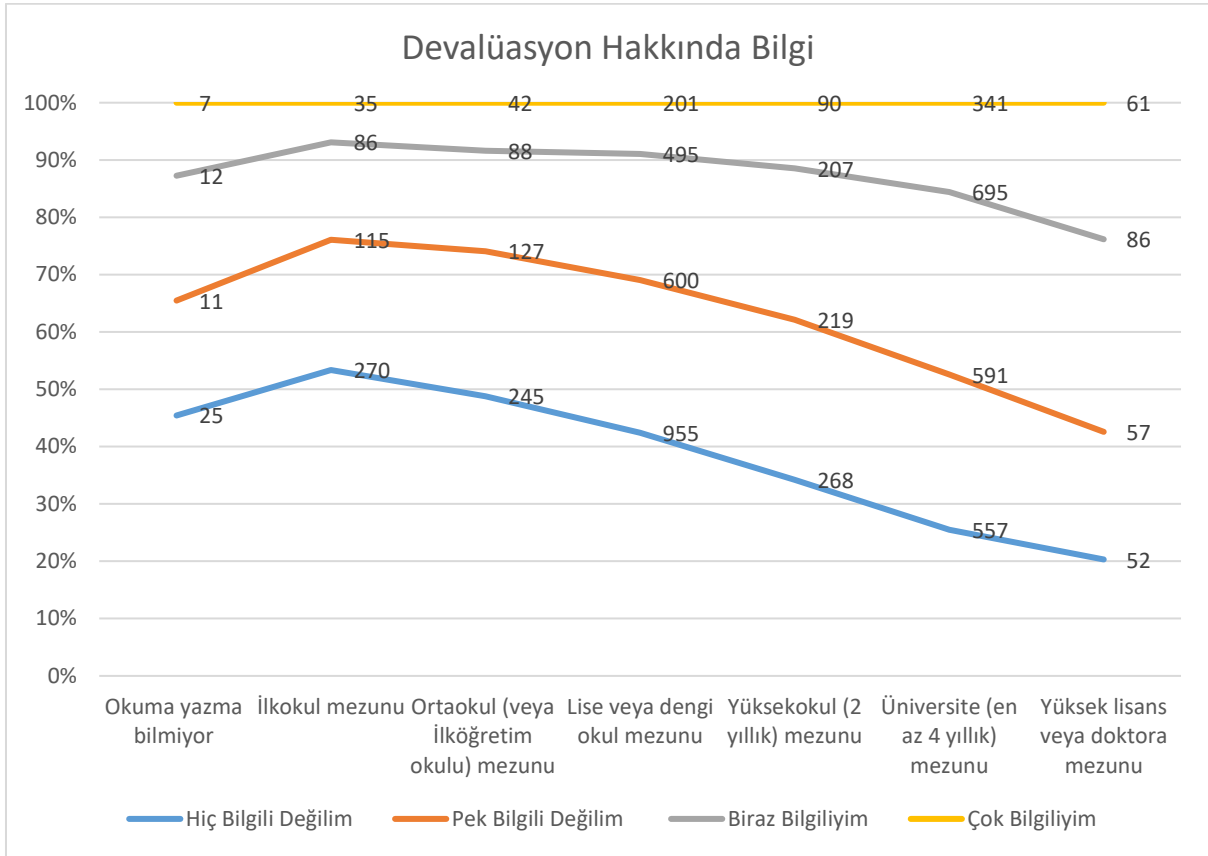
Okuma yazma bilmeyenlerden 19 kişi, İlkokul mezunlarından 167 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 162 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 731 kişi, Yüksekokul mezunlarından 201 kişi, Üniversite mezunlarından 537 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 54 kişi kefil olmanın koşulları hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunlarından 103 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 120 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 610 kişi, Yüksekokul mezunlarından 219 kişi, Üniversite mezunlarından 597 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 65 kişi kefil olmanın koşulları hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 138 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 130 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 574 kişi, Yüksekokul mezunlarından 225 kişi, Üniversite mezunlarından 660 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 74 kişi kefil olmanın koşulları hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 96 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 89 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 334 kişi, Yüksekokul mezunlarından 139 kişi, Üniversite mezunlarından 396 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 63 kişi kefil olmanın koşulları hakkında çok bilgilidir.

Grafik 48: Eğitim Durumuna Göre Devalüasyon Hakkında Bilgi Düzeyi

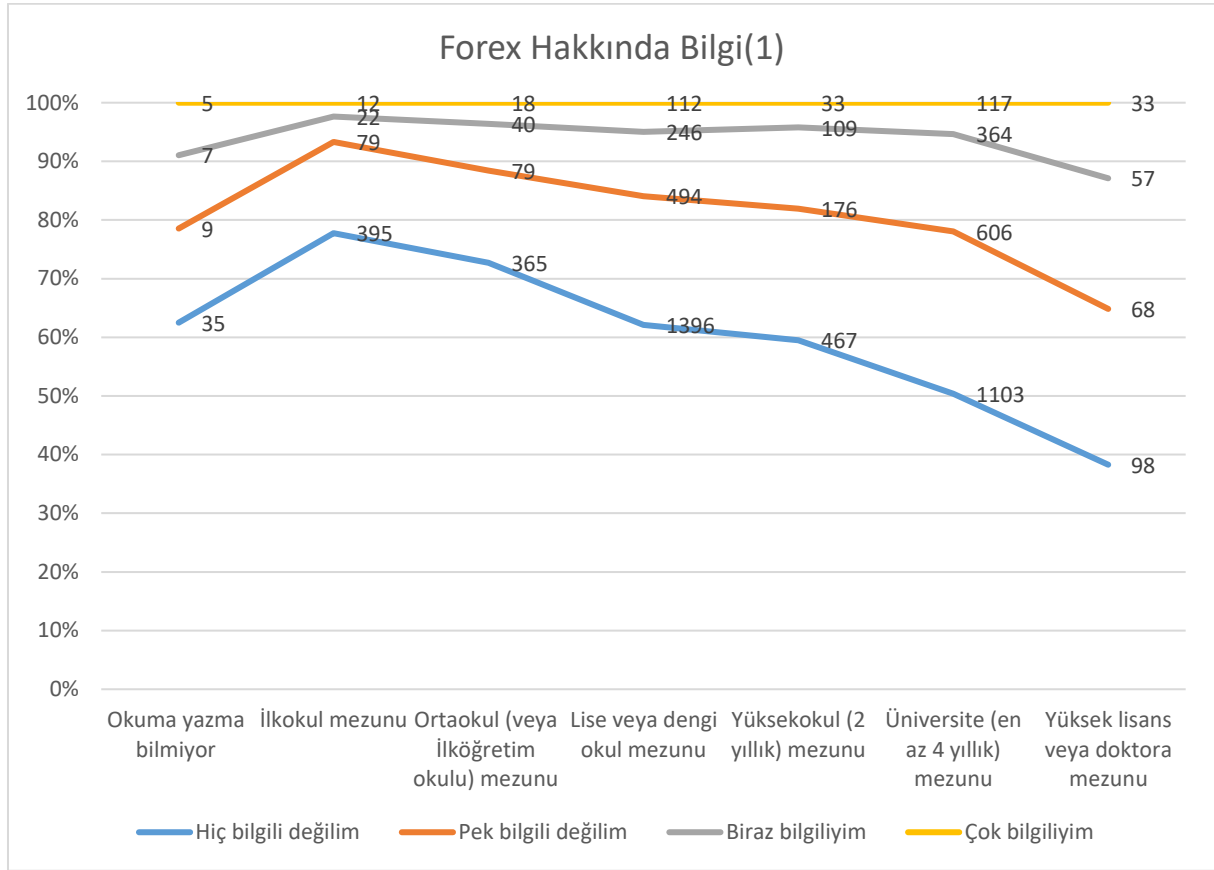
Okuma yazma bilmeyenlerden 25 kişi, İlkokul mezunlarından 270 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 245 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 955 kişi, Yüksekokul mezunlarından 268 kişi, Üniversite mezunlarından 557 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 52 kişi devalüasyon hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 115 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 127 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 600 kişi, Yüksekokul mezunlarından 219 kişi, Üniversite mezunlarından 591 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 57 kişi devalüasyon hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunlarından 86 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 88 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 495 kişi, Yüksekokul mezunlarından 207 kişi, Üniversite mezunlarından 695 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 86 kişi devalüasyon hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 7 kişi, İlkokul mezunlarından 35 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 42 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 201 kişi, Yüksekokul mezunlarından 90 kişi, Üniversite mezunlarından 341 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 61 kişi devalüasyon hakkında çok bilgilidir.

Grafik 49:Eğitim Durumuna Göre Forex Hakkında Bilgi Düzeyi

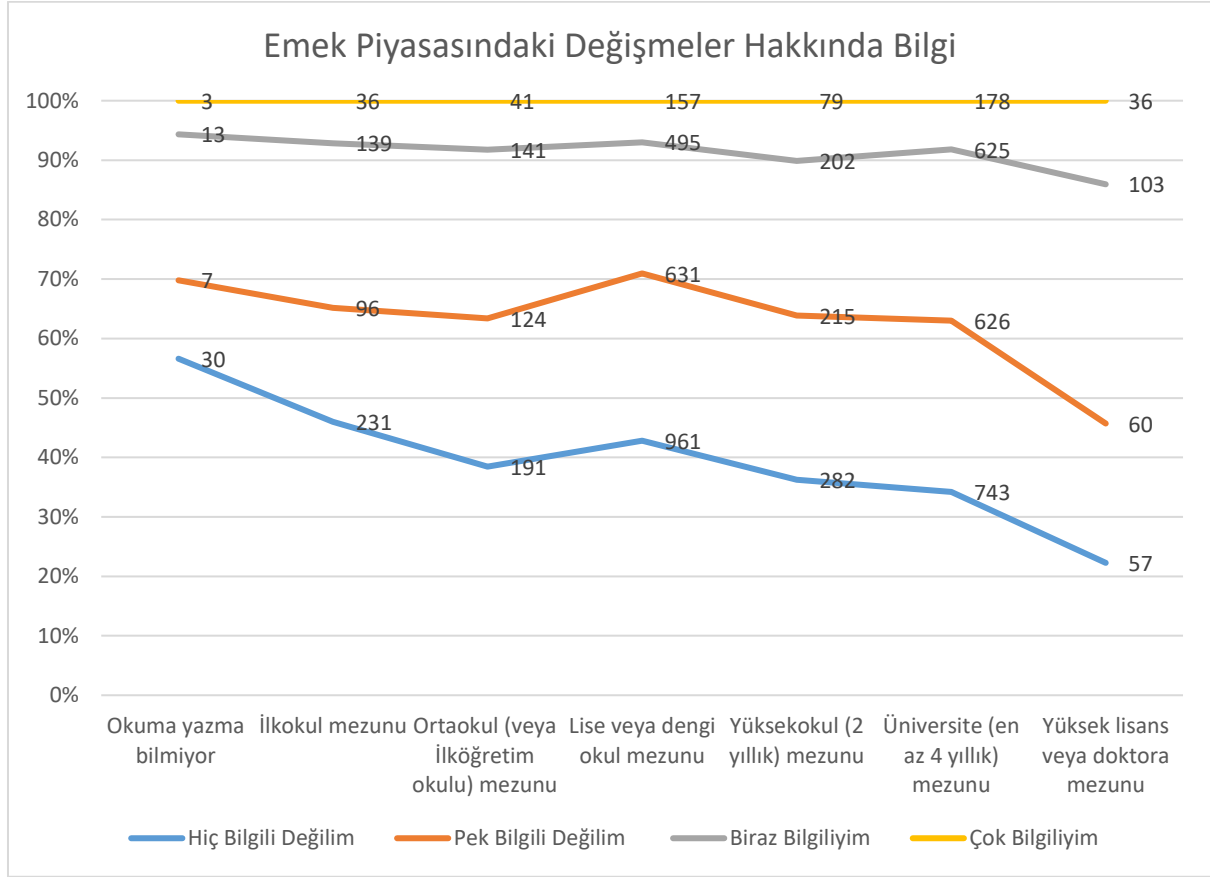
Okuma yazma bilmeyenlerden 35 kişi, İlkokul mezunlarından 395 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 365 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1396 kişi, Yüksekokul mezunlarından 467 kişi, Üniversite mezunlarından 1103 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 98 kişi forex hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunlarından 79 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 79 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 494 kişi, Yüksekokul mezunlarından 176 kişi, Üniversite mezunlarından 606 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 68 kişi forex hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 7 kişi, İlkokul mezunlarından 22 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 40 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 246 kişi, Yüksekokul mezunlarından 109 kişi, Üniversite mezunlarından 364 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 57 kişi forex hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 5 kişi, İlkokul mezunlarından 12 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 18 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 112 kişi, Yüksekokul mezunlarından 33 kişi, Üniversite mezunlarından 117 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 33 kişi forex hakkında çok bilgilidir.

Grafik 50: Eğitim Durumuna Göre Emek Piyasasındaki Değişmeler Hakkında Bilgi Düzeyi

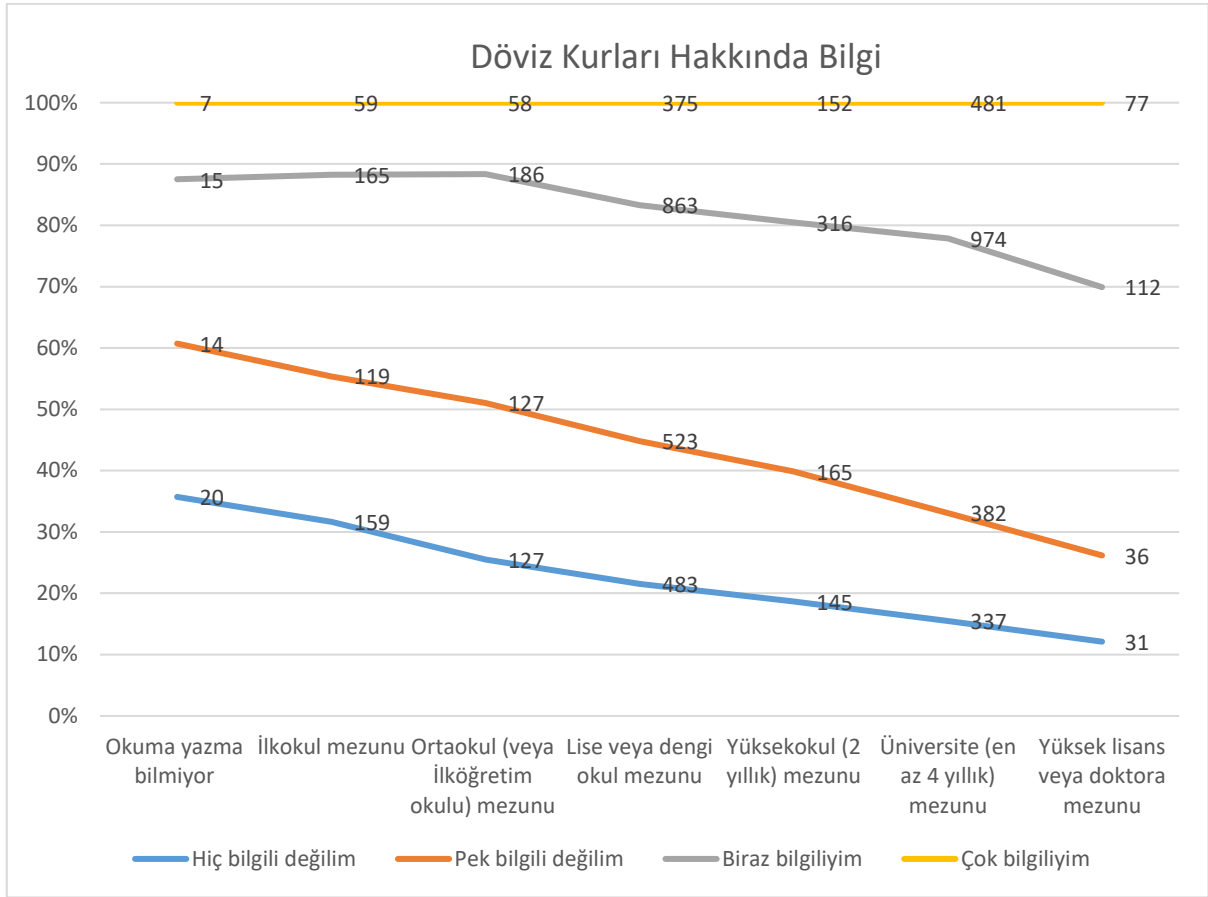
Okuma yazma bilmeyenlerden 30 kişi, İlkokul mezunlarından 231 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 191 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 961 kişi, Yüksekokul mezunlarından 282 kişi, Üniversite mezunlarından 743 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 57 kişi emek piyasasındaki değişmeler hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 7 kişi, İlkokul mezunlarından 96 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 124 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 631 kişi, Yüksekokul mezunlarından 215 kişi, Üniversite mezunlarından 626 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 60 kişi emek piyasasındaki değişmeler hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 139 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 141 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 495 kişi, Yüksekokul mezunlarından 202 kişi, Üniversite mezunlarından 625 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 103 kişi emek piyasasındaki değişmeler hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 3 kişi, İlkokul mezunlarından 36 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 41 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 157 kişi, Yüksekokul mezunlarından 79 kişi, Üniversite mezunlarından 178 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 36 kişi emek piyasasındaki değişmeler hakkında çok bilgilidir.

Grafik 51: Eğitim Durumuna Göre Döviz Kurları Hakkında Bilgi Düzeyi

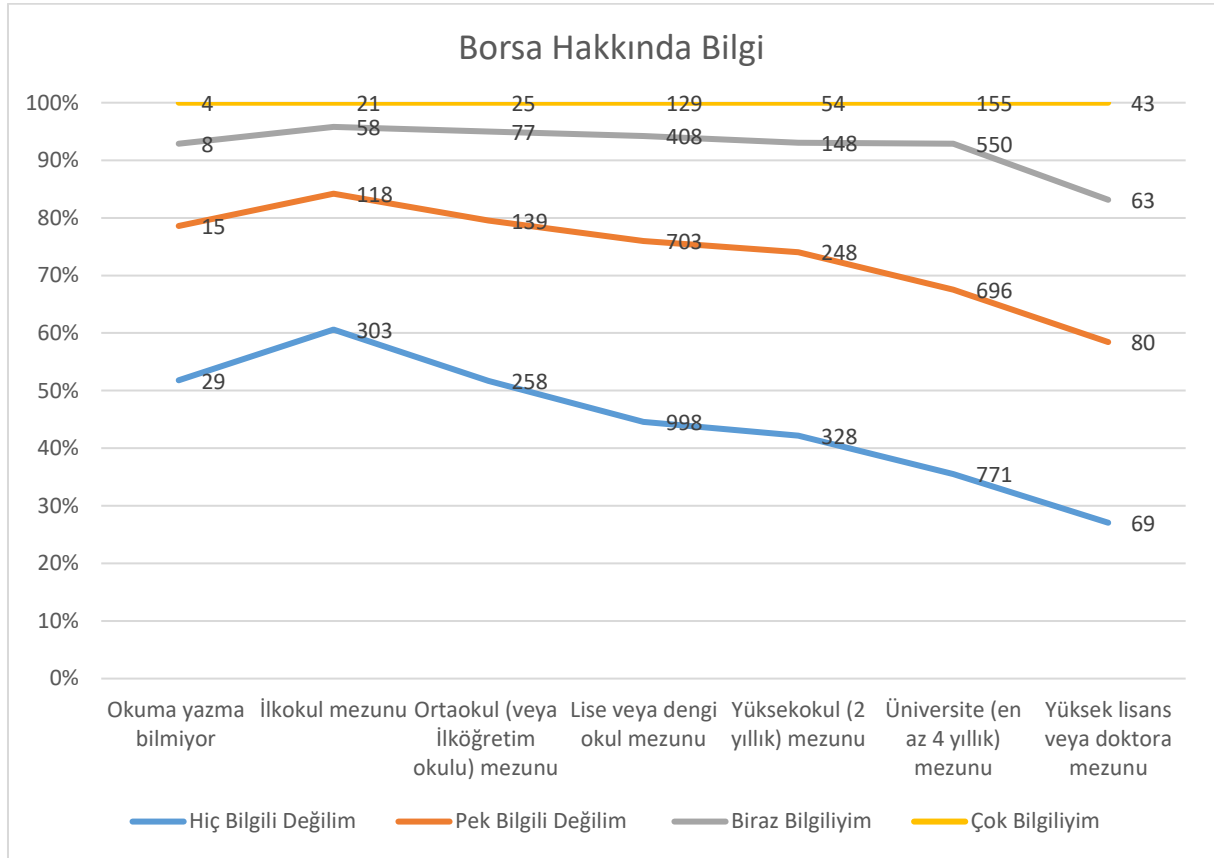
Okuma yazma bilmeyenlerden 20 kişi, İlkokul mezunlarından 159 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 127 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 483 kişi, Yüksekokul mezunlarından 145 kişi, Üniversite mezunlarından 337 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 31 kişi döviz kurları hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 14 kişi, İlkokul mezunlarından 119 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 127 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 523 kişi, Yüksekokul mezunlarından 165 kişi, Üniversite mezunlarından 382 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 36 kişi döviz kurları hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 15 kişi, İlkokul mezunlarından 165 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 186 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 863 kişi, Yüksekokul mezunlarından 316 kişi, Üniversite mezunlarından 974 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 112 kişi döviz kurları hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 7 kişi, İlkokul mezunlarından 59 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 58 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 375 kişi, Yüksekokul mezunlarından 152 kişi, Üniversite mezunlarından 481 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 77 kişi döviz kurları hakkında çok bilgilidir.

Grafik 52:Eğitim Durumuna Göre Borsa Hakkındaki Bilgi Düzeyi

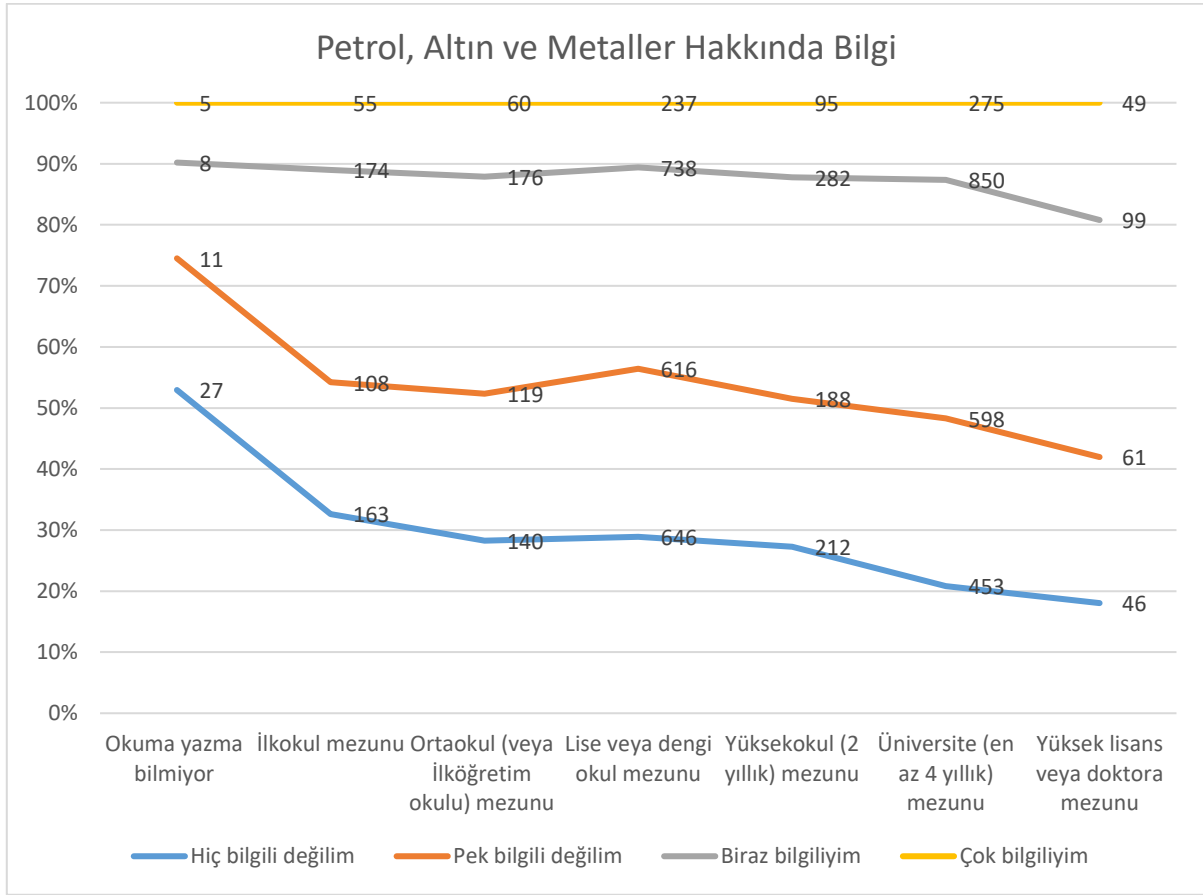
Okuma yazma bilmeyenlerden 29 kişi, İlkokul mezunlarından 303 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 258 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 998 kişi, Yüksekokul mezunlarından 328 kişi, Üniversite mezunlarından 771 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 69 kişi borsa hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 15 kişi, İlkokul mezunlarından 118 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 139 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 703 kişi, Yüksekokul mezunlarından 248 kişi, Üniversite mezunlarından 696 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 80 kişi borsa hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 8 kişi, İlkokul mezunlarından 58 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 77 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 408 kişi, Yüksekokul mezunlarından 148 kişi, Üniversite mezunlarından 550 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 63 kişi borsa hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 21 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 25 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 129 kişi, Yüksekokul mezunlarından 54 kişi, Üniversite mezunlarından 155 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 43 kişi borsa hakkında çok bilgilidir.

Grafik 53:Eğitim Durumuna Göre Petrol, Altın ve Metaller Hakkında Bilgi Düzeyi

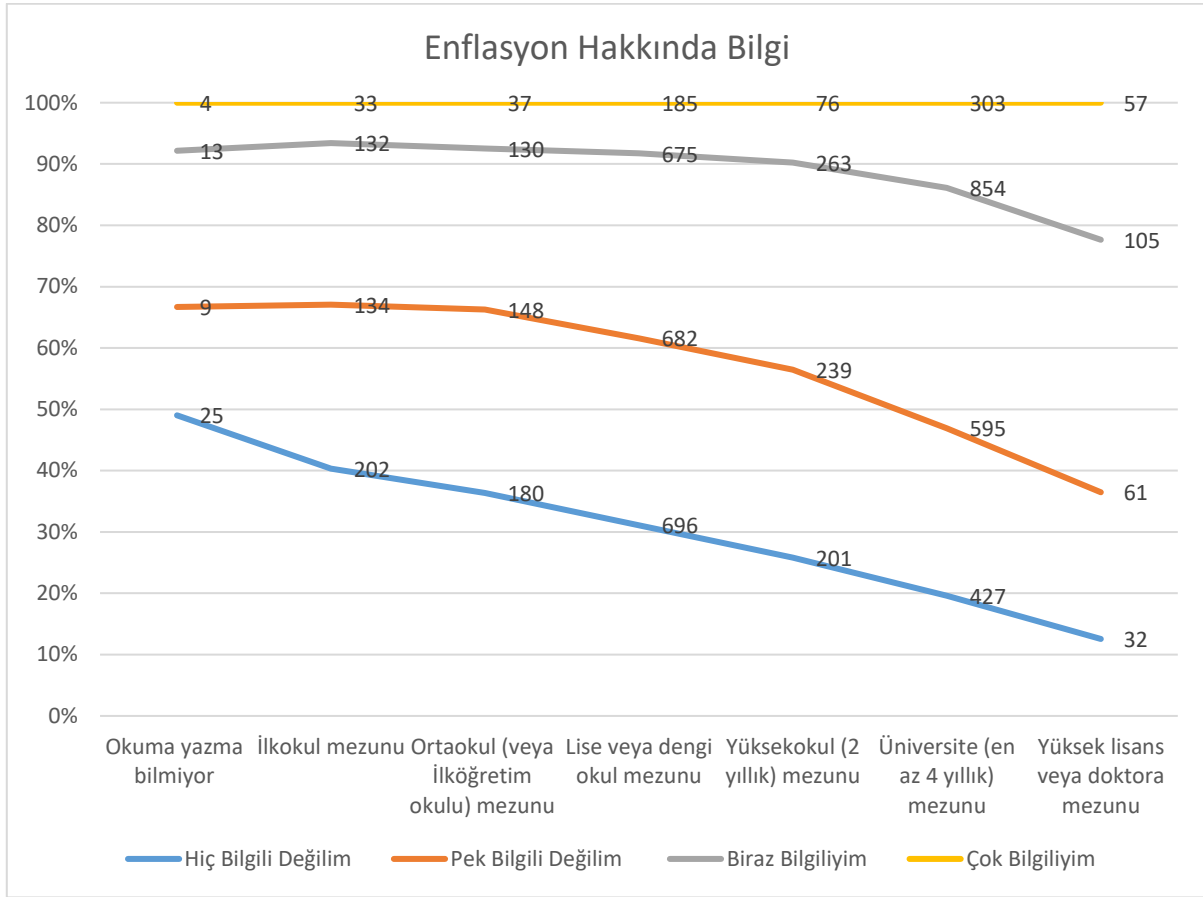
Okuma yazma bilmeyenlerden 27 kişi, İlkokul mezunlarından 163 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 140 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 646 kişi, Yüksekokul mezunlarından 212 kişi, Üniversite mezunlarından 453 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 46 kişi petrol, altın ve metaller hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 11 kişi, İlkokul mezunlarından 108 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 119 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 616 kişi, Yüksekokul mezunlarından 188 kişi, Üniversite mezunlarından 598 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 61 kişi petrol, altın ve metaller hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 8 kişi, İlkokul mezunlarından 174 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 176 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 738 kişi, Yüksekokul mezunlarından 282 kişi, Üniversite mezunlarından 850 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 99 kişi petrol, altın ve metaller hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 5 kişi, İlkokul mezunlarından 55 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 60 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 237 kişi, Yüksekokul mezunlarından 95 kişi, Üniversite mezunlarından 275 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 49 kişi petrol, altın ve metaller hakkında çok bilgilidir.

Grafik 54:Eğitim Durumuna göre Enflasyon Hakkında Bilgi Düzeyi

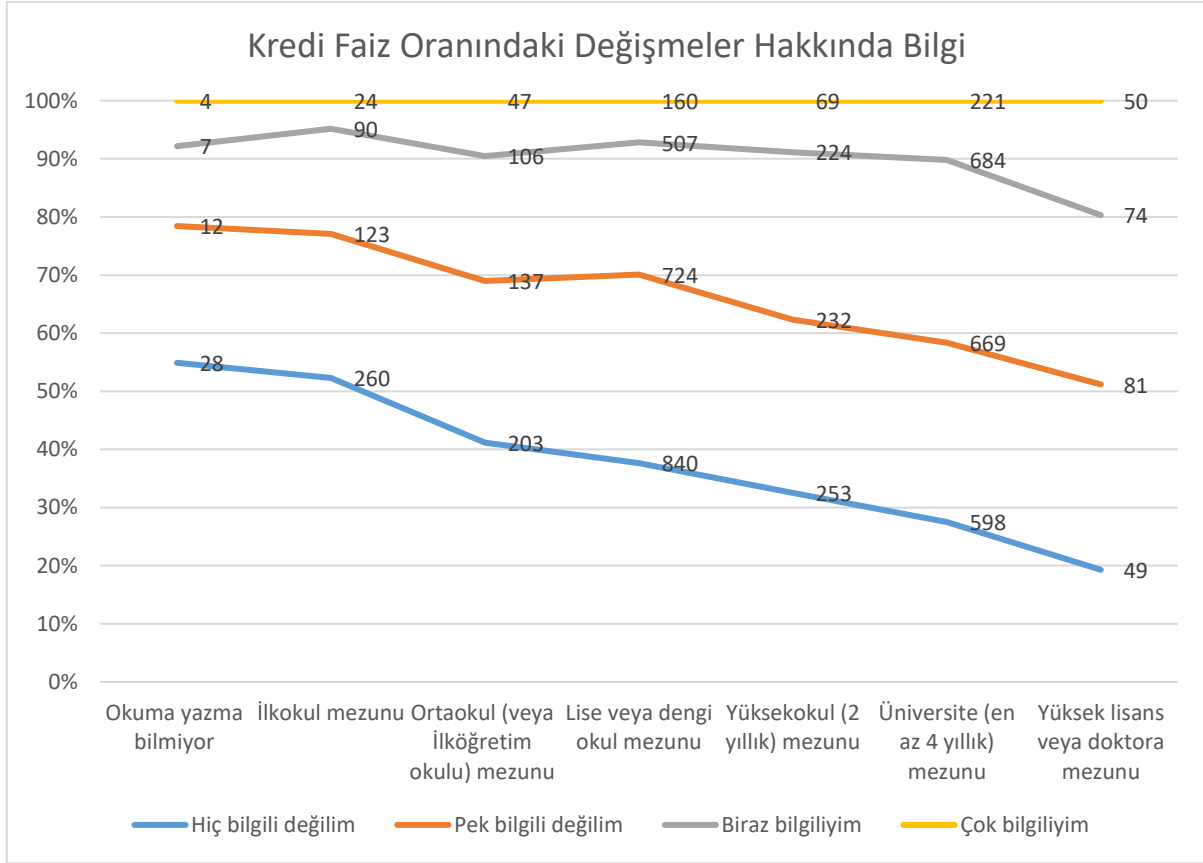
Okuma yazma bilmeyenlerden 25 kişi, İlkokul mezunlarından 202 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 180 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 696 kişi, Yüksekokul mezunlarından 201 kişi, Üniversite mezunlarından 427 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 32 kişi enflasyon hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 9 kişi, İlkokul mezunlarından 134 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 148 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 682 kişi, Yüksekokul mezunlarından 239 kişi, Üniversite mezunlarından 595 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 61 kişi enflasyon hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 132 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 130 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 675 kişi, Yüksekokul mezunlarından 263 kişi, Üniversite mezunlarından 854 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 105 kişi enflasyon hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 33 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 37 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 185 kişi, Yüksekokul mezunlarından 76 kişi, Üniversite mezunlarından 303 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 57 kişi enflasyon hakkında çok bilgilidir.

Grafik 55:Eğitim Durumuna Göre Kredi Faiz Oranındaki Değişmeler Hakkında Bilgi Düzeyi

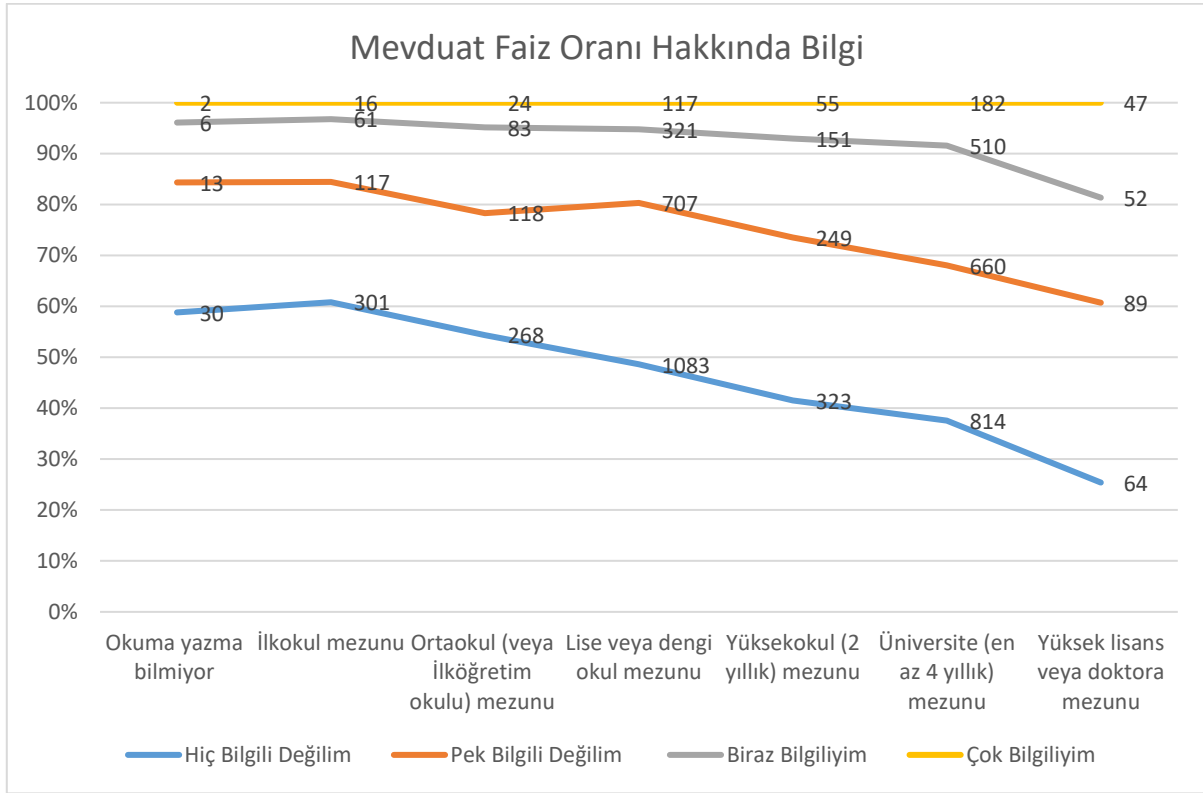
Okuma yazma bilmeyenlerden 28 kişi, İlkokul mezunlarından 260 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 203 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 840 kişi, Yüksekokul mezunlarından 253 kişi, Üniversite mezunlarından 598 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 49 kişi kredi faiz oranındaki değişmeler hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 12 kişi, İlkokul mezunlarından 123 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 137 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 724 kişi, Yüksekokul mezunlarından 232 kişi, Üniversite mezunlarından 669 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 81 kişi kredi faiz oranındaki değişmeler hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 7 kişi, İlkokul mezunlarından 90 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 106 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 507 kişi, Yüksekokul mezunlarından 224 kişi, Üniversite mezunlarından 684 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 74 kişi kredi faiz oranındaki değişmeler hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 4 kişi, İlkokul mezunlarından 24 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 47 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 160 kişi, Yüksekokul mezunlarından 69 kişi, Üniversite mezunlarından 221 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 50 kişi kredi faiz oranındaki değişmeler hakkında çok bilgilidir.

Grafik 56: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Mevduat Faizi Hakkında Bilgi Düzeyi

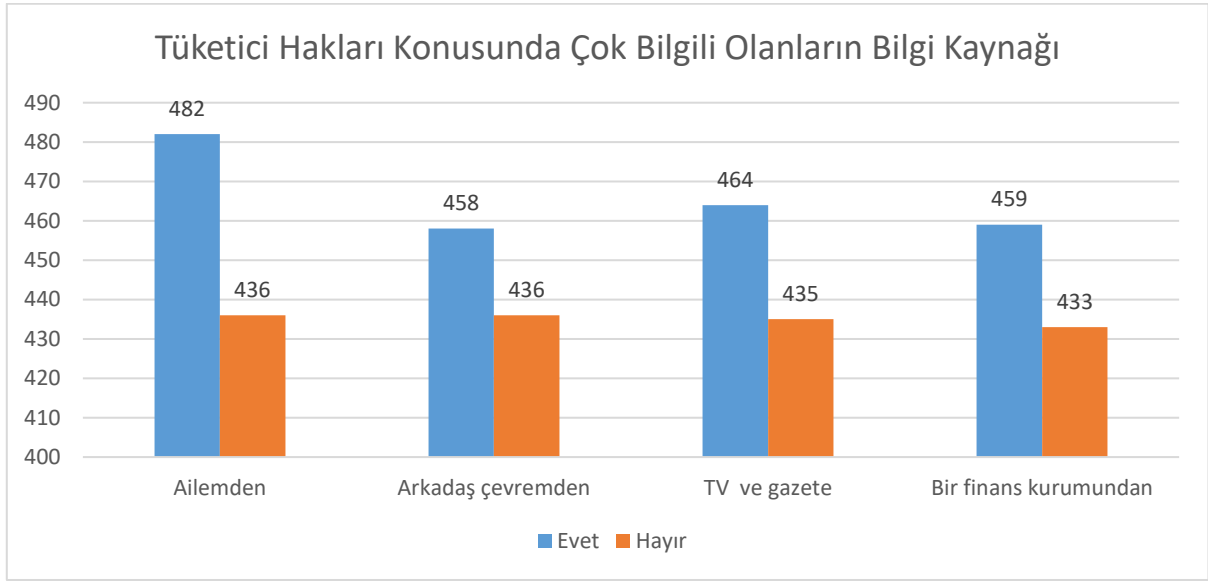
Okuma yazma bilmeyenlerden 30 kişi, İlkokul mezunlarından 301 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 268 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1083 kişi, Yüksekokul mezunlarından 323 kişi, Üniversite mezunlarından 814 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 64 kişi mevduat faiz oranındaki değişmeler hakkında hiç bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 13 kişi, İlkokul mezunlarından 117 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 118 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 707 kişi, Yüksekokul mezunlarından 249 kişi, Üniversite mezunlarından 660 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 89 kişi mevduat faiz oranındaki değişmeler hakkında pek bilgili değildir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 6 kişi, İlkokul mezunlarından 61 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 83 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 321 kişi, Yüksekokul mezunlarından 151 kişi, Üniversite mezunlarından 510 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 52 kişi mevduat faiz oranındaki değişmeler hakkında biraz bilgilidir.

Okuma yazma bilmeyenlerden 2 kişi, İlkokul mezunlarından 16 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 24 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 117 kişi, Yüksekokul mezunlarından 55 kişi, Üniversite mezunlarından 182 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 47 kişi mevduat faiz oranındaki değişmeler hakkında çok bilgilidir.

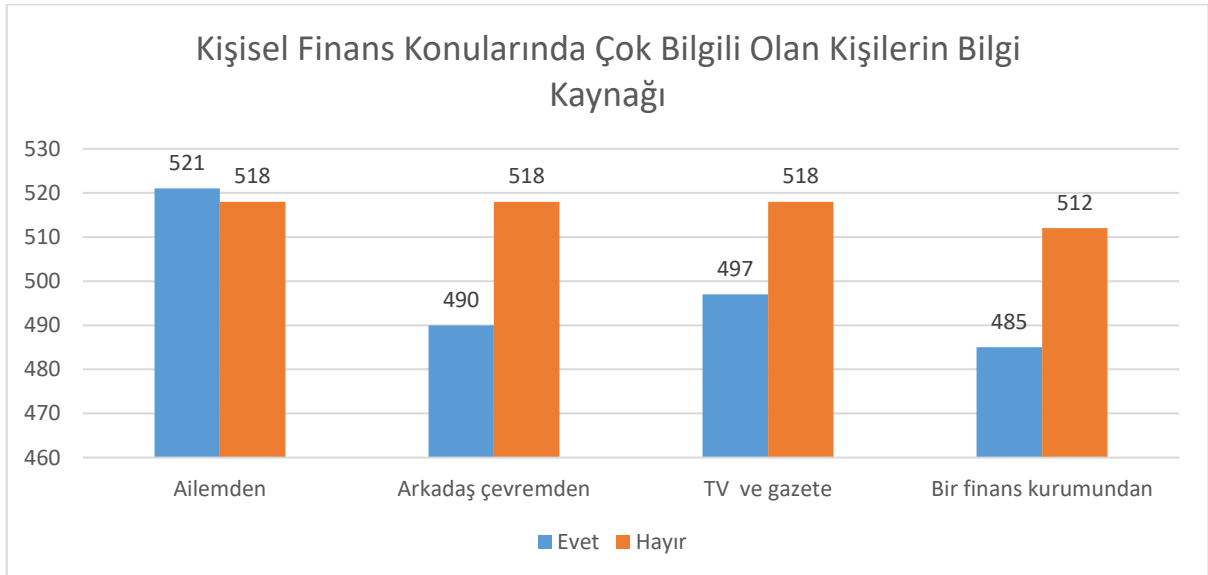
Grafik 57: Tüketici Hakları Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olanlardan 482'si ailesi, 458'i arkadaş çevresi, 464'ü TV ve gazete, 459'u ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olanlardan 436'sı ailesi, 436'sı arkadaş çevresi, 435'i TV ve gazete, 433'ü ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

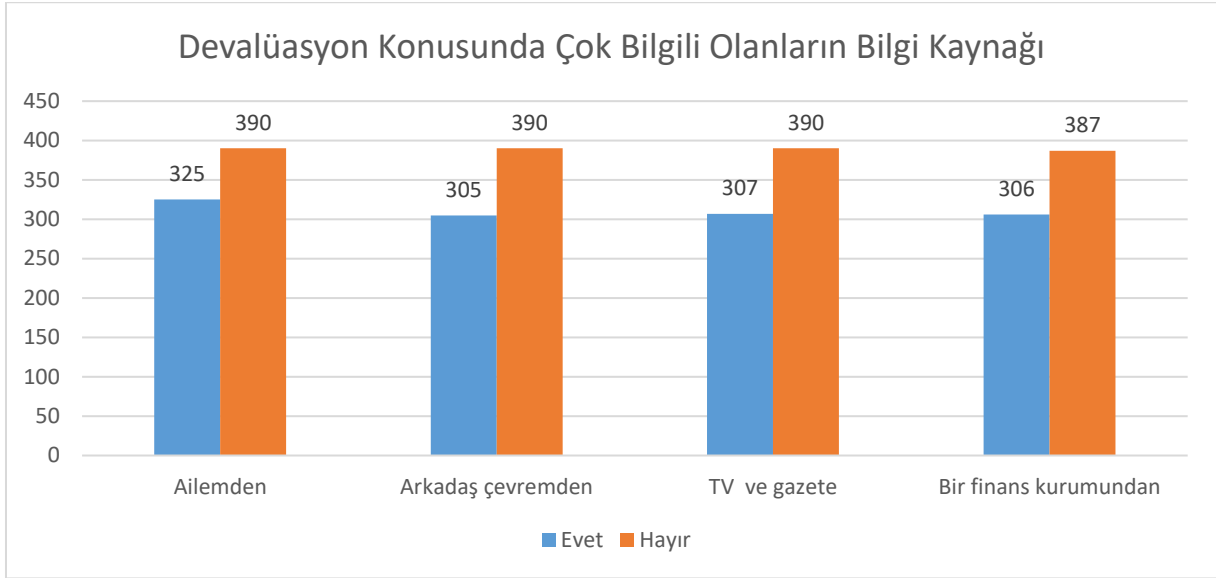
Grafik 58: Kişisel Finans Konularında Çok Bilgili Olan Kişilerin Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Kişisel finans konularında çok bilgili olanlardan 521'i ailesi, 490'ı arkadaş çevresi, 497'si TV ve gazete, 485'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Kişisel finans konusunda çok bilgili olanların 518'i ailesi, 518'i arkadaş çevresi, 518'i TV ve gazete, 512'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

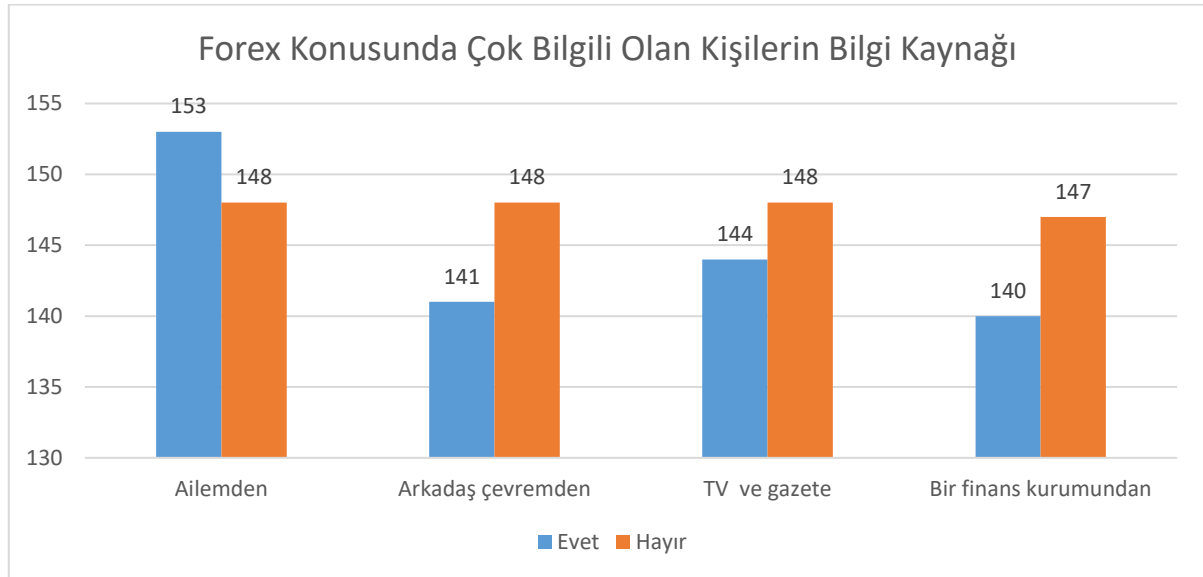
Grafik 59:Devalüasyon Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Devalüasyon konusunda çok bilgili olanlardan 325'i ailesi, 305'i arkadaş çevresi, 307'si TV ve gazete, 306'sı ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Devalüasyon konusunda çok bilgili olanların 390'ı ailesi, 390'ı arkadaş çevresi, 390'ı TV ve gazete, 387'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

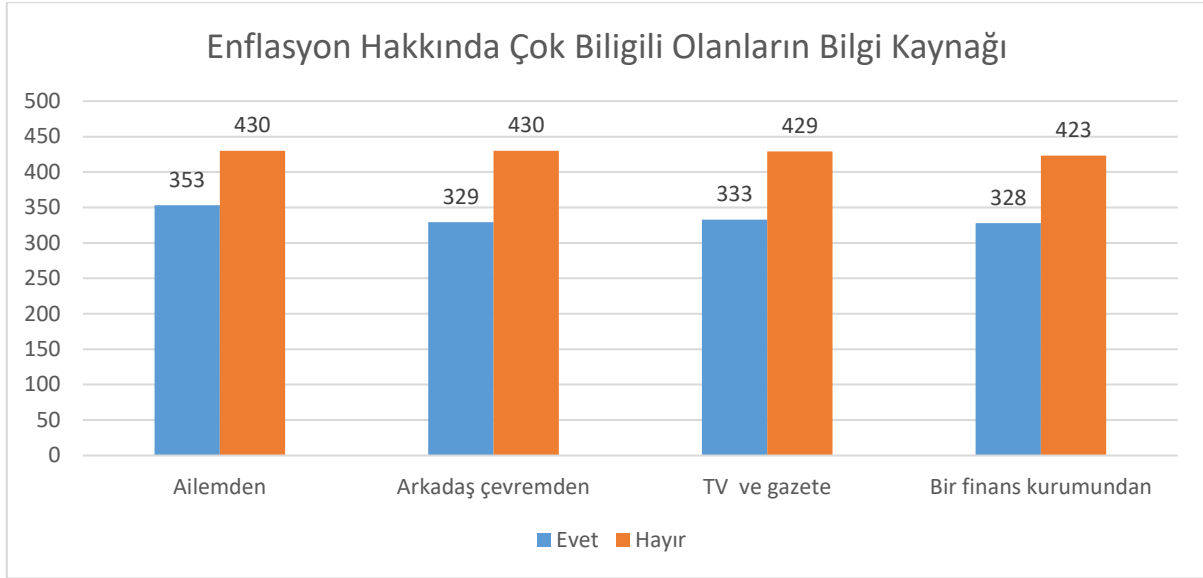
Grafik 60: Forex Konusunda Çok Bilgili Olan Kişilerin Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Forex konusunda çok bilgili olanlardan 153'ü ailesi, 141'i arkadaş çevresi, 144'ü TV ve gazete, 140'ı ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Forex konusunda çok bilgili olanların 148'i ailesi, 148'i arkadaş çevresi, 148'i TV ve gazete, 147'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

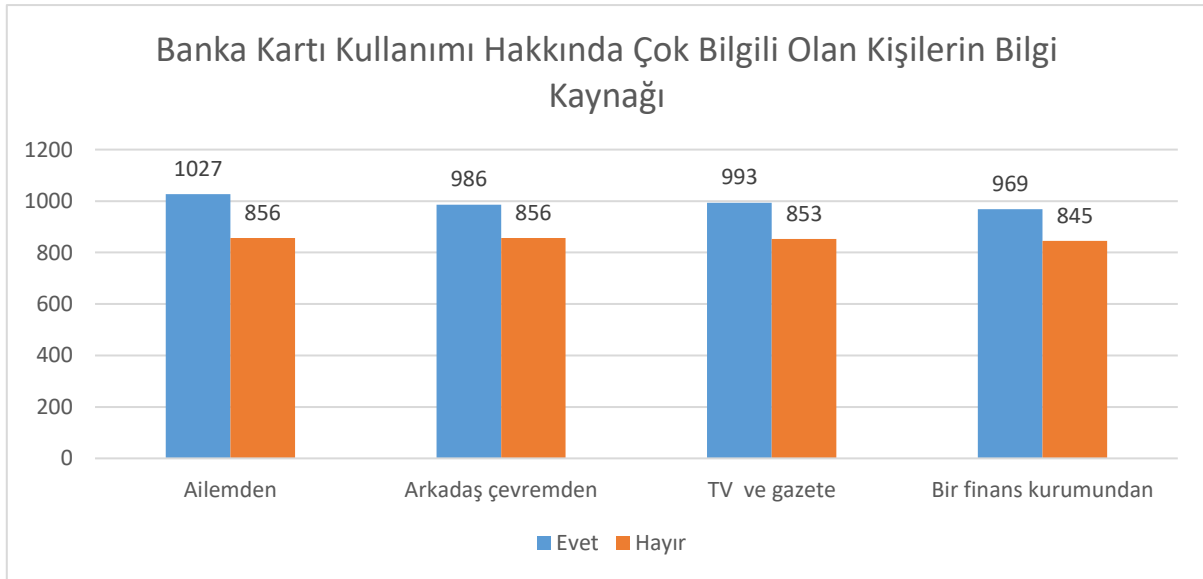
Grafik 61: Enflasyon Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Enflasyon hakkında çok bilgili olanlardan 353'ü ailesi, 329'u arkadaş çevresi, 333'ü TV ve gazete, 328'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Enflasyon hakkında çok bilgili olanların 430'u ailesi, 430'u arkadaş çevresi, 429'u TV ve gazete, 423'ü ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

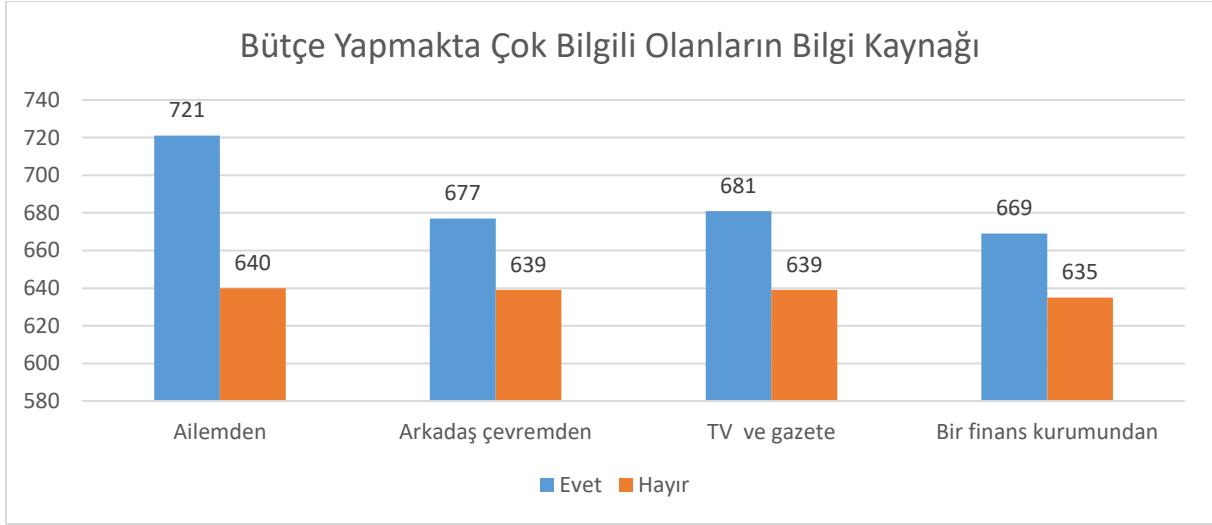
Grafik 62: Katılımcıların Banka Kartı Kullanımı Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olanlardan 1027'si ailesi, 986'sı arkadaş çevresi, 993'ü TV ve gazete, 969'u ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olanların 856'sı ailesi, 856'sı arkadaş çevresi, 853'ü TV ve gazete, 845'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

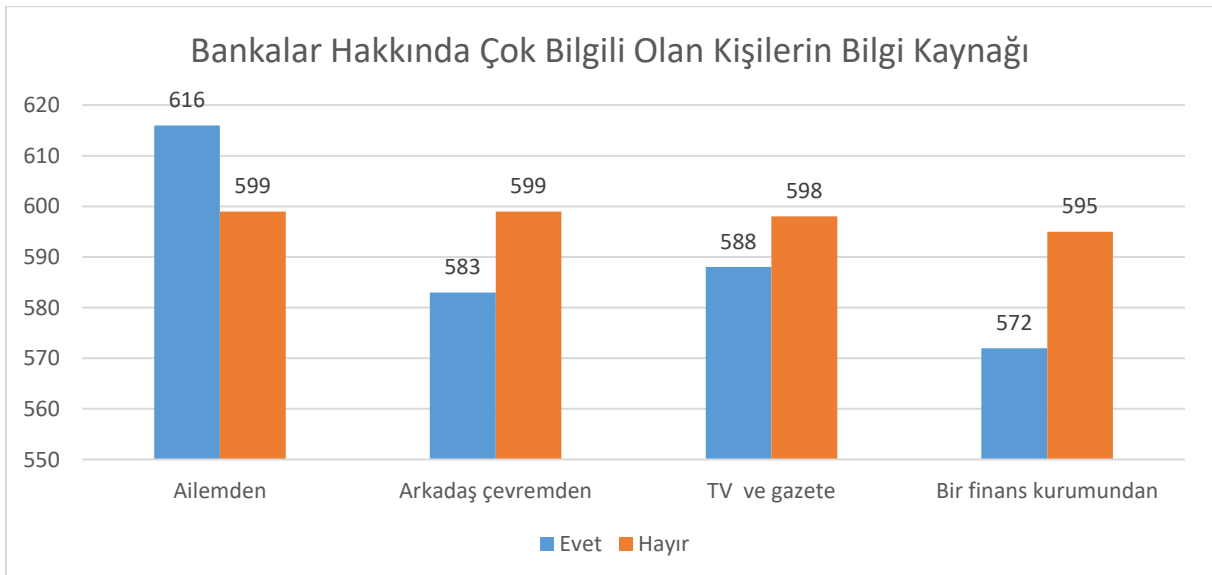
Grafik 63:Bütçe Yapmakta Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Bütçe yapmakta çok bilgili olanlardan 721'i ailesi, 677'si arkadaş çevresi, 681'i TV ve gazete, 669'u ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Bütçe yapmakta çok bilgili olanlardan 640'ı ailesi, 639'u arkadaş çevresi, 639'u TV ve gazete, 635'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

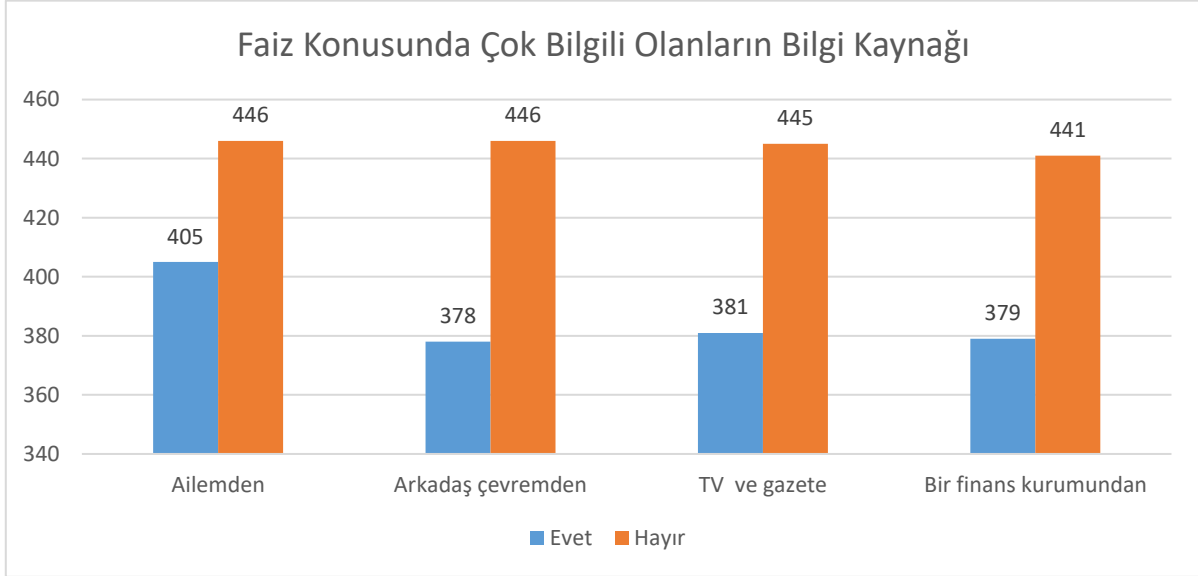
Grafik 64:Bankalar Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Bankalar hakkında çok bilgili olanlardan 616'sı ailesi, 583'ü arkadaş çevresi, 588'i TV ve gazete, 572'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Bankalar hakkında çok bilgili olanlardan 599'u ailesi, 599'u arkadaş çevresi, 598'i TV ve gazete, 595'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

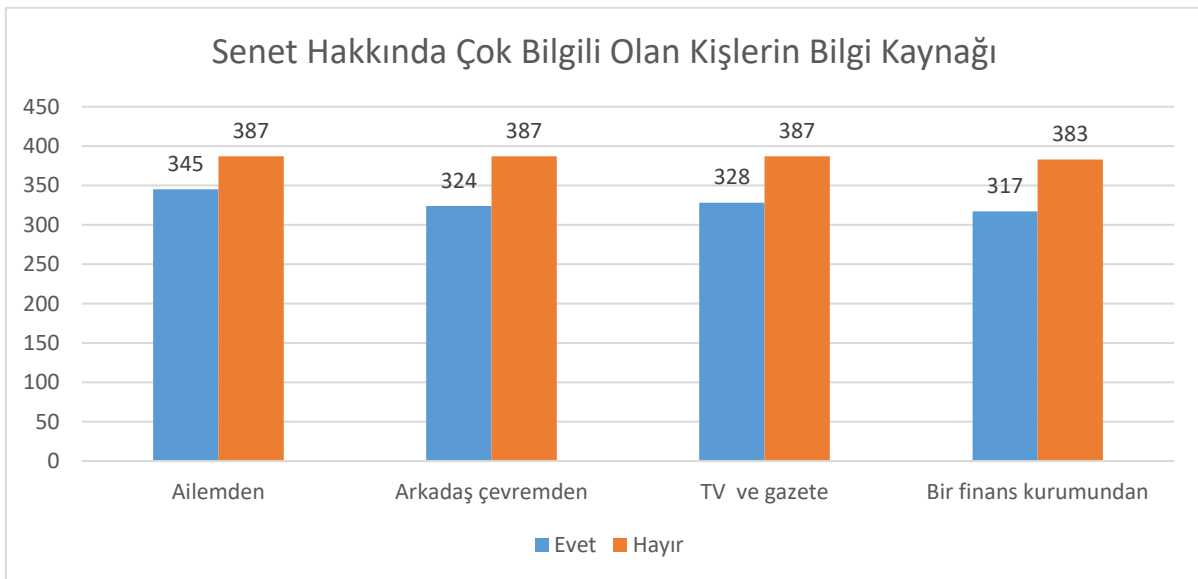
Grafik 65: Faiz Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Faiz konusunda çok bilgili olanlardan 405'i ailesi, 378'i arkadaş çevresi, 381'i TV ve gazete, 379'u ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Faiz konusunda çok bilgili olanlardan 446'sı ailesi, 446'sı arkadaş çevresi, 445'i TV ve gazete, 441'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

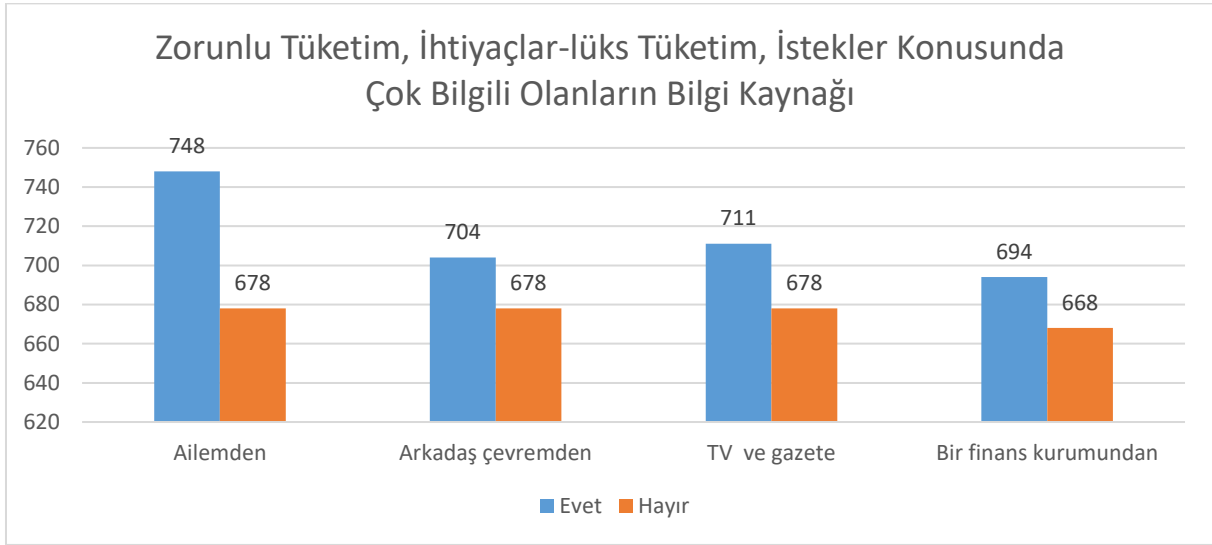
Grafik 66: Senet Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Senet hakkında çok bilgili olanlardan 345'i ailesi, 324'ü arkadaş çevresi, 328'i TV ve gazete, 317'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Senet hakkında çok bilgili olanlardan 387'si ailesi, 387'si arkadaş çevresi, 387'si TV ve gazete, 383'ü ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

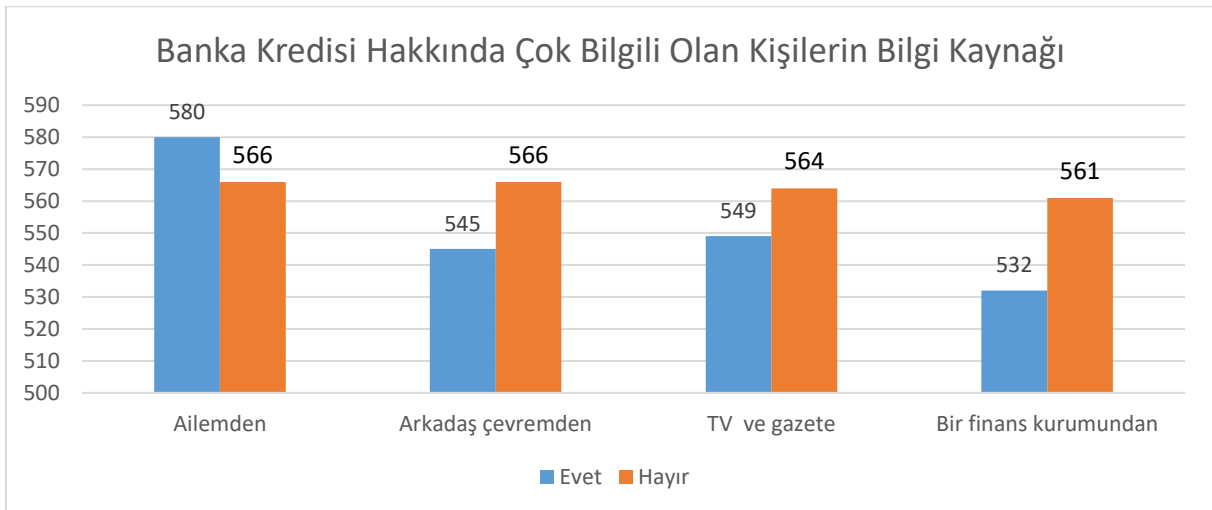
Grafik 67: Zorunlu Tüketim, İhtiyaçlar-Lüks Tüketim, İstekler Konusunda Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim, istekler konusunda çok bilgili olanlardan 748'i ailesi, 704'ü arkadaş çevresi, 711'i TV ve gazete, 694'ü ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar-lüks tüketim, istekler konusunda çok bilgili olanlardan 678'i ailesi, 678'i arkadaş çevresi, 678'i TV ve gazete, 668'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

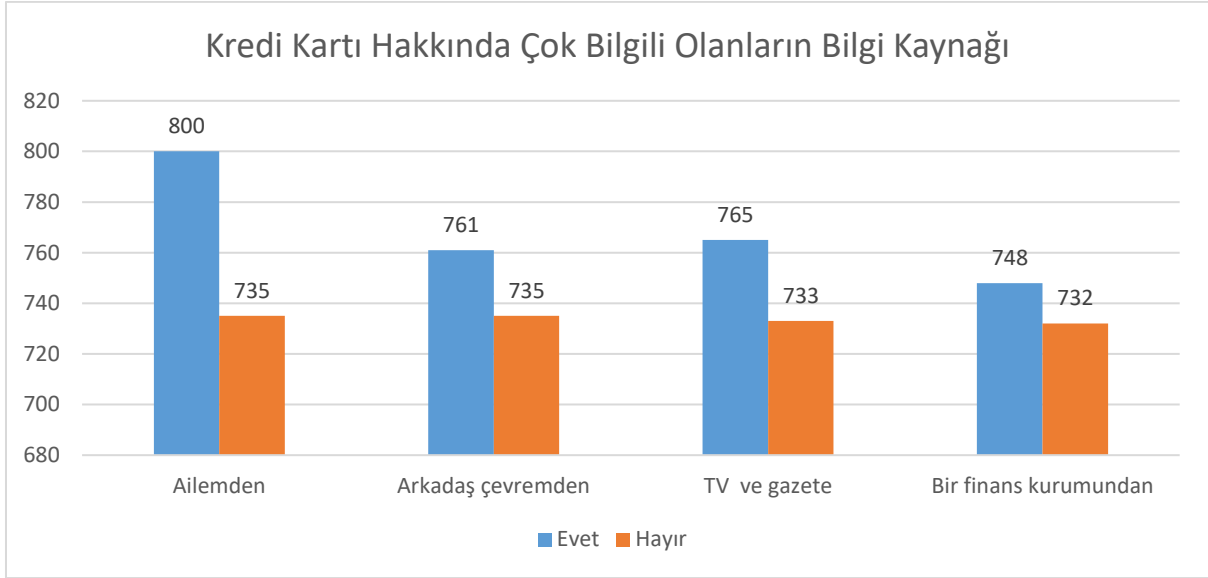
Grafik 68: Banka Kredisi Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Banka kredisi hakkında çok bilgili olanlardan 580'i ailesi, 545'i arkadaş çevresi, 549'u TV ve gazete, 532'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Banka kredisi hakkında çok bilgili olanlardan 566'sı ailesi, 566'sı arkadaş çevresi, 564'ü TV ve gazete, 561'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

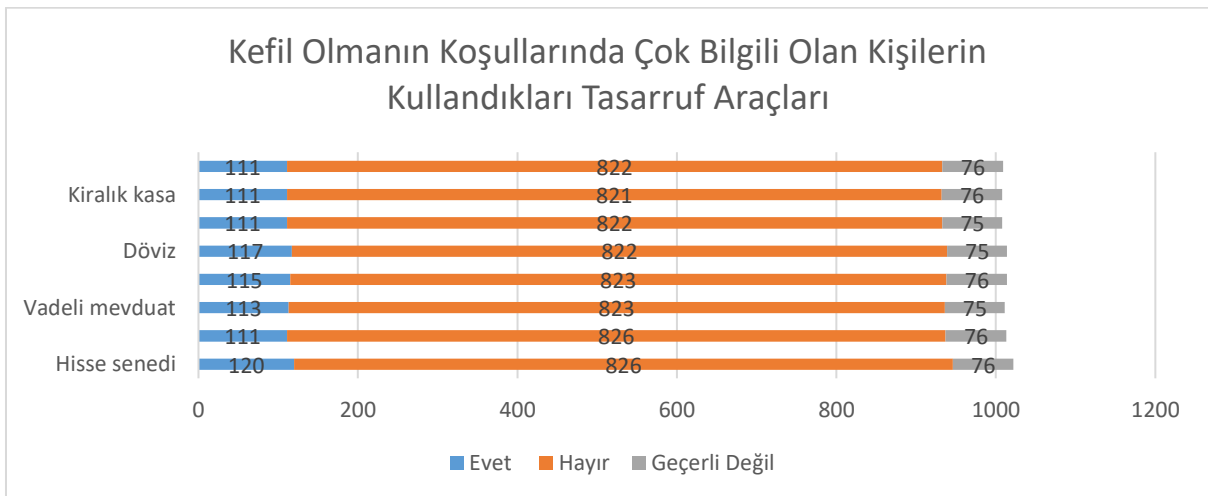
Grafik 69: Kredi Kartı Hakkında Çok Bilgili Olanların Sahip Oldukları Bilgi Kaynağı

Kredi kartı hakkında çok bilgili olanlardan 800'ü ailesi, 761'i arkadaş çevresi, 765'i TV ve gazete, 748'i ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmuşlardır.

Kredi kartı hakkında çok bilgili olanlardan 735'i ailesi, 735'i arkadaş çevresi, 733'ü TV ve gazete, 732'si ise bir finans kurumu aracılığıyla bu konuda bilgiye sahip olmamışlardır.

Grafik 70: Kefil Olmanın Koşullarında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

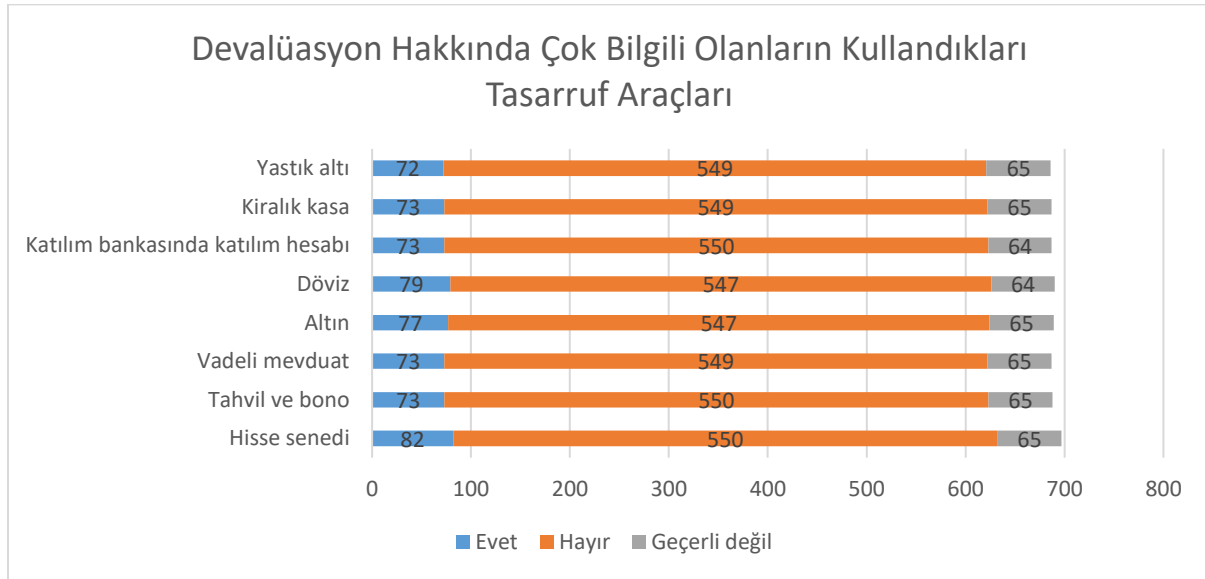

Kefil olma koşullarında çok bilgili olan 120 kişi hisse senedini, 111 kişi tahvil ve bonoyu, 113 kişi vadeli mevduatı, 115 kişi altını, 117 kişi dövizi, 111 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 111 kişi kiralık kasayı ve 111 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Kefil olma koşullarında çok bilgili olan 826 kişi hisse senedini, 826 kişi tahvil ve bonoyu, 823 kişi vadeli mevduatı, 823 kişi altını, 822 kişi dövizi, 822 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 821 kişi kiralık kasayı ve 822 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Kefil olma koşullarında çok bilgili olan 76 kişi hisse senedi, 76 kişi tahvil ve bono, 75 kişi vadeli mevduat, 76 kişi altın, 75 kişi döviz, 75 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 76 kişi kiralık kasa ve 76 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 71: Devalüasyon Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

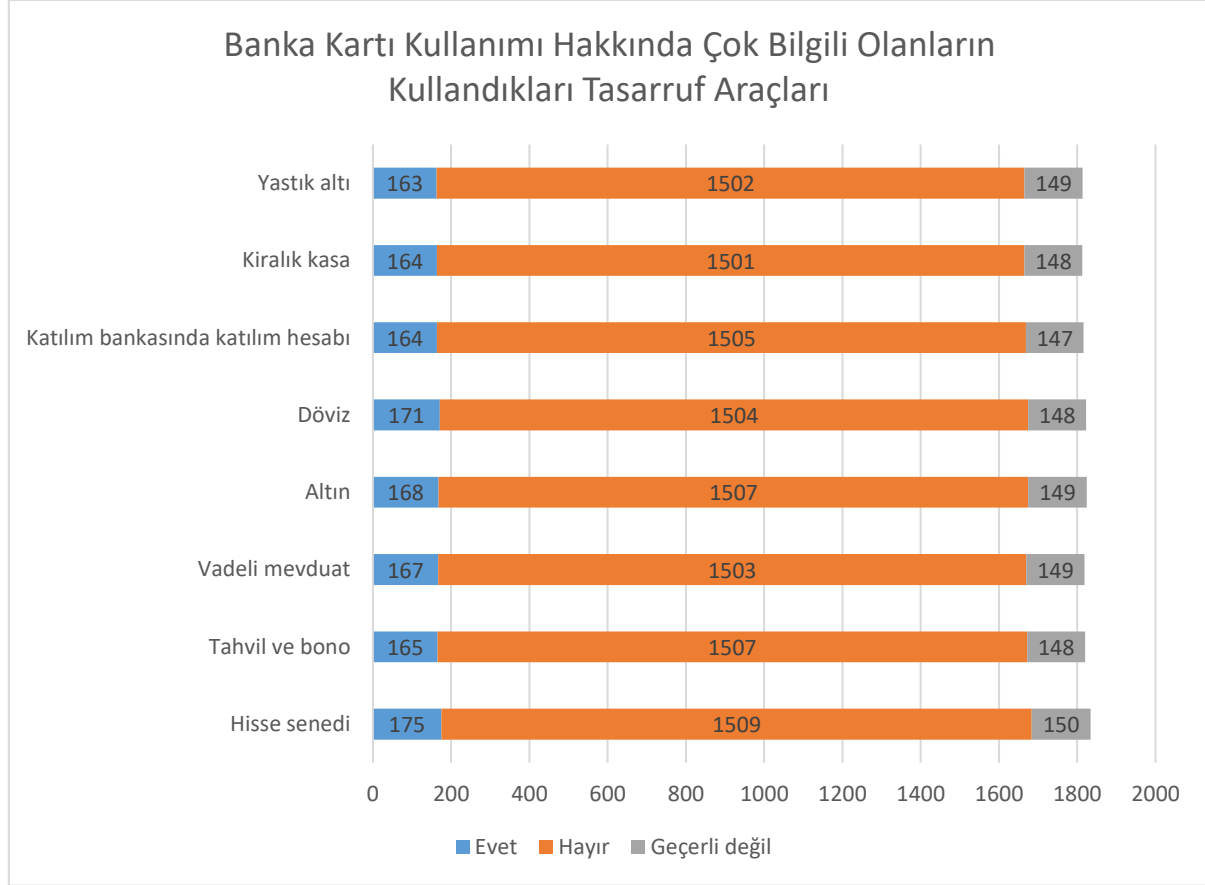
Devalüasyon hakkında çok bilgili olan 82 kişi hisse senedini, 73 kişi tahvil ve bonoyu, 73 kişi vadeli mevduatı, 77 kişi altını, 79 kişi dövizi, 73 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 73 kişi kiralık kasayı ve 72 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Devalüasyon hakkında çok bilgili olan 550 kişi hisse senedini, 550 kişi tahvil ve bonoyu, 549 kişi vadeli mevduatı, 547 kişi altını, 547 kişi dövizi, 550 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 549 kişi kiralık kasayı ve 549 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Devalüasyon hakkında çok bilgili olan 65 kişi hisse senedi, 65 kişi tahvil ve bono, 65 kişi vadeli mevduat, 65 kişi altın, 64 kişi döviz, 65 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 65

kişi kiralık kasa ve 65 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 72:Banka Kartı Kullanımı Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

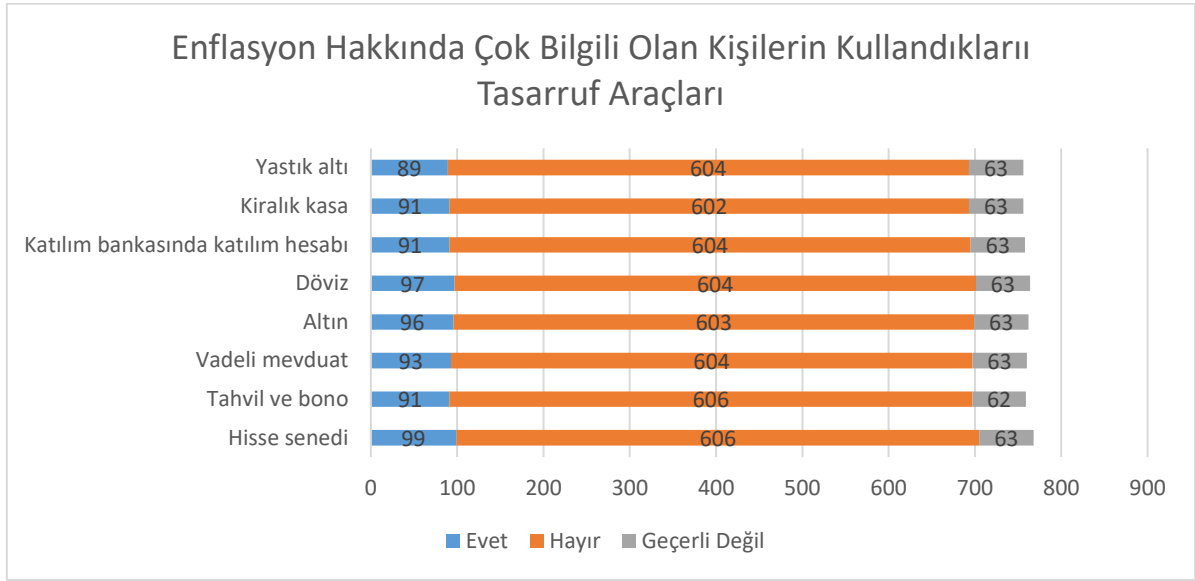

Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan 175 kişi hisse senedini, 165 kişi tahvil ve bonoyu, 167 kişi vadeli mevduatı, 168 kişi altını, 171 kişi dövizini, 164 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 164 kişi kiralık kasayı ve 163 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan 1509 kişi hisse senedini, 1507 kişi tahvil ve bonoyu, 1503 kişi vadeli mevduatı, 1507 kişi altını, 1504 kişi dövizini, 1505 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 1501 kişi kiralık kasayı ve 1502 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan 150 kişi hisse senedi, 148 kişi tahvil ve bono, 149 kişi vadeli mevduat, 149 kişi altın, 148 kişi döviz, 147 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 148 kişi kiralık kasa ve 149 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 73: Enflasyon Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

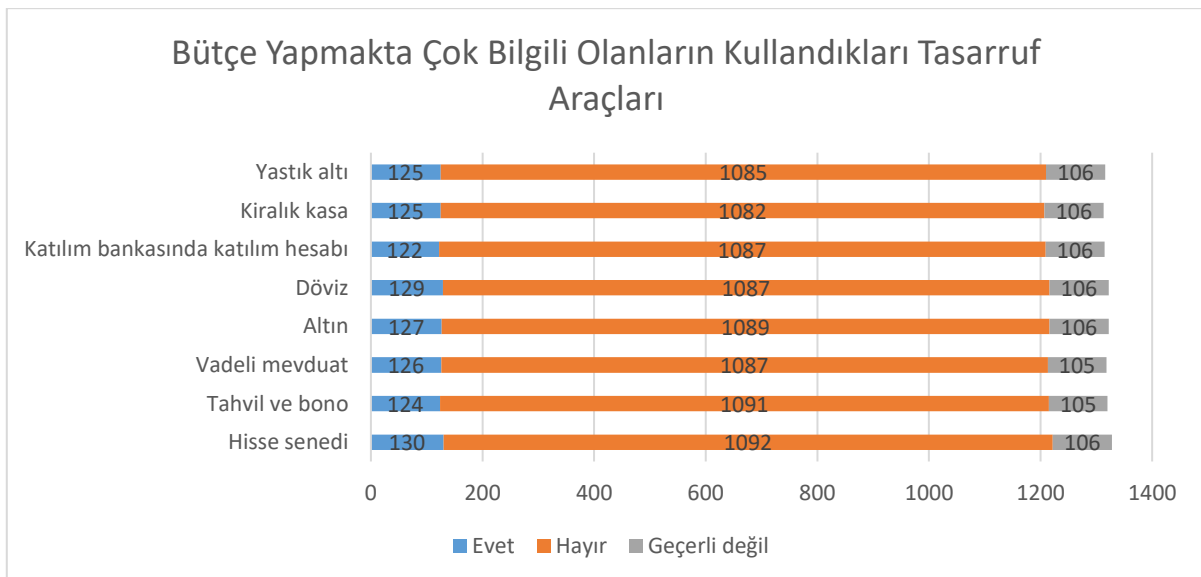

Enflasyon hakkında çok bilgili olan 99 kişi hisse senedini, 91 kişi tahvil ve bonoyu, 93 kişi vadeli mevduatı, 96 kişi altını, 97 kişi dövizini, 91 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 91 kişi kiralık kasayı ve 89 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Enflasyon hakkında çok bilgili olan 606 kişi hisse senedini, 606 kişi tahvil ve bonoyu, 604 kişi vadeli mevduatı, 603 kişi altını, 604 kişi dövizini, 604 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 602 kişi kiralık kasayı ve 604 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Enflasyon hakkında çok bilgili olan 63 kişi hisse senedi, 62 kişi tahvil ve bono, 63 kişi vadeli mevduat, 63 kişi altın, 63 kişi döviz, 63 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 63 kişi kiralık kasa ve 63 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 74: Bütçe Yapma Konusunda Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

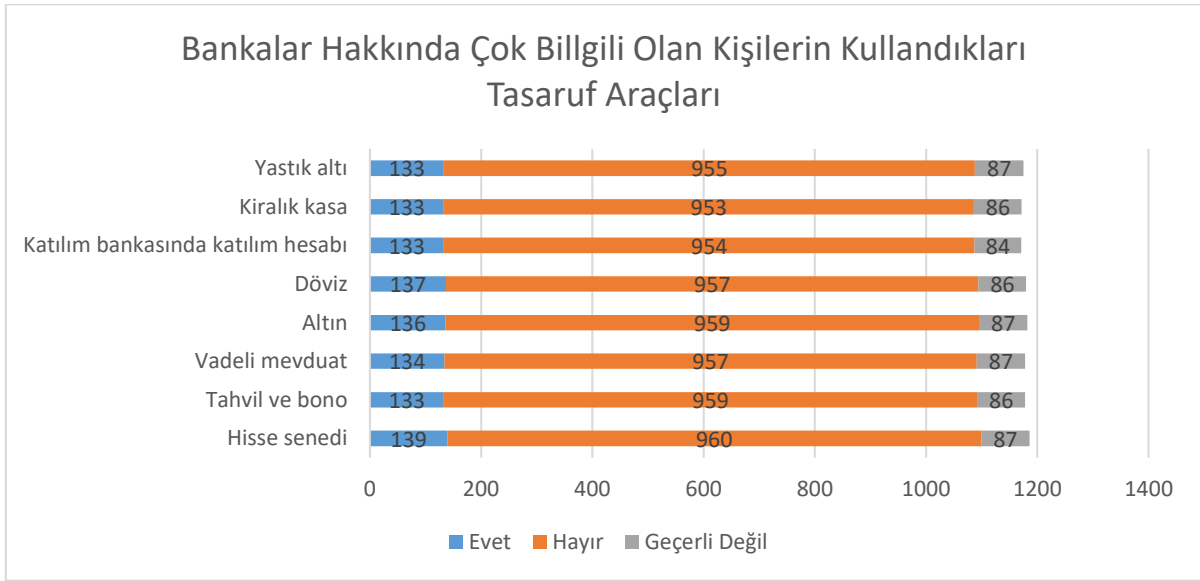

Bütçe yapma konusunda çok bilgili olan 130 kişi hisse senedini, 124 kişi tahvil ve bonoyu, 126kişi vadeli mevduatı, 127 kişi altını, 129 kişi dövizini, 122 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 125 kişi kiralık kasayı ve 125 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Bütçe yapma konusunda çok bilgili olan 1092 kişi hisse senedini, 1091 kişi tahvil ve bonoyu, 1087 kişi vadeli mevduatı, 1089 kişi altını, 1087 kişi dövizini, 1087 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 1082 kişi kiralık kasayı ve 1085 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Bütçe yapma konusunda çok bilgili olan 106 kişi hisse senedi, 105 kişi tahvil ve bono, 105 kişi vadeli mevduat, 106 kişi altın, 106 kişi döviz, 106 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 106 kişi kiralık kasa ve 106 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 75:Bankalar Hakkında Çok Billgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

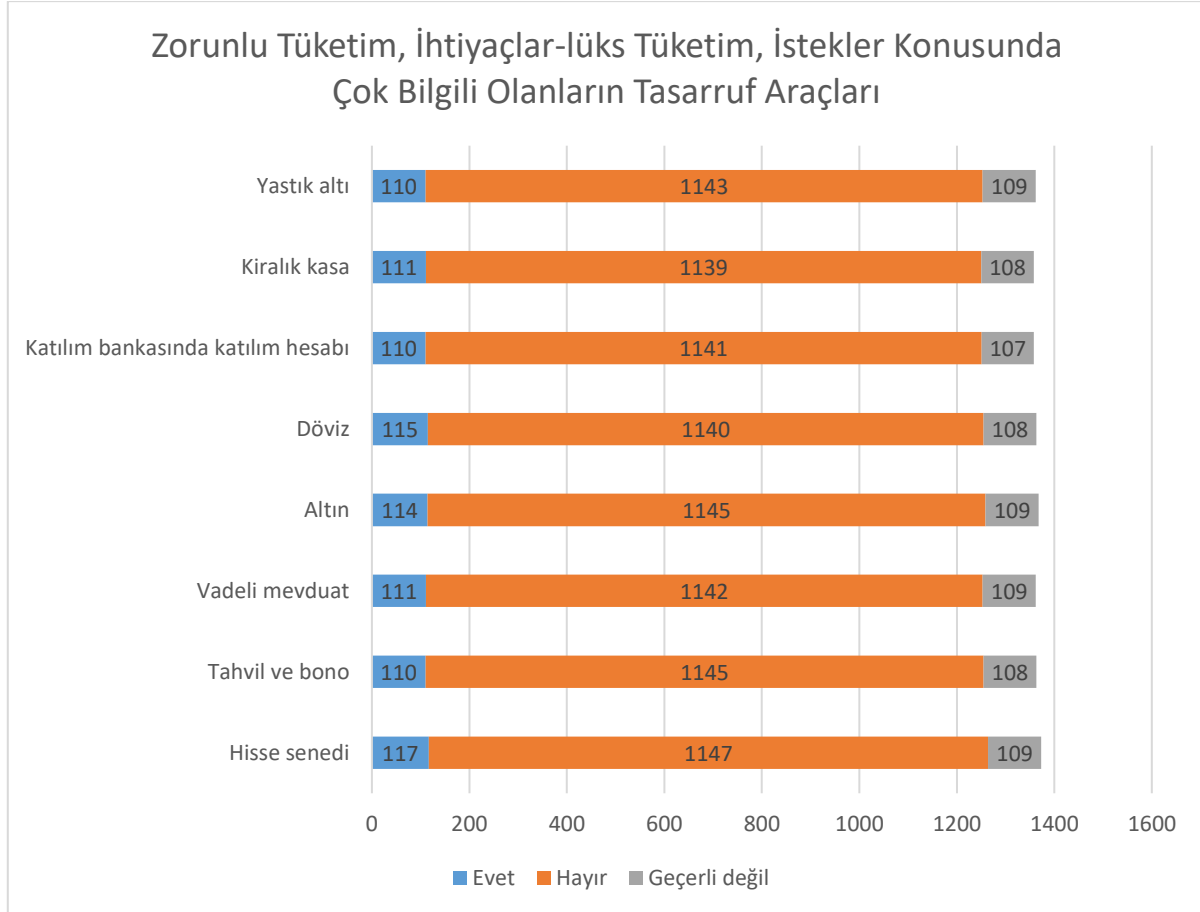

Bankalar hakkında çok bilgili olan 139 kişi hisse senedini, 133 kişi tahvil ve bonoyu, 134 kişi vadeli mevduatı, 136 kişi altını, 137 kişi dövizini, 133 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 133 kişi kiralık kasayı ve 133 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Bankalar hakkında çok bilgili olan 960 kişi hisse senedini, 959 kişi tahvil ve bonoyu, 957 kişi vadeli mevduatı, 959 kişi altını, 957 kişi dövizini, 954 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 953 kişi kiralık kasayı ve 955 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Bankalar hakkında çok bilgili olan 87 kişi hisse senedi, 86 kişi tahvil ve bono, 87 kişi vadeli mevduat, 87 kişi altın, 86 kişi döviz, 84 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 86 kişi kiralık kasa ve 87 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 76: Zorunlu Tüketim, İhtiyaçlar, Lüks Tüketim ve İstekler Konuları Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

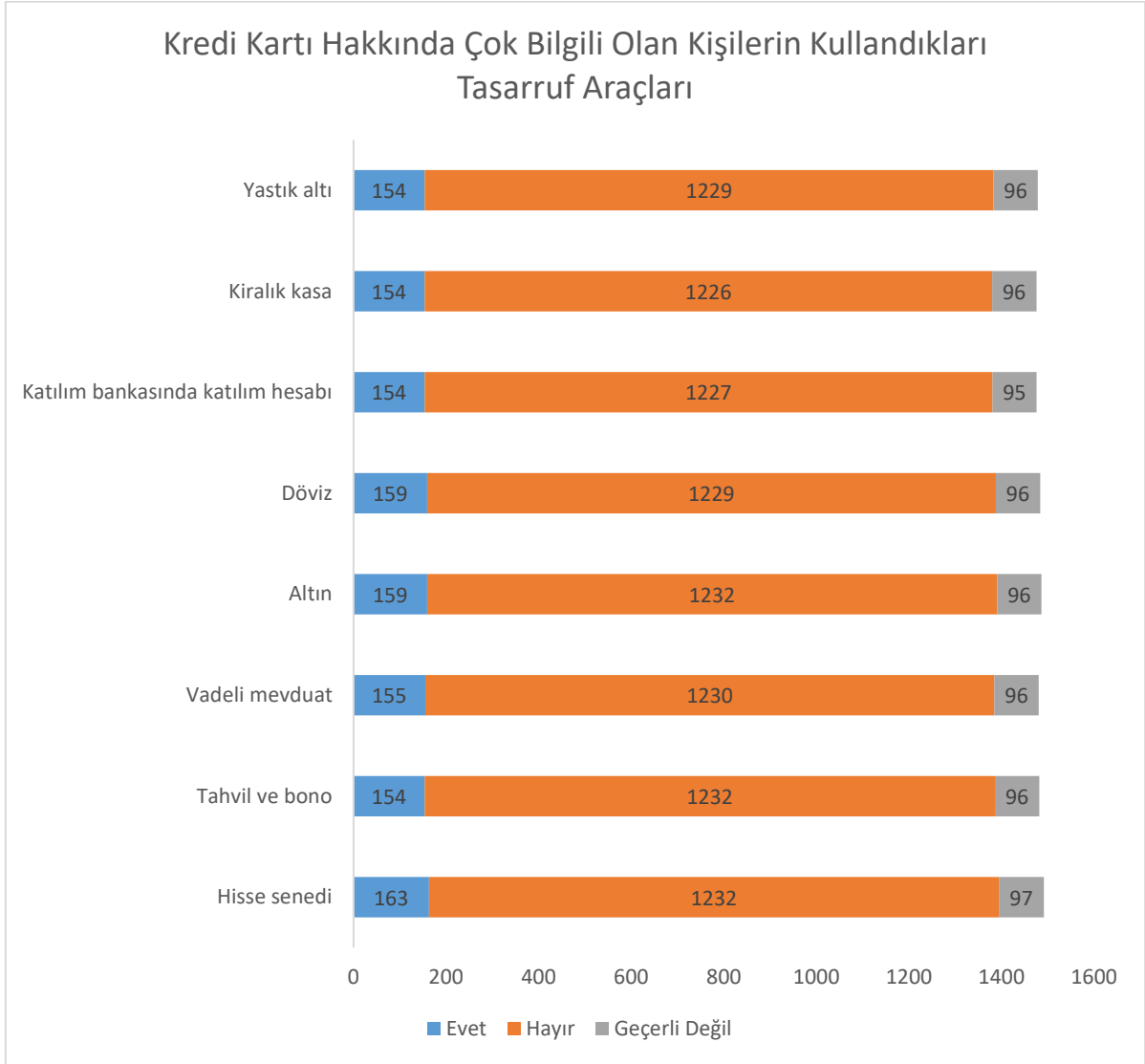

Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan 117 kişi hisse senedini, 110 kişi tahvil ve bonoyu, 111 kişi vadeli mevduatı, 114 kişi altını, 115 kişi dövizini, 110 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 111 kişi kiralık kasayı ve 110 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan 1147 kişi hisse senedini, 1145 kişi tahvil ve bonoyu, 1142 kişi vadeli mevduatı, 1145 kişi altını, 1140 kişi dövizini, 1141 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 1139 kişi kiralık kasayı ve 1143 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan 109 kişi hisse senedi, 108 kişi tahvil ve bono, 109 kişi vadeli mevduat, 109 kişi altın, 108 kişi döviz, 107 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 108 kişi kiralık kasa ve 109 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 77: Kredi Kartı Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

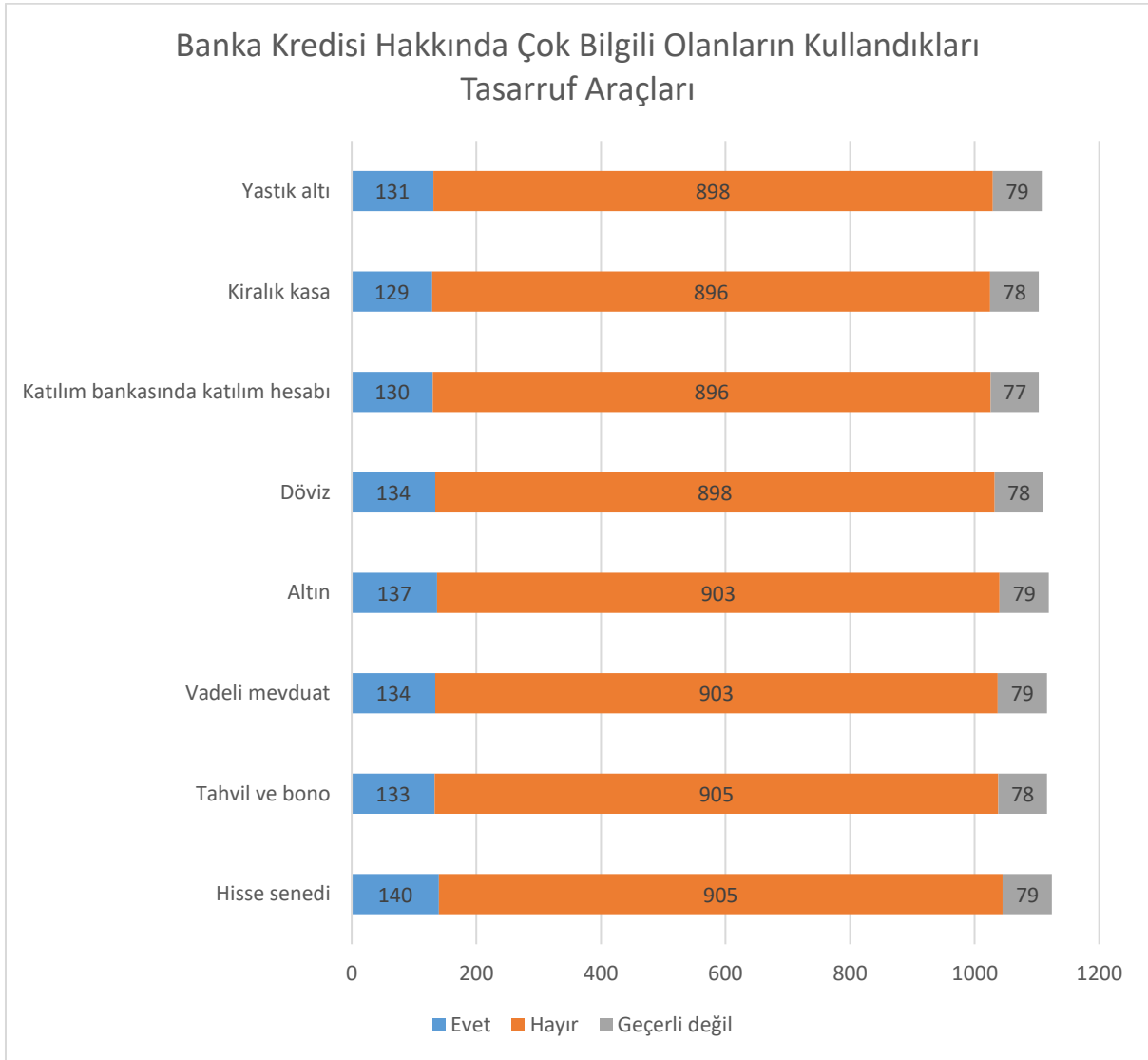

Kredi kartı hakkında çok bilgili olan 163 kişi hisse senedini, 154 kişi tahvil ve bonoyu, 155 kişi vadeli mevduatı, 159 kişi altını, 159 kişi dövizini, 154 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 154 kişi kiralık kasayı ve 154 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Kredi kartı hakkında çok bilgili olan 1232 kişi hisse senedini, 1232 kişi tahvil ve bonoyu, 1230 kişi vadeli mevduatı, 1232 kişi altını, 1229 kişi dövizini, 1227 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 1226 kişi kiralık kasayı ve 129 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Kredi kartı hakkında çok bilgili olan 97 kişi hisse senedi, 96 kişi tahvil ve bono, 96 kişi vadeli mevduat, 96 kişi altın, 96 kişi döviz, 95 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 96 kişi kiralık kasa ve 96 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 78: Banka Kredisi Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

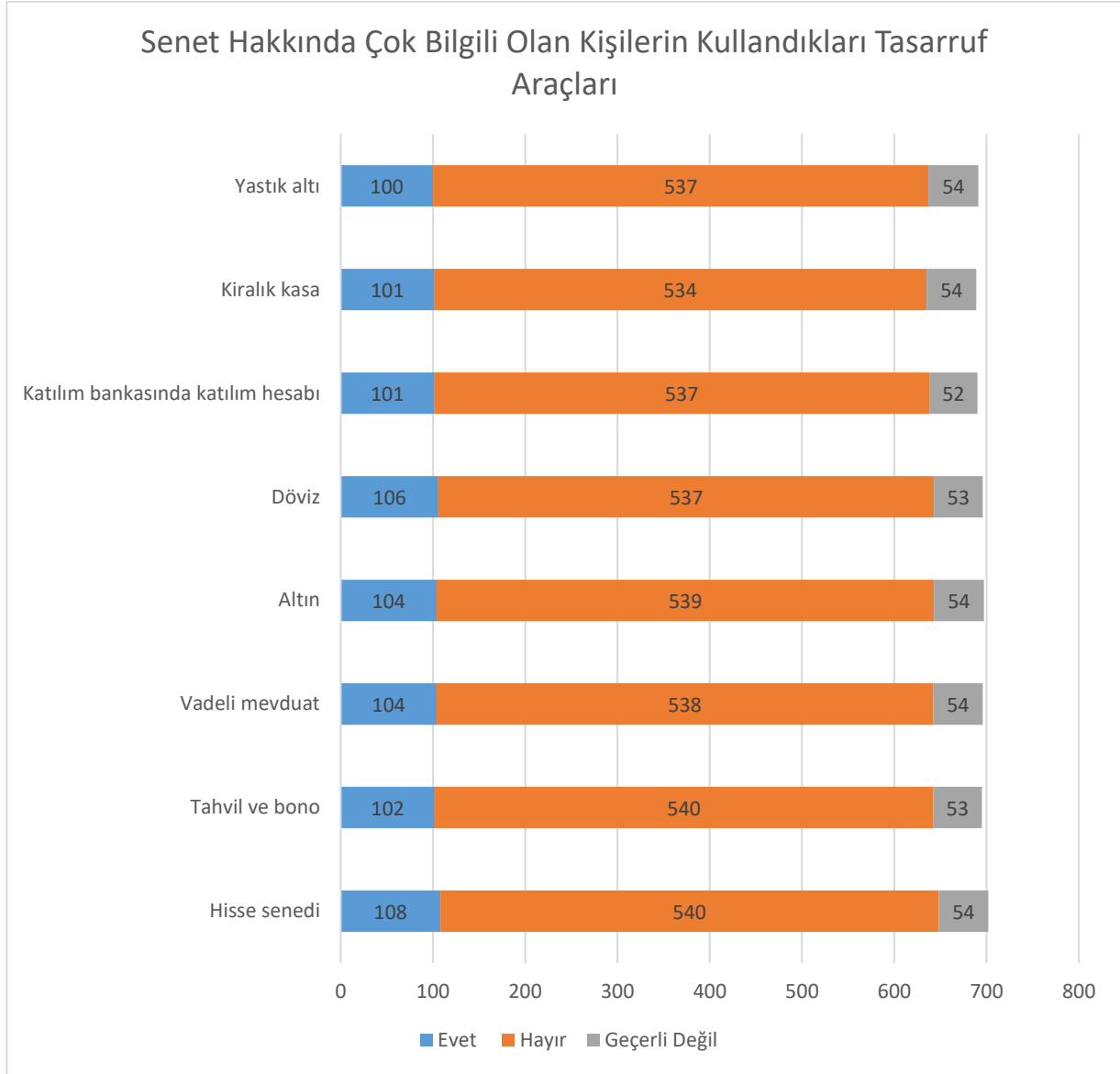

Banka kredisi hakkında çok bilgili olan 140 kişi hisse senedini, 133 kişi tahvil ve bonoyu, 134 kişi vadeli mevduatı, 137 kişi altını, 134 kişi dövizini, 130 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 129 kişi kiralık kasayı ve 131 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Banka kredisi hakkında çok bilgili olan 905 kişi hisse senedini, 905 kişi tahvil ve bonoyu, 903 kişi vadeli mevduatı, 903 kişi altını, 898 kişi dövizini, 896 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 896 kişi kiralık kasayı ve 898 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Banka kredisi hakkında çok bilgili olan 79 kişi hisse senedi, 78 kişi tahvil ve bono, 79 kişi vadeli mevduat, 79 kişi altın, 78 kişi döviz, 77 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 78 kişi kiralık kasa ve 79 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 79: Senet Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

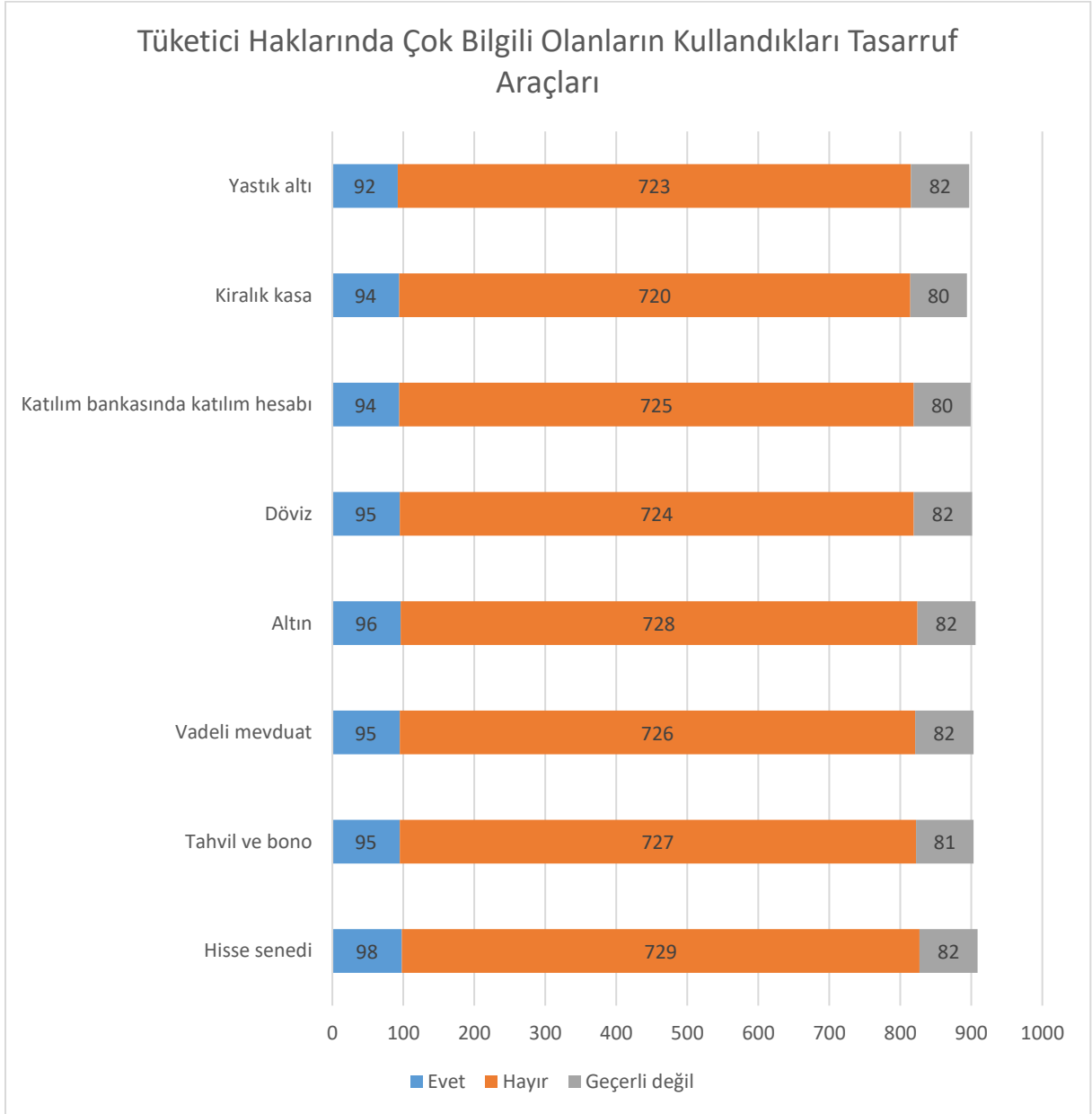

Senet hakkında çok bilgili olan 108 kişi hisse senedini, 102 kişi tahvil ve bonoyu, 104 kişi vadeli mevduatı, 104 kişi altını, 106 kişi dövizini, 101 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 101 kişi kiralık kasayı ve 100 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Senet hakkında çok bilgili olan 540 kişi hisse senedini, 540 kişi tahvil ve bonoyu, 538 kişi vadeli mevduatı, 539 kişi altını, 537 kişi dövizini, 537 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 537 kişi kiralık kasayı ve 537 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Senet hakkında çok bilgili olan 54 kişi hisse senedi, 53 kişi tahvil ve bono, 54 kişi vadeli mevduat, 54 kişi altın, 53 kişi döviz, 52 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 54 kişi kiralık kasa ve 54 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 80: Tüketici Hakları Konusunda Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

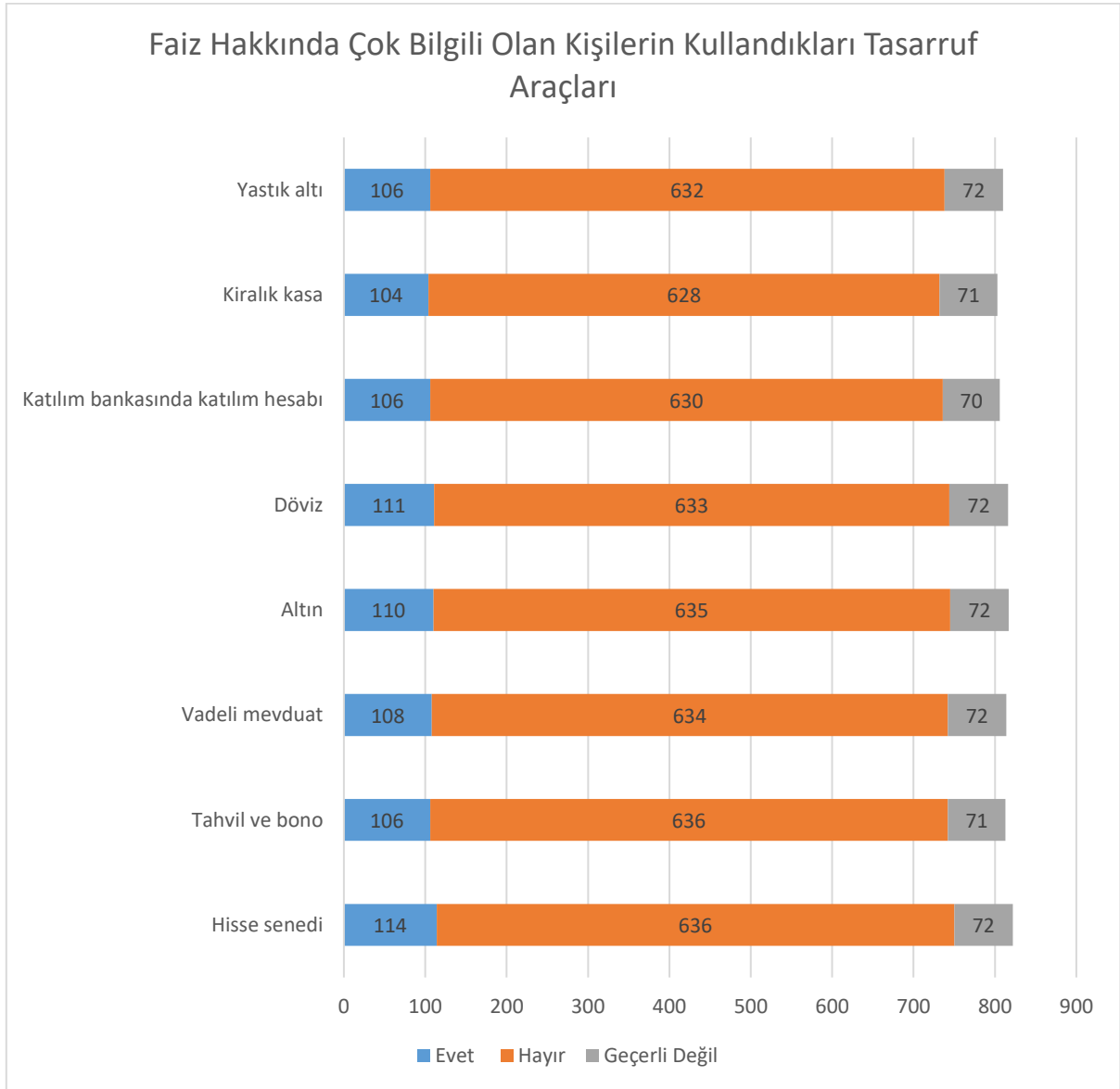

Tüketici haklarında çok bilgili olan 98 kişi hisse senedini, 95 kişi tahvil ve bonoyu, 95 kişi vadeli mevduatı, 96 kişi altını, 95 kişi dövizini, 94 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 94 kişi kiralık kasayı ve 92 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Tüketici haklarında çok bilgili olan 729 kişi hisse senedini, 727 kişi tahvil ve bonoyu, 726 kişi vadeli mevduatı, 728 kişi altını, 724 kişi dövizini, 725 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 720 kişi kiralık kasayı ve 723 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

Tüketici haklarında çok bilgili olan 82 kişi hisse senedi, 81 kişi tahvil ve bono, 82 kişi vadeli mevduat, 82 kişi altın, 82 kişi döviz, 80 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 80 kişi kiralık kasa ve 82 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 81: Faiz Hakkında Çok Bilgili Olanların Kullandıkları Tasarruf Araçları

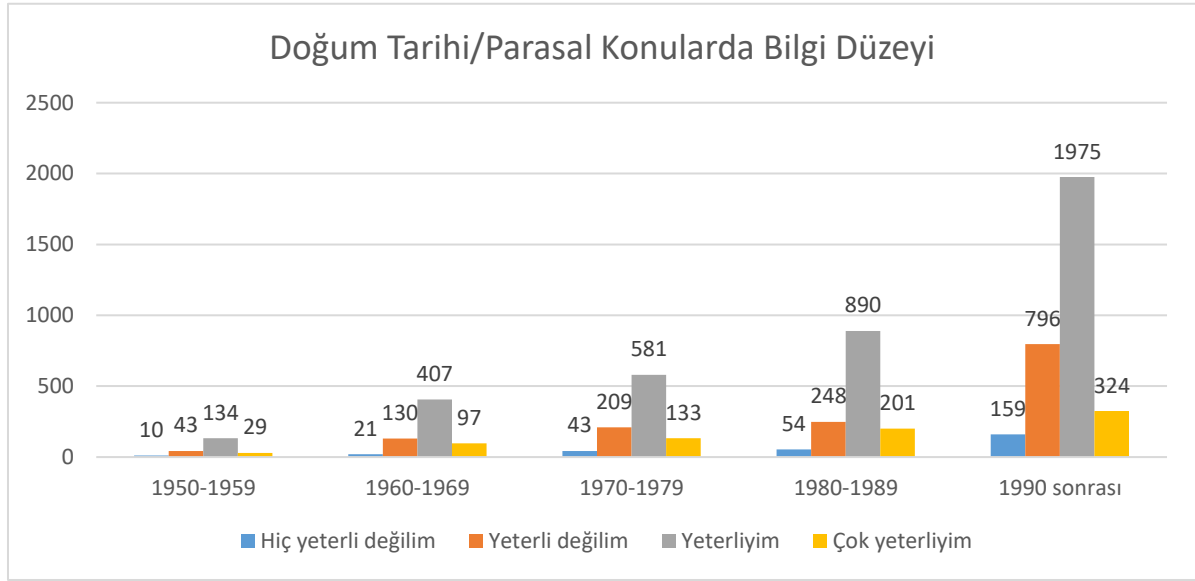

Faiz hakkında çok bilgili olan 114 kişi hisse senedini, 106 kişi tahvil ve bonoyu, 108 kişi vadeli mevduatı, 110 kişi altını, 111 kişi dövizini, 106 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 104 kişi kiralık kasayı ve 106 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmaktadır.

Faiz hakkında çok bilgili olan 636 kişi hisse senedini, 636 kişi tahvil ve bonoyu, 634 kişi vadeli mevduatı, 635 kişi altını, 633 kişi dövizini, 630 kişi katılım bankasında katılım hesabını, 628 kişi kiralık kasayı ve 632 kişi de yastık altını tasarruf aracı olarak kullanmamaktadır.

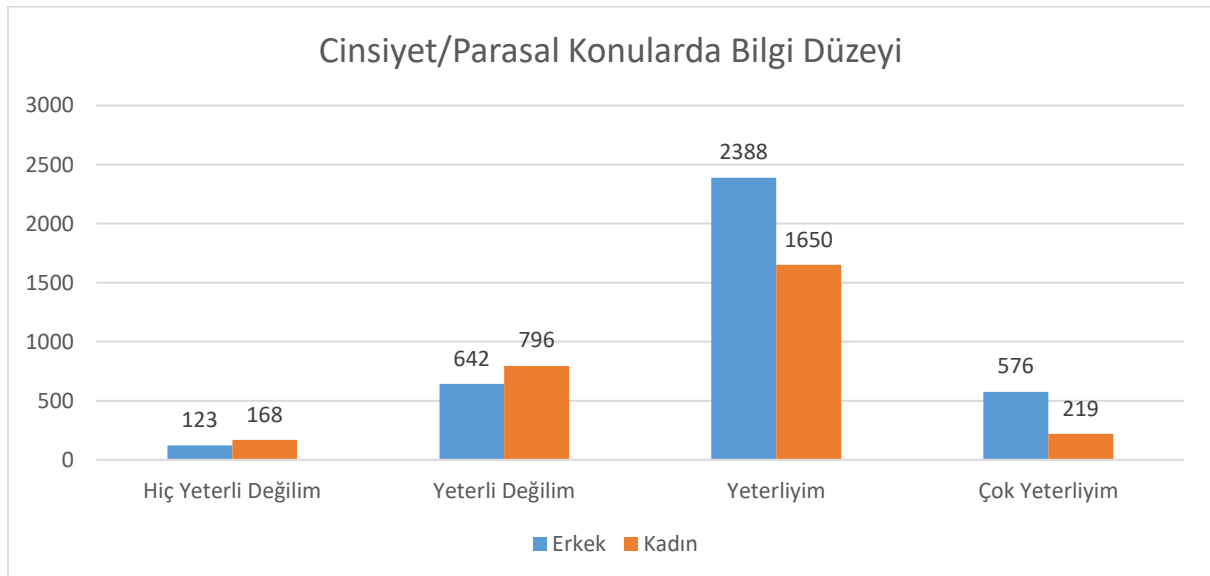
Faiz hakkında çok bilgili olan 72 kişi hisse senedi, 71 kişi tahvil ve bono, 72 kişi vadeli mevduat, 72 kişi altın, 72 kişi döviz, 70 kişi katılım bankasında katılım hesabı, 71 kişi kiralık kasa ve 72 kişi de yastık altı tasarruf aracını kullanım hakkında bilgi vermemişlerdir.

Grafik 82: Katılımcıların Doğum Tarihlerine Göre Parasal Konular Hakkında Bilgi Düzeyi

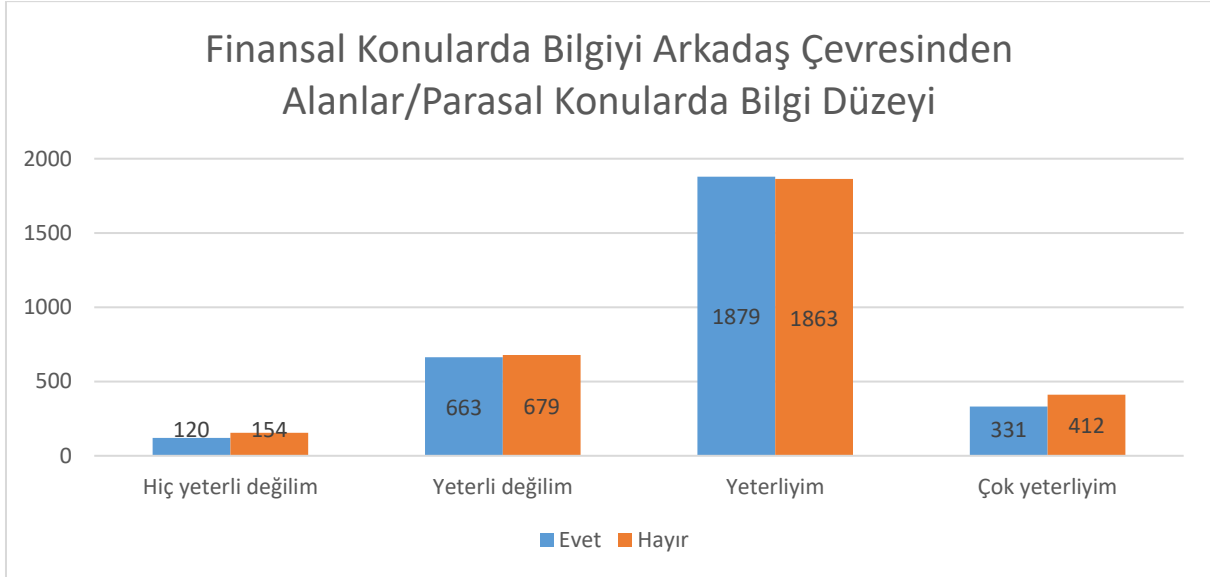
Doğum tarihi 1950- 1959 yılları arasında olan 10 kişi parasal konularda hiç yeterli değil iken 43 kişi yeterli değil, 134 kişi yeterli ve 29 kişi çok yeterlidir. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olan 21 kişi parasal konularda hiç yeterli değil iken, 130 kişi yeterli değil, 407 kişi yeterli ve 97 kişi çok yeterlidir. Doğum tarihi 1970- 1979 yılları arasında olan 43 kişi parasal konularda hiç yeterli değil iken, 209 kişi yeterli değil, 581 kişi yeterli ve 133 kişi çok yeterlidir. Doğum tarihi 1980- 1989 yılları arasında olan 54 kişi parasal konularda hiç yeterli değil iken, 248 kişi yeterli değil, 890 kişi yeterli ve 201 kişi çok yeterlidir. Doğum tarihi 1990 sonrası olan 159 kişi parasal konularda hiç yeterli değil iken, 796 kişi yeterli değil, 1975 kişi yeterli ve 324 kişi çok yeterlidir.

Grafik 83: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Parasal Konular Hakkında Bilgi Düzeyi

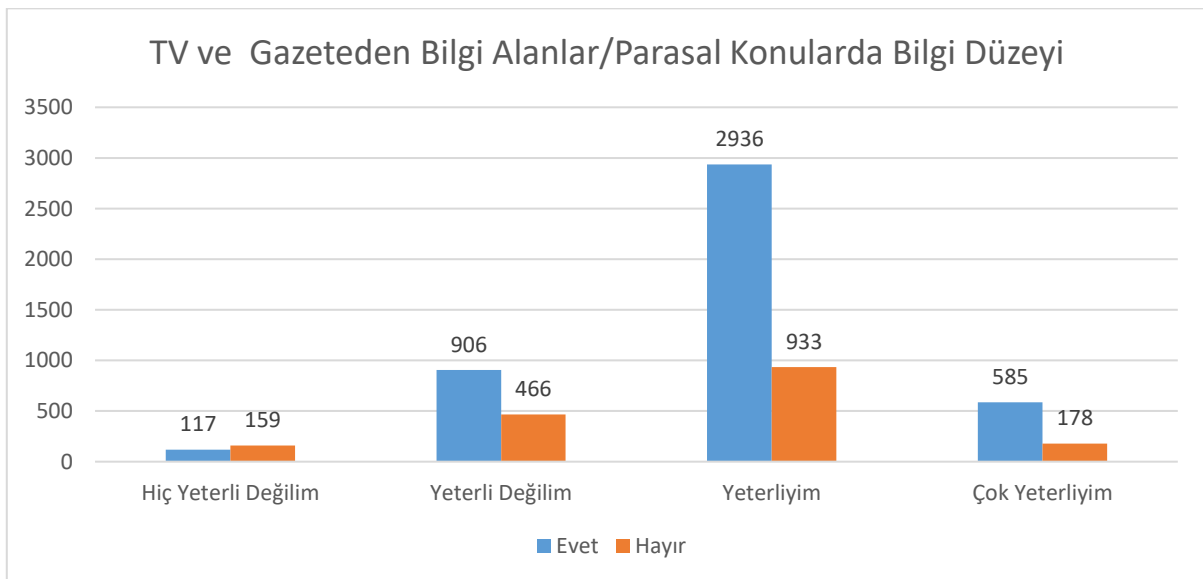
Parasal konularda erkeklerden 123 kişi hiç yeterli değil, 642 kişi yeterli değil, 2388 kişi yeterli ve 576 kişi çok yeterlidir. Parasal konularda kadınlardan 168 kişi hiç yeterli değil, 796 kişi yeteri değil, 1650 kişi yeterli ve 219 kişi çok yeterlidir.

Grafik 84: Katılımcıların Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine Göre Finansal Konularda Bilgiyi Arkadaş Çevresinden Alanların Düzeyi

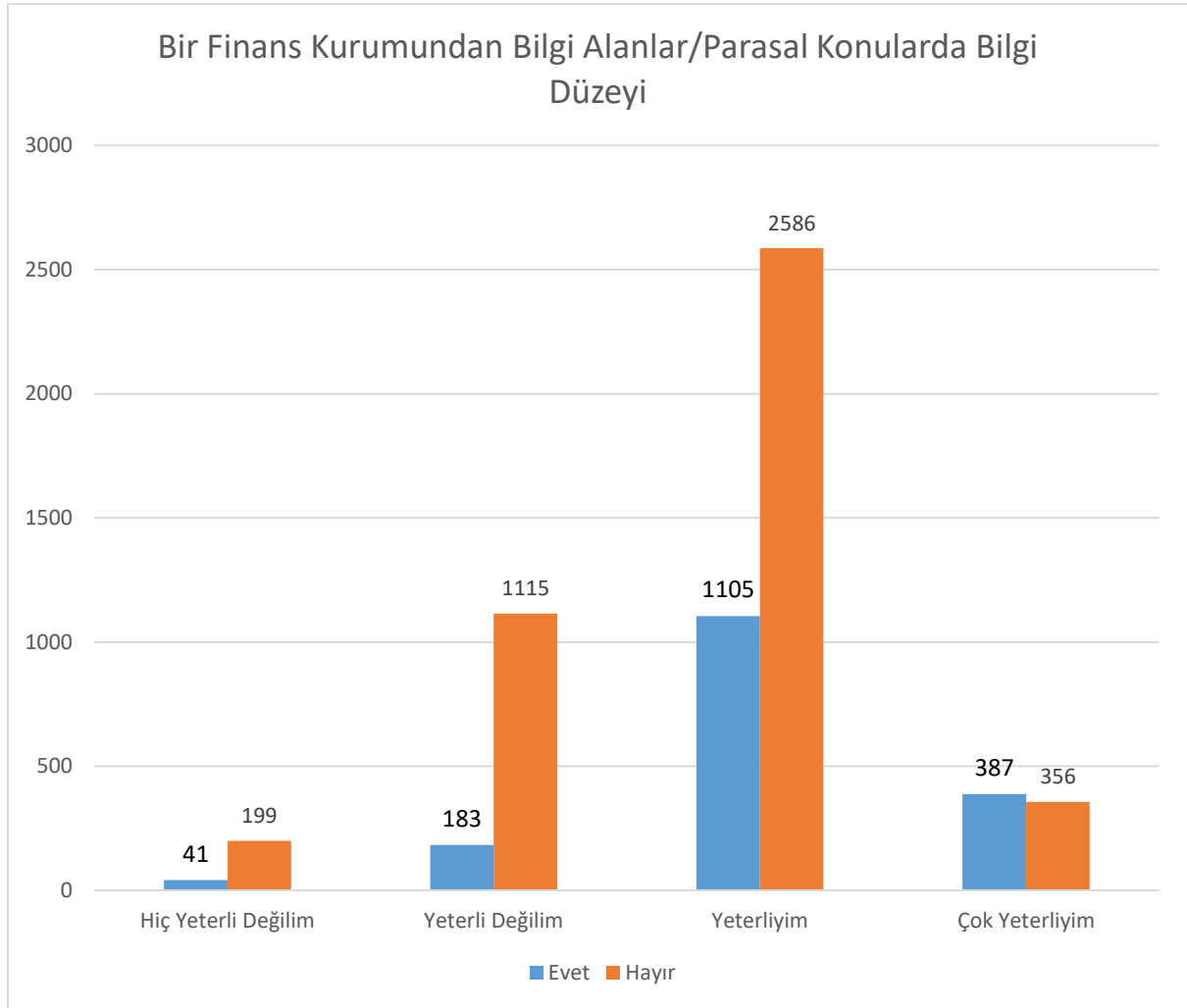
Parasal konularda hiç yeterli olmayan 120 kişi finansal konularda bilgiyi arkadaş çevresinden alırken, 154 kişi bilgiyi arkadaş çevresinden almamıştır. Parasal konularda yeterli olmayan 663 kişi finansal konularda bilgiyi arkadaş çevresinden alırken, 679 kişi bilgiyi arkadaş çevresinden almamıştır.

Grafik 85: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine göre TV ve Gazetelerden Bilgi Alanların Düzeyi

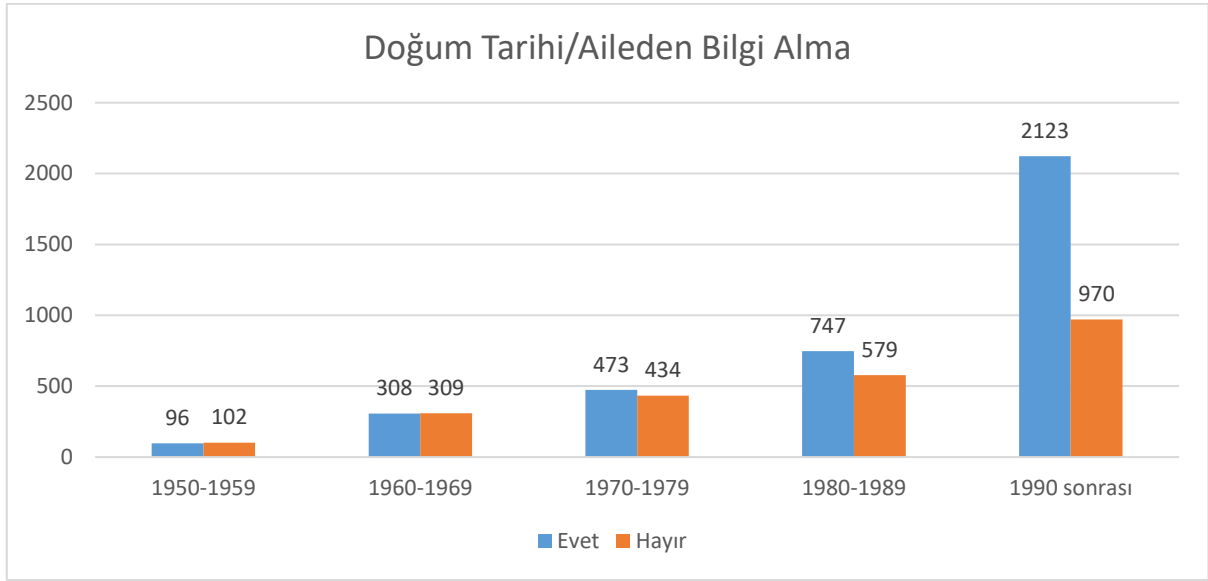
Parasal konularda hiç yeterli olmayan 117 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 159 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamıştır. Parasal konularda yeterli olmayan 906 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden alırken 466 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden almamıştır. Parasal konularda yeterli olan 2936 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden alırken 933 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden almamıştır. Parasal konularda çok yeterli olan 585 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden alırken 178 kişi bilgiyi tv ve gazetelerden almamıştır.

Grafik 86: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine göre Bir Finans Kurumundan Bilgi Alanların Düzeyi

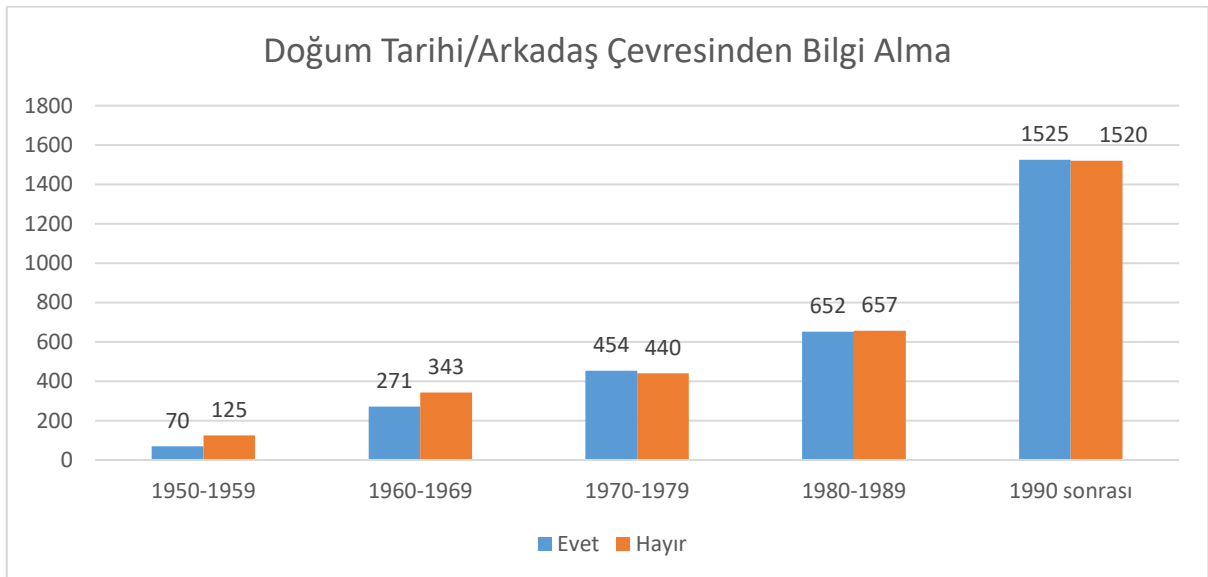
Parasal konularda hiç yeterli olmayan 41 kişi bilgiyi bir finans kurumundan alırken 199 kişi bilgiyi bir finans kurumundan almamıştır. Parasal konularda yeterli olmayan 183 kişi bilgiyi bir finans kurumundan alırken 1115 kişi bilgiyi bir finans kurumundan almamıştır. Parasal konularda yeterli olan 1105 kişi bilgiyi bir finans kurumundan alırken 2586 kişi bilgiyi bir finans kurumundan almamıştır. Parasal konularda çok yeterli olan 387 kişi bilgiyi bir finans kurumundan alırken 356 kişi bilgiyi bir finans kurumundan almamıştır.

Grafik 87: Doğum Tarihine Göre Finansal Konularda Aileden Bilgi Alanların Düzeyi

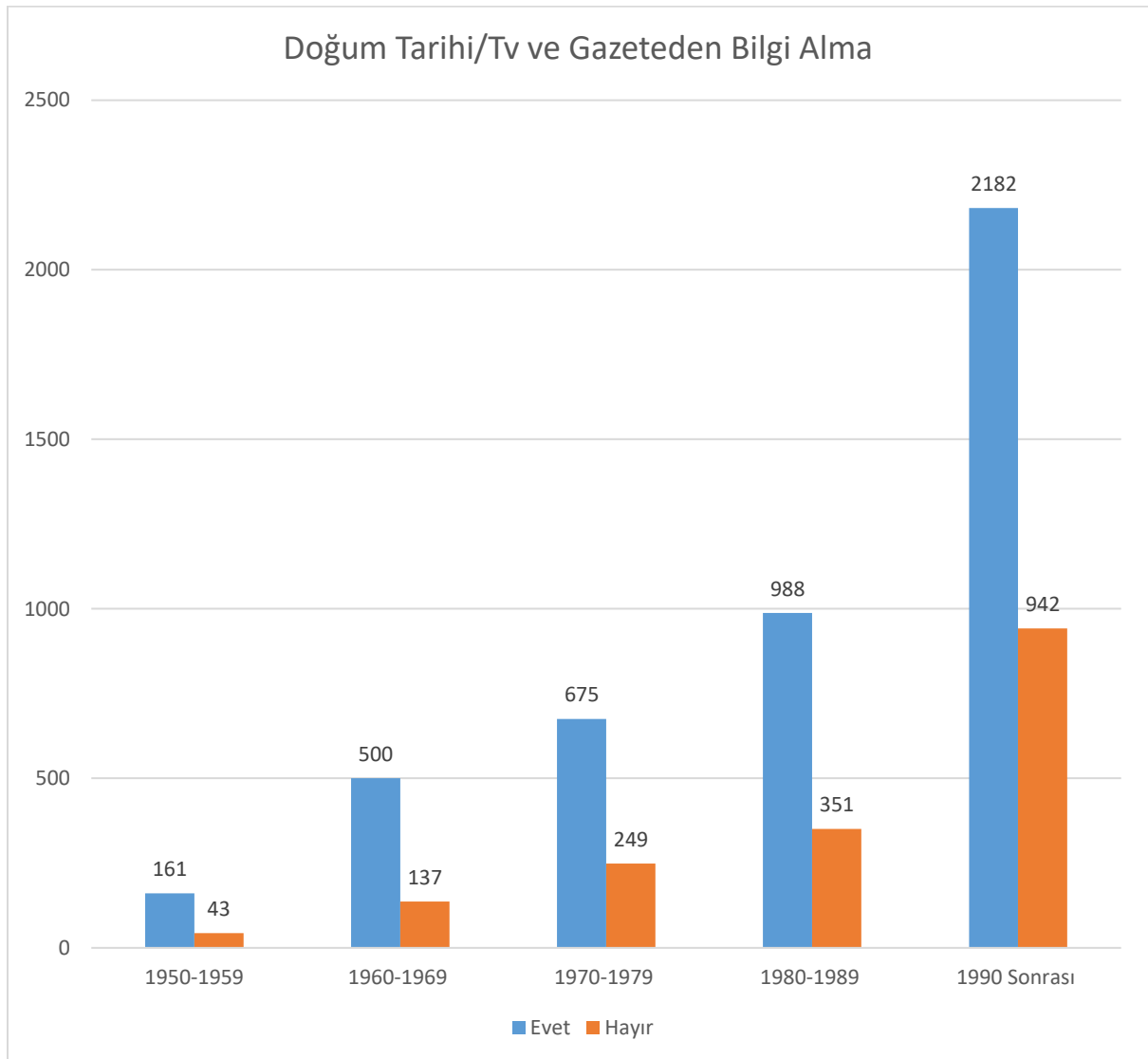
Doğum tarihi 1950-1959 yılları arasında olanlardan 96 kişi finansal konularda ailesinden bilgi alırken, 102 kişi finansal konularda ailesinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olanlardan 308 kişi finansal konularda ailesinden bilgi alırken, 309 kişi finansal konularda ailesinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları arasında olanlardan 473 kişi finansal konularda ailesinden bilgi alırken, 434 kişi finansal konularda ailesinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları arasında olanlardan 747 kişi finansal konularda ailesinden bilgi alırken, 579 kişi finansal konularda ailesinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1990 yılı sonrası olanlardan 2123 kişi finansal konularda ailesinden bilgi alırken, 970 kişi finansal konularda ailesinden bilgi almamaktadır.

Grafik 88: Doğum Tarihine Göre Finansal Konularda Arkadaş Çevresinden Bilgi Alanların Düzeyi

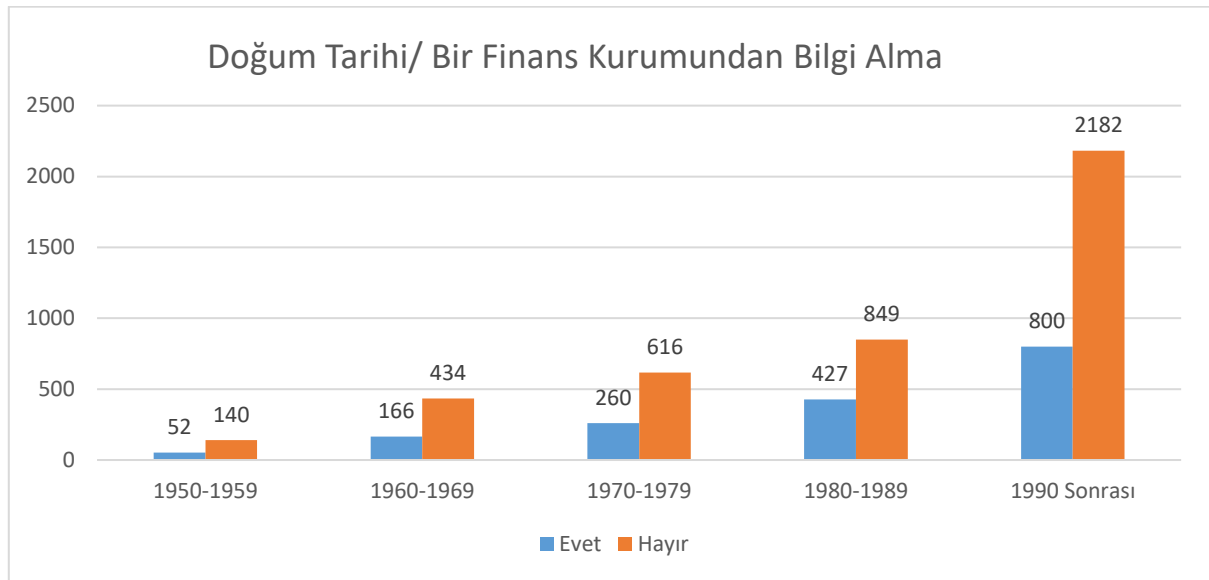
Doğum tarihi 1950-1959 yılları arasında olanlardan 70 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi alırken, 125 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olanlardan 271 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi alırken, 343 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları arasında olanlardan 454 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi alırken, 440 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları arasında olanlardan 652 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi alırken, 657 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1990 yılı sonrası olanlardan 1525 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi alırken, 1520 kişi finansal konularda arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır.

Grafik 89: Doğum Tarihine Göre Finansal Konulardaki Bilgiyi TV ve Gazetelerden Alanların Düzeyi

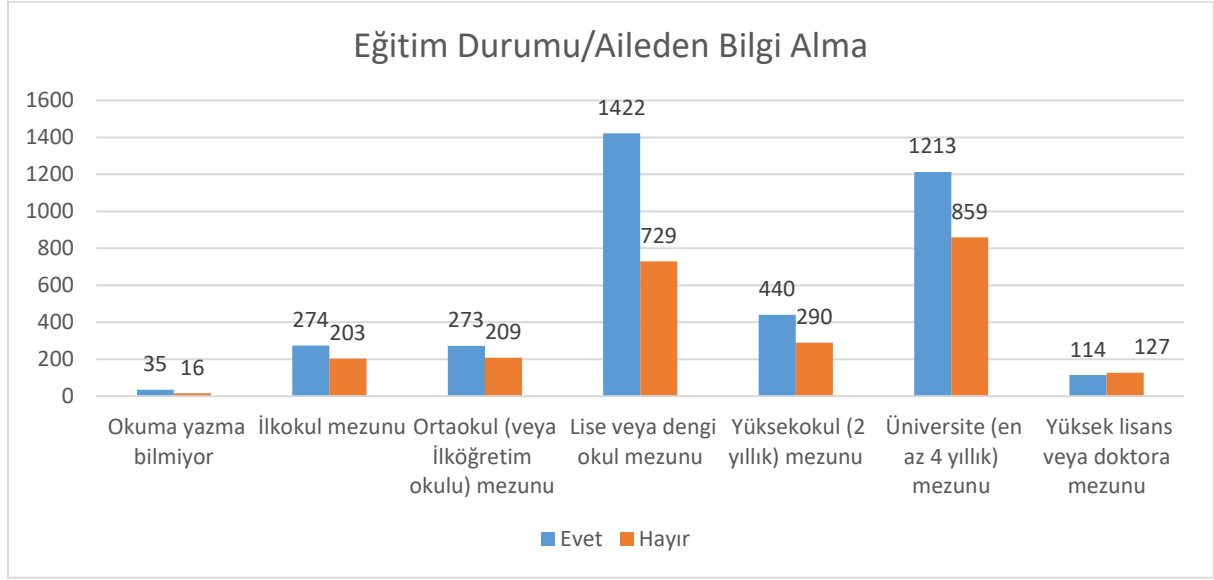
Doğum tarihi 1950-1959 yılları arasında olanlardan 161 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi alırken, 43 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olanlardan 500 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi alırken, 137 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları arasında olanlardan 675 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi alırken, 249 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları arasında olanlardan 988 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi alırken, 351 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1990 yılı sonrası olanlardan 2182 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi alırken, 942 kişi finansal konularda tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır.

Grafik 90: Doğum Tarihine Göre Finansal konular Hakkındaki Bilgiyi Bir Finans Kurumundan Alanların Düzeyi

Doğum tarihi 1950-1959 yılları arasında olanlardan 52 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi alırken, 140 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olanlardan 166 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi alırken, 434 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları arasında olanlardan 260 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi alırken, 610 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları arasında olanlardan 427 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi alırken, 849 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Doğum tarihi 1990 yılı sonrası olanlardan 800 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi alırken, 2182 kişi finansal konularda bir finans kurumundan bilgi almamaktadır.

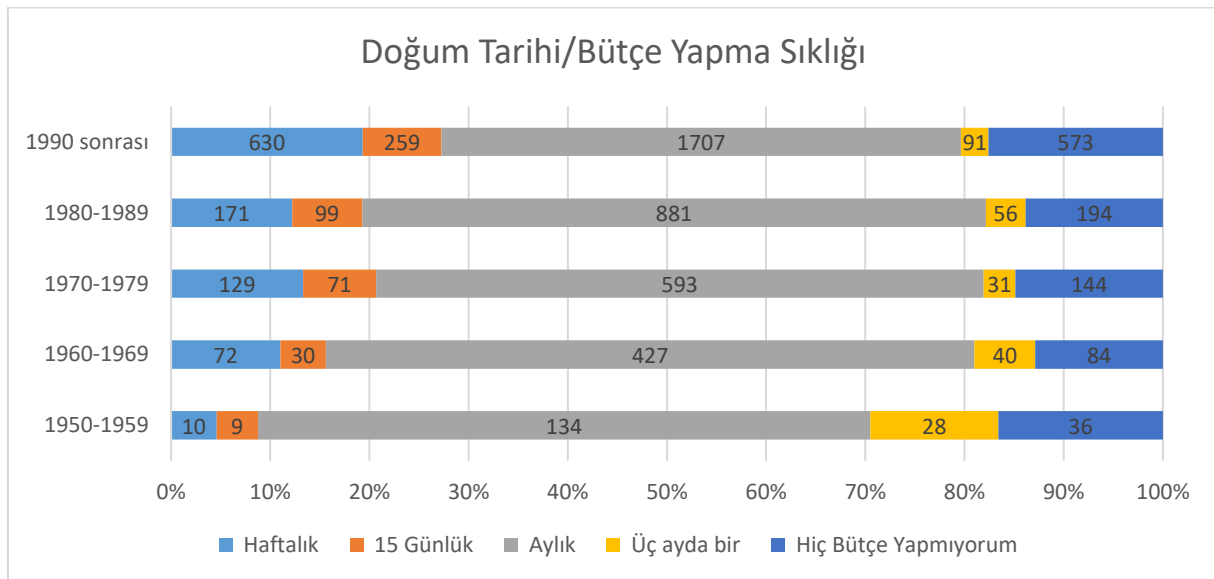
Grafik 91: Eğitim Durumuna Göre Finansal Konular Hakkındaki Bilgiyi Aileden Alanların Düzeyi

Okuma yazma bilmeyenlerden 35 kişi, İlkokul mezunlarından 274 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 274 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 1422 kişi, Yüksekokul mezunlarından 440 kişi, Üniversite mezunlarından 1213 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 114 kişi finansal bilgiyi ailesinden almaktadır.

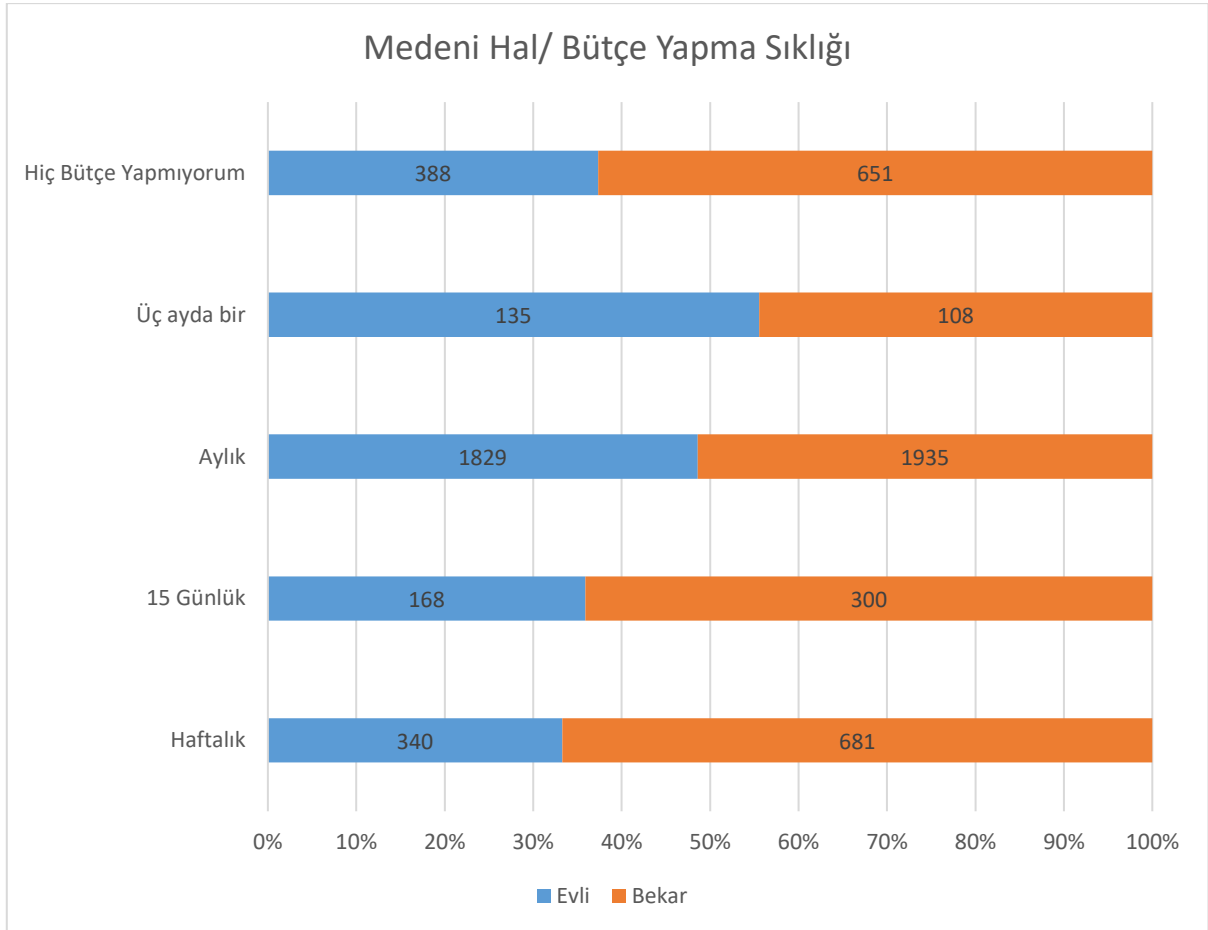
Okuma yazma bilmeyenlerden 16 kişi, İlkokul mezunlarından 203 kişi, Ortaokul veya İlköğretim okulu mezunlarından 209 kişi, Lise veya dengi okul mezunlarından 729 kişi, Yüksekokul mezunlarından 290 kişi, Üniversite mezunlarından 859 kişi, Yüksek lisans veya doktora mezunlarından 127 kişi finansal bilgiyi ailesinden almamaktadır.

Grafik 92: Katılımcıların Doğum Tarihine Göre Bütçe Yapma Sıklığı

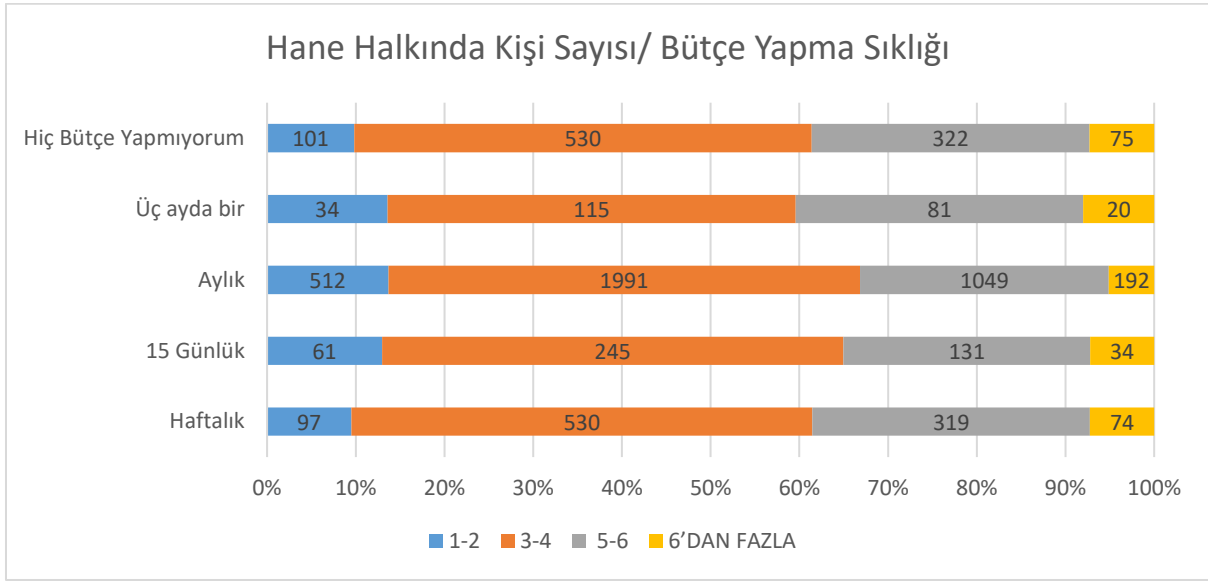
Doğum tarihi 1950-1959 yılları arasında olanlardan 10 kişi haftada bir, 9 kişi 15 günde bir, 134 kişi ayda bir, 28 kişi üç ayda bir bütçe yapmakta iken, 36 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları arasında olanlardan 72 kişi haftada bir, 30 kişi 15 günde bir, 427 kişi ayda bir, 40 kişi üç ayda bir bütçe yapmakta iken, 84 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları arasında olanlardan 129 kişi haftada bir, 71 kişi 15 günde bir, 593 kişi ayda bir, 31 kişi üç ayda bir bütçe yapmakta iken, 144 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları arasında olanlardan 171 kişi haftada bir, 99 kişi 15 günde bir, 881 kişi ayda bir, 56 kişi üç ayda bir bütçe yapmakta iken, 194 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Doğum tarihi 1990 sonrası olanlardan 630 kişi haftada bir, 259 kişi 15 günde bir, 1707 kişi ayda bir, 91 kişi üç ayda bir bütçe yapmakta iken, 573 kişi hiç bütçe yapmamaktadır.

Grafik 93: Katılımcıların Medeni Hallerine Göre Bütçe Yapma Sıklığı

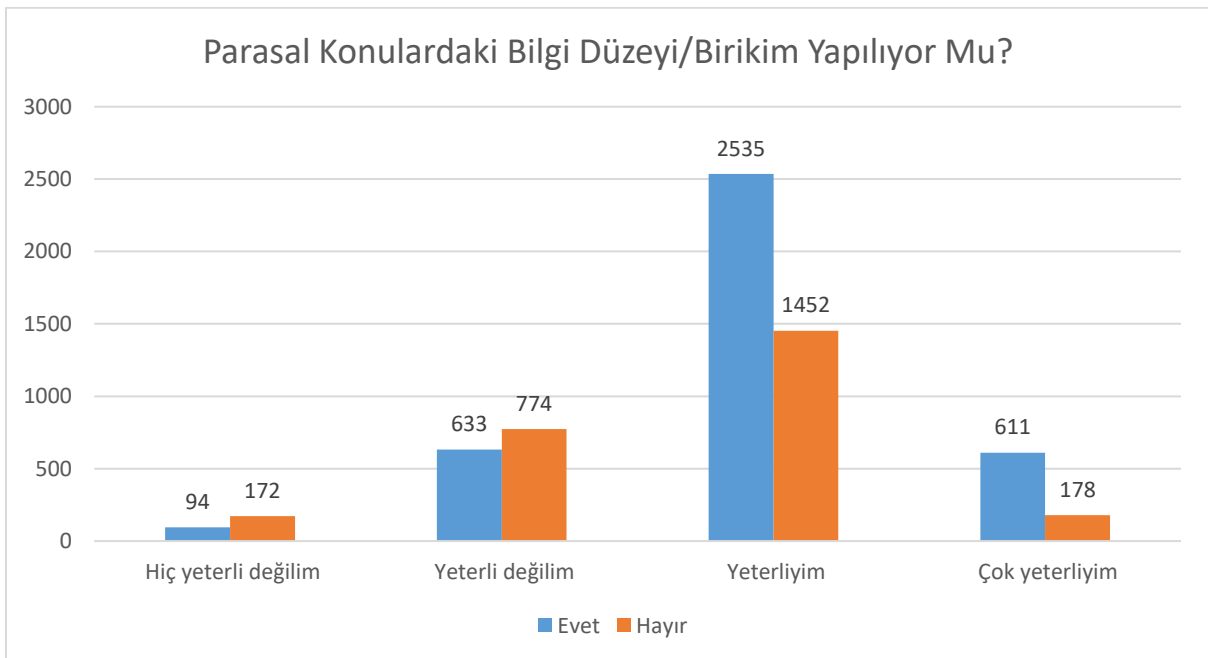
Evli olanlardan 340 kişi haftada bir, 168 kişi 15 günde bir, 1829 kişi ayda bir, 135 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 388 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Bekar olanlardan 681 kişi haftada bir, 300 kişi 15 günde bir, 1935 kişi ayda bir, 108 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 651 kişi hiç bütçe yapmamaktadır.

Grafik 94: Hane Halkındaki Kişi Sayısına Göre Bütçe Yapma Sıklığı

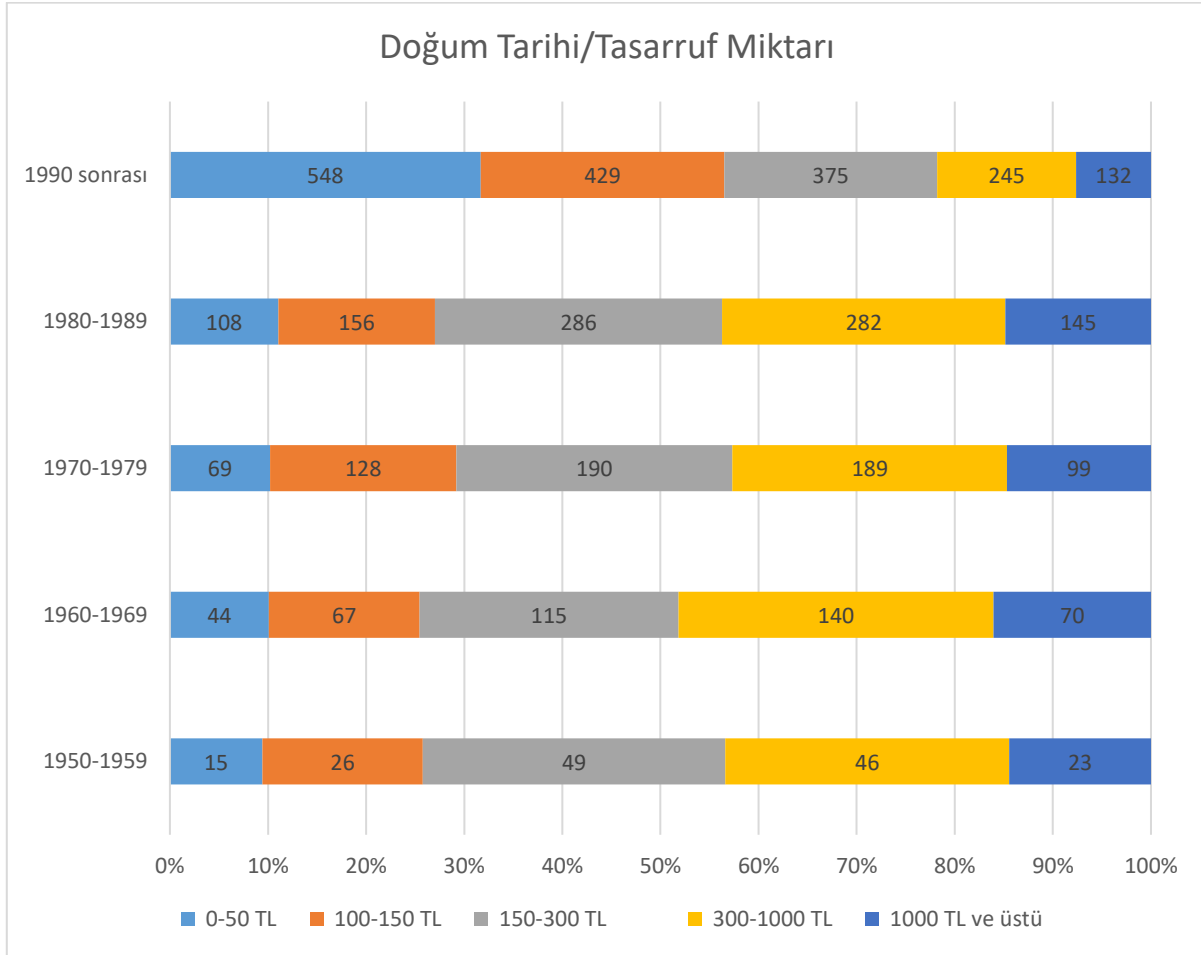
Hane halkında 1-2 kişi bulunanlardan 97 kişi haftada bir, 61 kişi 15 günde bir, 512 kişi ayda bir, 34 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 101 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Hane halkında 3-4 kişi bulunanlardan 530 kişi haftada bir, 245 kişi 15 günde bir, 1991 kişi ayda bir, 115 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 530 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Hane halkında 5-6 kişi bulunanlardan 319 kişi haftada bir, 131 kişi 15 günde bir, 1049 kişi ayda bir, 81 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 322 kişi hiç bütçe yapmamaktadır. Hane halkında 6' dan fazla kişi bulunanlardan 74 kişi haftada bir, 34 kişi 15 günde bir, 192 kişi ayda bir, 20 kişi üç ayda bir bütçe yaparken 75 kişi hiç bütçe yapmamaktadır.

Grafik 95: Parasal Konularda Bilgi Yeterlilik Düzeyine Göre Birikim Yapılması

Parasal konularda hiç yeterli olmayan 94 kişi, yeterli olmayan 633 kişi, yeterli olan 2535 kişi ve çok yeterli olan 611 kişi birikim yapmakta iken, parasal konularda hiç yeterli olmayan 172 kişi, yeterli olmayan 774 kişi, yeterli olan 1452 kişi ve çok yeterli olan 178 kişi birikim yapmamaktadır.

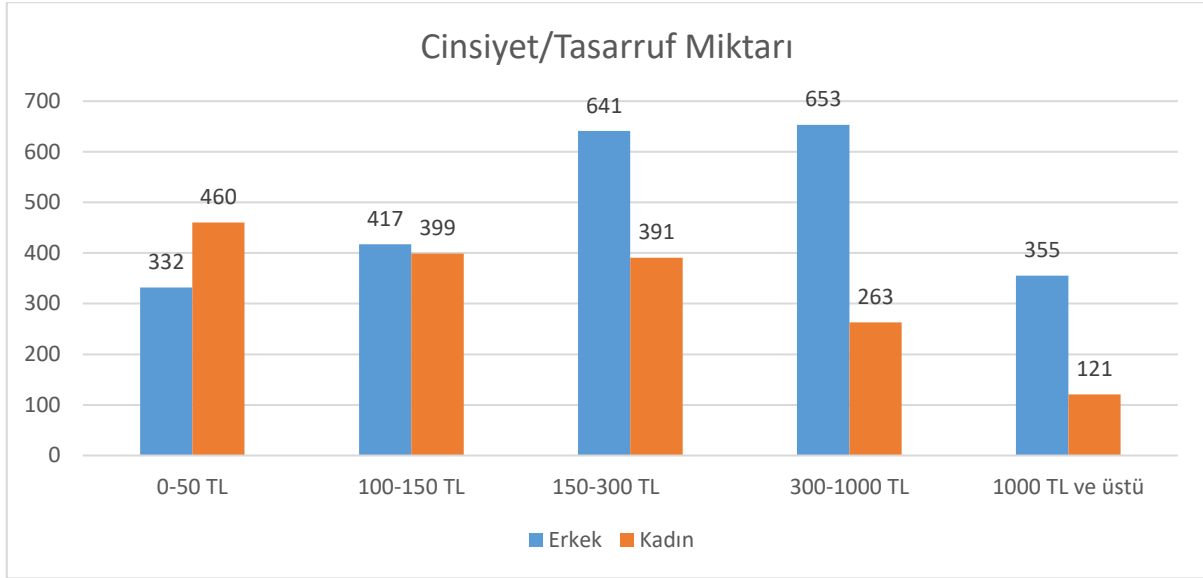
Grafik 96: Katılımcıların Doğum Tarihine Göre Tasarruf Miktarı

Doğum tarihi 1950-1959 yılları aralığında olan 15 kişi 0-50 TL arasında, 26 kişi 100-150 TL arasında, 49 kişi 150-300 TL arasında, 46 kişi 300-1000 TL arasında ve 23 kişi 1000 TL üstünde tasarruf yapmaktadır. Doğum tarihi 1960-1969 yılları aralığında olan 44 kişi 0-50 TL arasında, 67 kişi 100-150 TL arasında, 115 kişi 150-300 TL arasında, 140 kişi 300-1000 TL arasında ve 70 kişi 1000 TL üstünde tasarruf yapmaktadır. Doğum tarihi 1970-1979 yılları aralığında olan 69 kişi 0-50 TL arasında, 128 kişi 100-150 TL arasında, 190 kişi 150-300 TL arasında, 189 kişi 300-1000 TL arasında ve 99 kişi 1000 TL üstünde tasarruf yapmaktadır. Doğum tarihi 1980-1989 yılları aralığında olan 108 kişi 0-50 TL arasında, 156 kişi 100-150 TL arasında, 286 kişi 150-300 TL arasında, 282 kişi 300-1000 TL arasında ve 145 kişi 1000 TL üstünde tasarruf yapmaktadır. Doğum tarihi 1990 yılı sonrası olan 548 kişi 0-50 TL

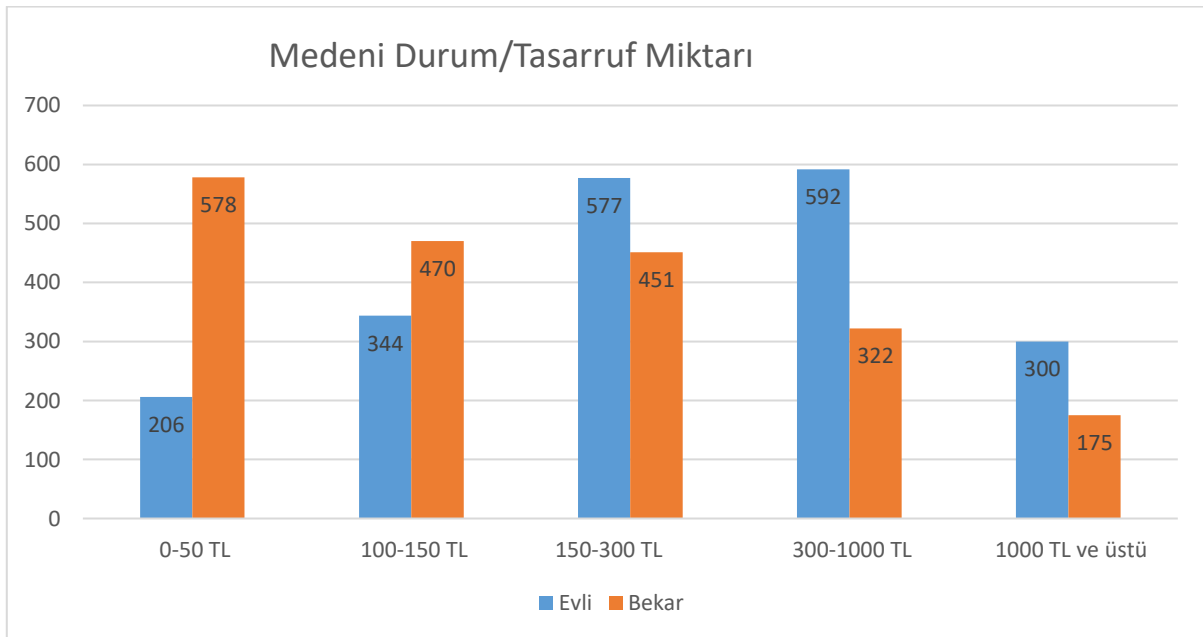
arasında, 429 kişi 100-150 TL arasında, 375 kişi 150-300 TL arasında, 245 kişi 300-1000 TL arasında ve 132 kişi 1000 TL üstünde tasarruf yapmaktadır.

Grafik 97: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Yapılan Tasarruf Miktarı

Erkeklerden 332 kişi 0-50 TL, 417 kişi 100-150 TL, 641 kişi 150-300 TL, 653 kişi 300-1000 TL aralığında tasarruf yaparken, 355 kişi 1000 TL ve üzerinde tasarruf yapmaktadır. Kadınlardan 460 kişi 0-50 TL, 399 kişi 100-150 TL, 391 kişi 150-300 TL, 263 kişi 300-1000 TL aralığında tasarruf yaparken, 121 kişi 1000 TL ve üzerinde tasarruf yapmaktadır.

Grafik 98: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Yapılan Tasarruf Miktarı

Evli olanlardan 206 kişi 0-50 TL, 344 kişi 100-150TL, 577 kişi 150-300 TL, 592 kişi 300-1000 TL aralığında tasarruf yaparken, 300 kişi 1000 TL ve üzerinde tasarruf yapmaktadır. Bekar olanlardan 578 kişi 0-50 TL, 470 kişi 100-150TL, 451 kişi 150-300 TL, 322 kişi 300-1000 TL aralığında tasarruf yaparken, 175 kişi 1000 TL ve üzerinde tasarruf yapmaktadır.

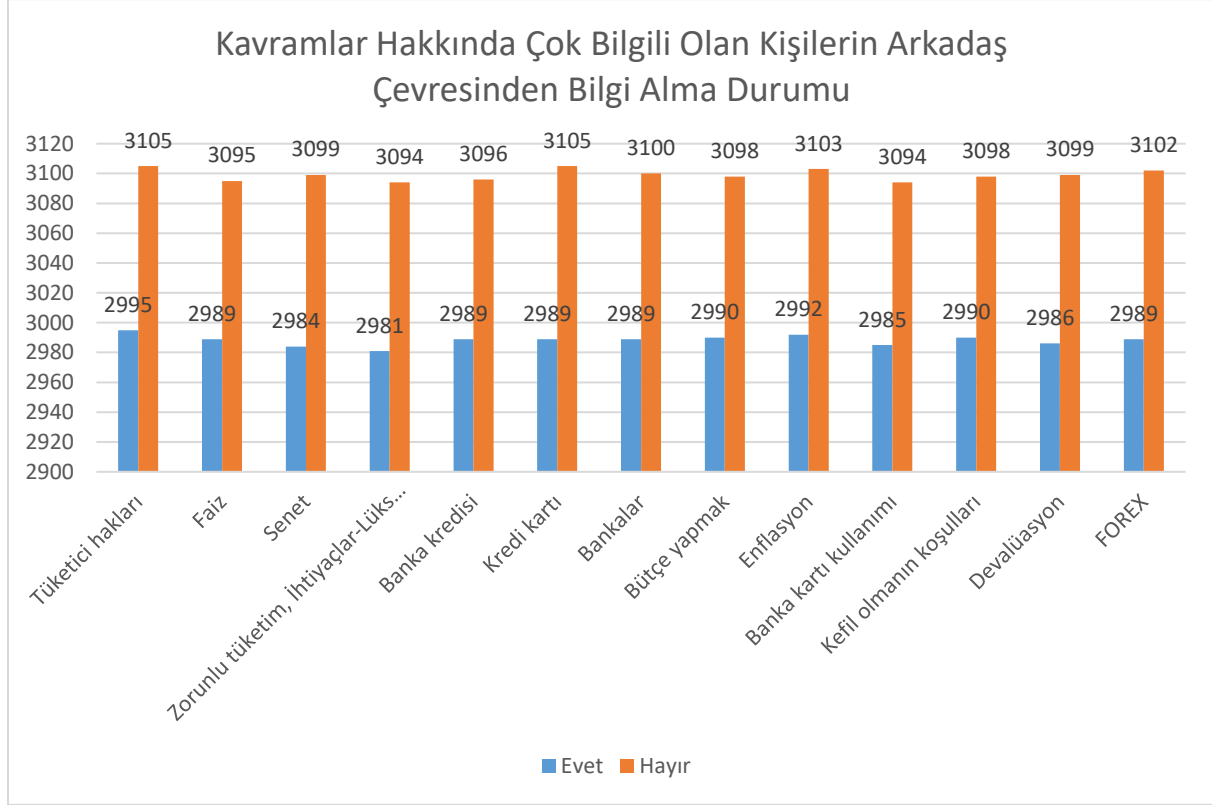
Grafik 99: Kavramlar Hakkında Çok bilgili Olan Kişilerin Ailesinden Bilgi Alanların Düzeyi

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olan kişilerden 3768 kişi ailesinden bilgi alırken 2419 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Faiz hakkında çok bilgili olan kişilerden 3751 kişi ailesinden bilgi alırken 2419 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Senet hakkında çok bilgili olan kişilerden 3746 kişi ailesinden bilgi alırken 2418 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan kişilerden 3746 kişi ailesinden bilgi alırken 2410 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Banka kredisi hakkında çok bilgili olan kişilerden 3753 kişi ailesinden bilgi alırken 2415 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Kredi kartı hakkında çok bilgili olan kişilerden 3752 kişi ailesinden bilgi alırken 2421 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Bankalar hakkında çok bilgili olan kişilerden 3757 kişi ailesinden bilgi alırken 2415 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Bütçe yapma hakkında çok bilgili olan kişilerden 3754 kişi ailesinden bilgi alırken 2419 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Enflasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 3760 kişi ailesinden bilgi alırken 2419 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan kişilerden 3744 kişi ailesinden bilgi alırken 2416 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Kefil olmanın koşulları hakkında çok bilgili olan kişilerden 3757 kişi ailesinden bilgi alırken 2416 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Devalüasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden

3755 kişi ailesinden bilgi alırken 2416 kişi ailesinden bilgi almamaktadır. Forex hakkında çok bilgili olan kişilerden 3757 kişi ailesinden bilgi alırken 2419 kişi ailesinden bilgi almamaktadır.

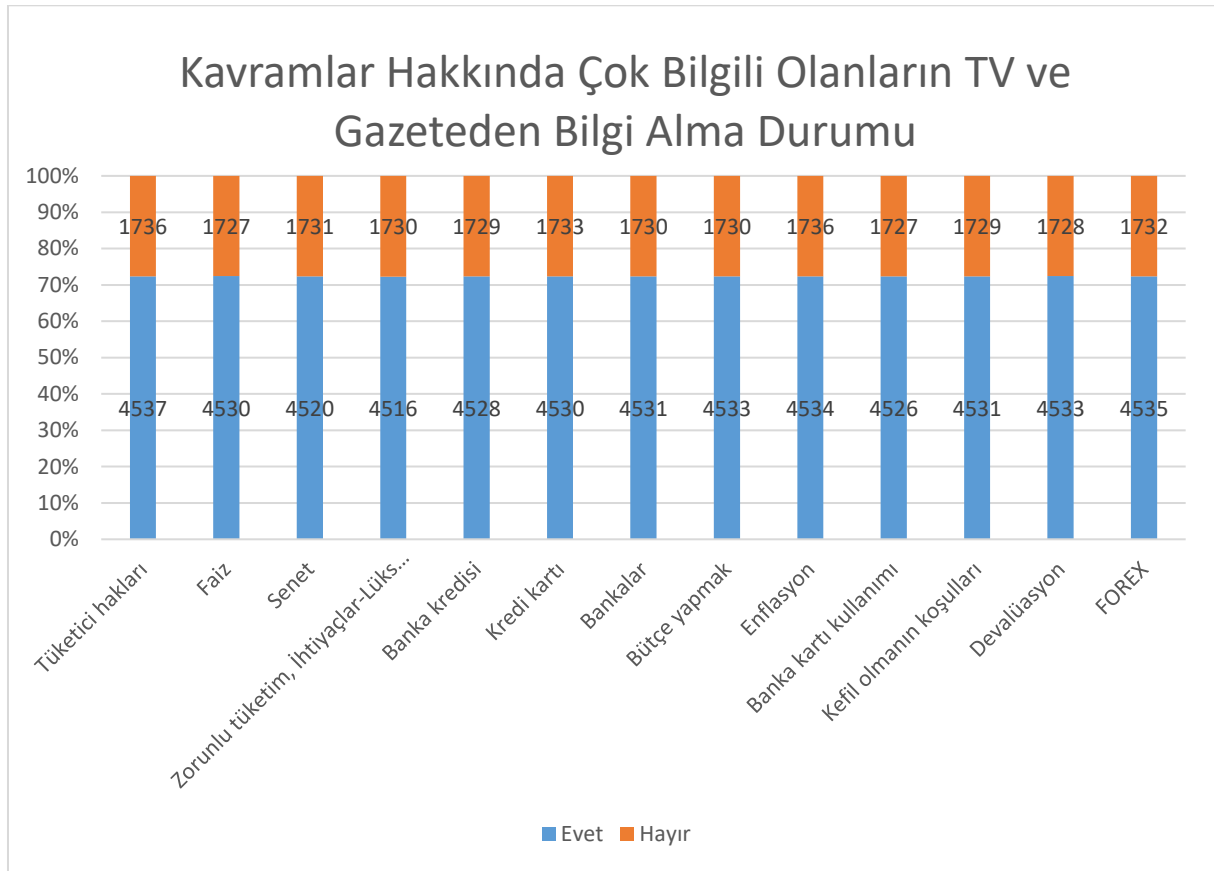
Grafik 100: Kavramlar Hakkında Çok Bilgili Olan Kişilerin Arkadaş Çevresinden Bilgi Alanların Düzeyi

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olan kişilerden 2995 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3105 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Faiz hakkında çok bilgili olan kişilerden 2989 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3095 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Senet hakkında çok bilgili olan kişilerden 2984 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3099 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan kişilerden 2981 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3095 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Banka kredisi hakkında çok bilgili olan kişilerden 2989 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3096 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Kredi kartı hakkında çok bilgili olan kişilerden 2989 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3105 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Bankalar hakkında çok bilgili olan kişilerden 2989 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3100 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Bütçe yapma hakkında çok bilgili olan kişilerden 2990 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3098 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Enflasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 2992 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3103 kişi

arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan kişilerden 2985 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3094 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Kefil olmanın koşulları hakkında çok bilgili olan kişilerden 2990 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3098 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Devalüasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 2986 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3089 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır. Forex hakkında çok bilgili olan kişilerden 2989 kişi arkadaş çevresinden bilgi alırken 3102 kişi arkadaş çevresinden bilgi almamaktadır.

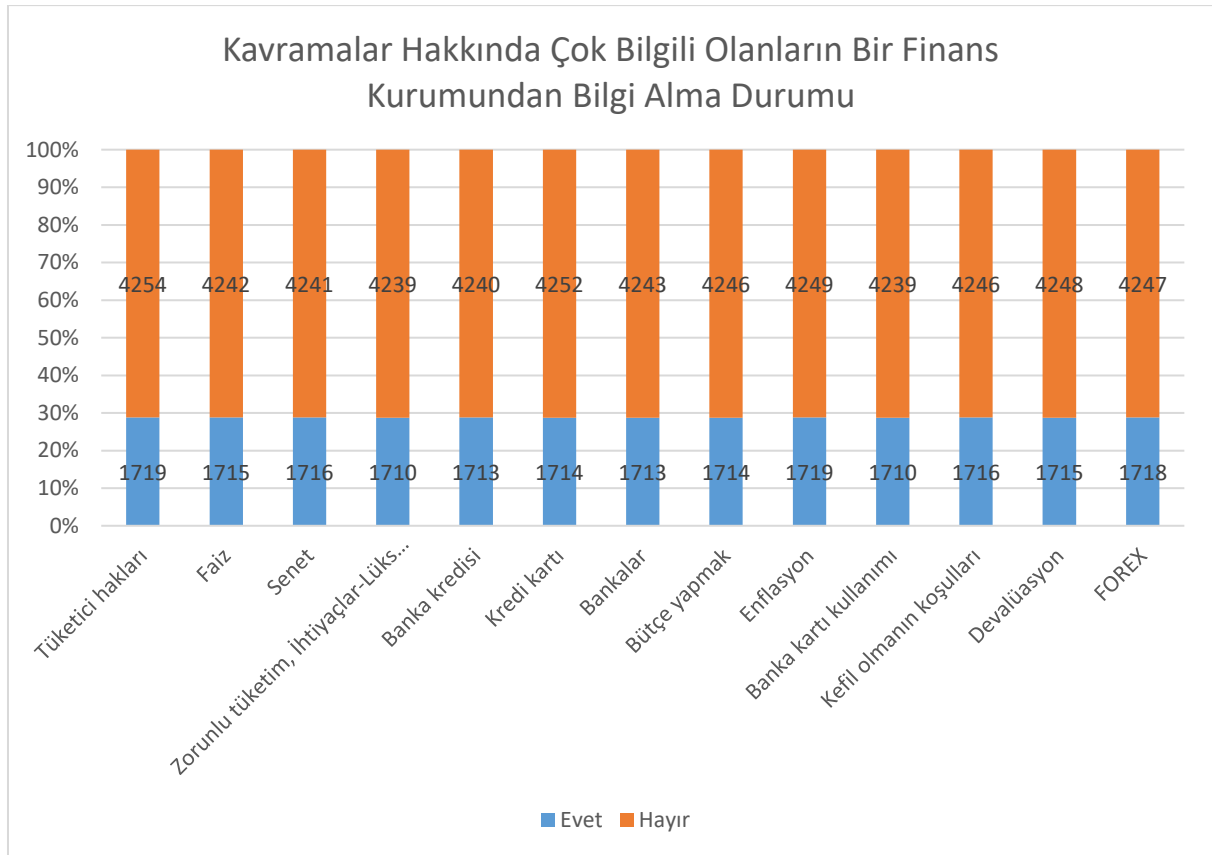
Grafik 101: Kavramlar Hakkında Çok Bilgili Olanların TV ve Gazeteden Bilgi Alma Durumu

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olan kişilerden 4537 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1736 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Faiz hakkında çok bilgili olan kişilerden 4530 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1727 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Senet hakkında çok bilgili olan kişilerden 4520 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1731 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan kişilerden 4516 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1730 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Banka kredisi hakkında çok bilgili olan kişilerden 4528 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1729 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Kredi kartı hakkında çok bilgili olan kişilerden 4530 kişi tv ve gazetelerden

bilgi alırken 1733 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Bankalar hakkında çok bilgili olan kişilerden 4531 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1730 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Bütçe yapma hakkında çok bilgili olan kişilerden 4533 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1730 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Enflasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 4534 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1736 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan kişilerden 4526 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1727 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Kefil olmanın koşulları hakkında çok bilgili olan kişilerden 4531 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1729 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Devalüasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 4533 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1728 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır. Forex hakkında çok bilgili olan kişilerden 4535 kişi tv ve gazetelerden bilgi alırken 1732 kişi tv ve gazetelerden bilgi almamaktadır.

Grafik 102: Kavramalar Hakkında Çok Bilgili Olan Kişilerin Bir Finans Kurumundan Bilgi Alma Durumu

Tüketici hakları konusunda çok bilgili olan kişilerden 1719 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4524 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Faiz hakkında çok bilgili olan kişilerden 1715 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4242 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Senet hakkında çok bilgili olan kişilerden 1716 kişi bir finans

kurumundan bilgi alırken 4241 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Zorunlu tüketim, ihtiyaçlar, lüks tüketim ve istekler konusunda çok bilgili olan kişilerden 1710 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4239 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Banka kredisi hakkında çok bilgili olan kişilerden 1713 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4240 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Kredi kartı hakkında çok bilgili olan kişilerden 1714 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4252 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Bankalar hakkında çok bilgili olan kişilerden 1713 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4243 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Bütçe yapma hakkında çok bilgili olan kişilerden 1714 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4246 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Enflasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 1719 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4249 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Banka kartı kullanımı hakkında çok bilgili olan kişilerden 1710 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4239 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Kefil olmanın koşulları hakkında çok bilgili olan kişilerden 1716 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4246 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Devalüasyon hakkında çok bilgili olan kişilerden 1715 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4248 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır. Forex hakkında çok bilgili olan kişilerden 1718 kişi bir finans kurumundan bilgi alırken 4247 kişi bir finans kurumundan bilgi almamaktadır.

SONUÇ

Sermaye piyasalarında yatırım yapabilmenin ön koşulu, yatırım yapılan enstrümanların özelliklerinin bilmek, hangi dönemlerde nasıl performans sağladığına dair öngörüde bulunabilmektir. Ama bu aşamaya gelmeden önce paranın ne olduğu, borç - alacak, bütçe, gelir-gider dengesi, tasarruf, kredi ve kredi kartı kullanımı gibi basit işlemleri anlayabiliyor ve yapabiliyor olmak gerekir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, Türkiye’de gençlerin ve hane halklarının bu konularda bilgi sahibi olmasına rağmen, parasını verimli kullanabilmeyi başaramamaktadır. Bu nedenle finansal yönetim kabiliyetlerini artırmaya yönelik eğitim projeleri uygulanmalıdır. Finansal yönetim ve bütçeleme alanındaki yeteneklerin geliştirilmesi bireylerin harcamalarını ve bütçelerini yönetmelerine olanak sağlar. Finansal okuryazarlık seviyesinin artması, Türkiye’de düşük tasarruf bilincinin artmasına imkan sağlayacaktır. TÜİK verilerine göre, 2009’da %7 olan hane halkının tasarruflarının GSYH’ye oranı, 2015 yılı sonunda % 9,4’e yükselmiştir. OECD verilerine göre hane halkının tasarruf oranı (hane halkı tasarruf tutarı / harcanabilir gelir) İsviçrede %18, Çin’de %37 düzeyindedir. Bu ülkelerle karşılaştırıldığında düşük seviye olarak görülen Türkiye hane halklarının tasarruf oranının artmasında finansal bilgi düzeyinin artması önem taşımaktadır.

Ülkemizde çocukların okul öncesi ya da sonrası eğitimlerinde, okuma yazma öğretilirken, okuma yazma becerisi gibi yaşam boyunca kullanmak zorunda olduğu finansal okuryazarlık eğitimi verilmemektedir. Başta Amerika ve Avrupa olmak üzere gelişmiş ülkeler fertlerin yaşam boyunca iyi bir finansal okuryazarlığa sahip olması için gerekli eğitimlerin eksikliğinin son yıllarda farkına vararak bu eğitimlere başlamış durumdadırlar. Bu nedenle ülkemizde çok az insan kendi finansal hayatlarını nasıl yönetecekleri konusunda yeterli bilgiye sahiptirler. Hayat, para ve teknoloji hızlı bir şekilde değişmektedir. Fertler bu değişimler sonucunda ortaya çıkan finansal krizler, teknolojik gelişmeler ya da bazı olumsuz dalgalanmalar ile iflas gibi istenmeyen durumlarda nasıl mücadele edeceğini bu eğitimler sonucu elde ettiği birikimlerle edinebilmektedir. Sonuç olarak; finansal okuryazarlık sayesinde “*para sizi değil, siz parayı*” yönetirsiniz. Finansal okuryazarlık arttıkça, Türkiye’de bugüne kadar banka şubesinden içeri girmemiş ya da hiç kredi kartı olmamış kişilerin de bilinçli şekilde finansal araçları kullanmaları sağlanacaktır.

Finansal yönetim ve bütçeleme konusunda yetersiz bilgi düzeyine sahip gençler, az sıklıkla bütçe yaparken; gelecekleri için yaptıkları birikimlerde ve yatırım kararlarında, yetersiz kaldıkları ve finansal termonolojiye hakim olmadıkları gözlemlenmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin ölçümü ve bu kapsamdaki eğitimler gençlerin daha sağlam bir finansal geleceği şekillendirmesinde katkıda bulunacaktır. Gençler arasında finansal konularda artan

farkındalık ekonomik büyüme ve refahın artmasına katkı sağlarken bireylerin finansal araçlara ulaşımında etkinliği artırır. OECD verilerine göre finansal okuryazarlığın arttığı ülkelerde, tasarruf oranı da istikrarlı bir biçimde yükselmektedir. Finansal okuryazarlık oranının yükselmesiyle beraber Türkiye'nin 2023 yılında nakitsiz ödemeler toplumu olma hedefinde daha hızlı ilerleyecektir. Bugün her 3 kartlı ödemeden 1'i banka kartıyla yapılırken banka kartıyla yapılan alışveriş oranı, banka kartıyla yapılan nakit çekim oranını geride bırakmıştır. Genç nüfusun artışı ve dijital dönüşümün etkisiyle internetten yapılan kartlı ödemelerin toplam içindeki payı ise yüzde 14'ü geçmiştir. Ayrıca 2017 yılında her 5 kredi kartından 2'sinin internet alışverişlerinde kullanıldığı görülmektedir (BKM, 2018).

Ülkemizde, Kanada örneğine benzer şekilde finansal okuryazarlık ulusal stratejinin benimsenmesi ile bütün bireylerin finansal kararlar alırken, bilgi ve becerileri ve güven düzeyinin artması hedeflenerek, hükümetlerin öncelik verdiği “gençler için iş sahası yaratma, sürdürülebilir büyüme, uzun dönem refah artışı gibi alanlarda iyileşmeler sağlanabilir. Bireyler finansal tercihleri sırasında yeterli bilgiye sahip olur ve kendilerinin ekonomik refahı doğru finansal kararlar çerçevesinde artarsa; bireyselden topluma kümülatif olarak refahın artışı sağlanarak çarpan etkisine ulaşılabilir. Artan finansal okuryazarlık ekonomik kalkınmaya ve bireysel gelir dağılımının daha adil hale gelmesine katkı sağlar.

Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü 2016-2017 eğitim öğretim dönemi son sınıf öğrencilerinin Lisans Bitirme Projesi kapsamında gerçekleştirilen proje Türkiye'de gençlerin ve hane halkının finansal yönetim kabiliyetlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda anket kapsamındaki değerlendirmeler fakülte son sınıf öğrencilerinin ailelerine ve çevrelerindeki bireylere uygulanmıştır. Ankete katılan bireylere geleceğe dair nasıl finansal planlar yaptıkları, finansal bilgileri edindikleri kaynakları, para, bütçe yapma, faiz hesaplama şeklinde soruların yöneltildiği ankette yer alan konular ise finansal davranışlar, bilgi düzeyi, demografik değişkenler olmuştur. Anketin ölçtüğü temel ekonomik göstergeler ise hane halkı bütçe servet varlıkları, hane halkı tasarruf miktarları ve harcamalar, gelir emeklilik ve tüketim şeklinde sınıflandırılmıştır. Katılımcılara bütçe yapma sıklığı, yatırımlar ile ilgili bilgili düzeyleri, aylık tasarruf miktarı, tasarruf yapmalarının kişisel nedenlerinin sorulduğu ankete toplam katılım 6514 kişi olmuştur. Bunun yarısını 1990 ve üstü doğumlular oluşturmaktadır.

Uygulanan anket çalışmalarının birinci bölümünde yer alan sorulara ilişkin ortaya çıkan demografik sonuçlara göre; katılımcıların yaş grubu içerisinde en azını 1950-1959 doğumlular oluşturmaktadır. Ankete katılımın %57'sini erkekler, % 43'nü ise kadınlar oluşturmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde

yaşamaktadır. Katılımcıların medeni hallerine bakıldığında evli ve bekar olanların sayısının yakın olduğu görülmektedir. Bekarların oranı %56, geriye kalan %44'lük oranı ise evliler oluşturmaktadır. Katılımcıların yarısının hanelerinde yaşayan kişi sayısı 3 ila 4 kişi arasındadır 6'dan fazla aileye sahip olanların oranı ise en azdır. Katılımcıların hanelerinde gelir getiren kişi sayısı çoğunlukla bir kişi olarak belirlenmiştir. Katılımcıların mezuniyet durumu ise çalışmaları için oldukça önem taşıyan bir kriter olmakla birlikte burdan elde edilen bulgulara göre katılımcıların % 34'ü lise ve dengi bir okuldan mezunken % 40'ı dört yıllık üniversite mezunudur. İlkokul ve ortaokul mezunlarının oranı ise %8 olarak ölçülmüştür. Katılımcılar mesleki durumları ise %42'sini tam zamanlı çalışanlar %30'unu ise öğrenciler oluşturmaktadır. Ev hanımı olanların oranı ise %7'dir. Buraya kadar bakıldığında anketteki katılımın büyük bir bölümünü 1990 ve sonrasında oluşturuyor olması Türkiye'de politika yapıcılar için finansal okuryazarlığı artırmak adına yapılacak politikalarda gençlere yönelik politikalara daha çok ağırlık verilmesini gerektiğini göstermektedir. Çalışma için önem arz eden konulardan biri katılımcıların mezuniyet durumudur. Ankete katılımın büyük bir çoğunluğunu üniversite mezunları oluşturmaktadır. Bu sonuç çalışmaya katılımın gençlerin daha fazla olması ile doğru orantılıdır. Yine çalışmada ilkökul mezunlarının daha az ve üniversite mezunlarının daha fazla olması eğitimin finansal okuryazarlığa olan katkısını ölçmede daha gözle görülür sonuçlar elde etmemize katkı sağlamaktadır.

Katılımcıların finansal davranışlarını ölçmeyi hedefleyen bölümünde katılımcılara finansal konulardaki bilgilerini ne kadar yeterli buldukları sorusu sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %67'si yeterli cevabını verirken %26'sı ise yeterli olmadığı cevabını vermiştir. Katılımcıların finansal konulardaki bilgi edinme alanları en çok TV ve gazeteler daha sonra aile sonrasında ise arkadaş çevreleridir. Bir finans kurumundan bilgilenenlerin oranı ise en azdır. Sonuçlara bakıldığında katılımcılar finansal bilgiyi en çok kitle iletişim araçlarından sağlamaktadır. Bunun en önemli nedeni çağın içinde bulunduğu teknolojik ortamın bu alana dair bilgileri zahmetsizce daha rahat bir şekilde ulaştırmaya olanak sağlamasıdır. Bu açıdan bakıldığında ülkemizde finansal eğitimin gelişmesi ve insanların bunu daha rahat bir şekilde anlaması için TV gazete veya internet gibi iletişim araçları büyük rol oynamaktadır. İnsanlar finansal konulardaki bilgiyi bir finans kurumundan elde etmeyi daha az tercih etmektedir. Bunun en önemli nedeni toplumun bankacılık ve finans sektörüne biraz uzak kalması aynı zamanda güvenmemesi şeklinde olabilir bu bağlamda Türkiye'de finansal bir bilincin oluşması için özellikle bankacılık ve diğer finansal kuruluşların üzerine düşen görev toplumun bankacılık kesimine olan bu önyargısını kırmak olacaktır.

Katılımcıların bütçelerini çoğunlukla aylık olarak yapmayı tercih etmektedir. Bir ayın dışına çıkıldığında örneğin üç ayda bir şeklindeki daha uzun bir süreyi hedef alan bütçe planları daha az tercih edilmektedir. Buna dair oranlar ise şöyledir; %57'lik bir oran aylık olarak,%16'lıkoran hiç bütçe yapmayanlar ile bütçelerini haftalık yapmayı tercih edenler , %4'lük oran üç ayda bir, %7'lik oran ise 15 günde bir cevabını vermiştir. Buna göre katılımcılar bütçelerini ne çok kısa zaman için de uzun süreli hazırlamayı tercih etmektedir. Bunun nedeni olarak kişisel bütçelerin maaş zamanı, fatura, kira gibi gider ve gelirlerin aylık periyotlarla gerçekleşmesi olabilir. Anketlerden alınan bir diğer sonuç ise katılımcıların çoğunlukla bütçelerine sadık kalmasıdır. Katılımcıların bütçe içeriğine bakıldığında ise birbirine yakın oranlar gözlenmektedir. Katılımcıların %20'si düzenli bütçe yaptığını ve bütçe hazırlarken bütçeden sapma ve tasarruflara baktığını, %21'i bütçesini hazırlarken harcamalarını sabit ödemeler, gıda ve ulaşım gibi kategorilere ayırarak hazırladığını %17'si bütçelerini acil bir durum fonu için kalem ayırarak düzenlediğini ve % 22'si bütçelerini planlanan harcama ile gerçekleşen harcamayı karşılaştırarak yaptığı yanıtını vermiştir. Burdanda görüldüğü üzere oranlar birbirine yakın olmakla beraber katılımcıların en çok ortak yanıt verdiği bütçelerini planlanan harcama ile gerçekleşen harcamayı karşılaştırarak yaptıkları cevabıdır. Buda katılımcıların bütçe içeriği hazırlama konusunda bilinçli davrandıklarının bir göstergesidir.

Katılımcıların yatırım yapma ile ilgili kararlarından ortaya çıkan sonuçlara göre katılımcıların birçoğu tanımadığı bir yatırım aracına para yatırmamayı tercih etmiştir. Çok kazandıran yatırım araçlarını ise riskli bulmuşlardır. Yine parayı çeşitli yatırım araçlarında değerlendirerek riski dağıtanların oranı ise fazladır.Katılımcıların tasarruf miktarlarına bakıldığında %60'ı tasarruf yaparken %40'ı ise yapmamaktadır. Sonuçlara bakıldığında tasarruf yapmayan büyük bir kesim görülmektedir bu uygulanacak politikalarda topluma tasarruf bilincinin oluşturulması alınabilecek en önemli politikalar arasındaki önemini vurgulamaktadır. Katılımcıların yaptıkları tasarruf miktarları genellikle 0-50 TL ile 300 - 1000 TL arasında değişmektedir. 1000 TL ve üzeri birikim yapanların oranı ise en azdır. Bütçelerini aylık yapmayı tercih edenler tasarruf miktarlarını genellikle 0-50 TL ile 1000 TL arasında yapmaktadır.Katılımcıların tasarruf yapma nedenleri genellikle daha iyi bir yaşam elde etmek ve istediği bir ürünü gelecekte alabilmek içindir, emeklilik için tasarruf yapanların sayısı ise en azdır. Birikimin neolduğu sorusuna verilen cevap ise genellikle 'harcamalardan sonra artırdığım para' şeklinde cevap alınmıştır.Katılımcıların kredi kartına ilişkin bilgileri gözlemlendiğinde faiz ve asgari ödeme tutarı gibi kavramlara oranla harcama limiti kavramında daha çok bilgi sahibidirler. Katılımcılara faiz oranı ve enfasyon ile ilgili sorular

yöneltildiğinde çoğu faiz oranının enflasyon oranından büyük olduğu zamanda daha fazla kazanç elde ettiklerini söylemişlerdir. Katılımcıların en fazla kullandığı tasarruf araçları sırasıyla Altın,yastık altı ve döviz olmuştur. Tahvil bono ve hisse senedi kullanımları ise en azdır. Bu durum katılımcıların yatırım konusunda geleneksel yöntemlerden vazgeçmediğinin bir göstergesidir ve yine büyük bir kesimin tahvil bono ve vadeli mevduat tercih etmeyişlerinin sebebi ise katılımcıların bu alanlarda kısıtlı bilgiye sahip olmasıdır.

Katılımcılara basit faiz oranı hesaplamasına ilişkin yöneltilen soruya verilen cevapların %52 si doğru yanıt şeklinde olmuştur. Yine katılımcılara yöneltilen faiz oranı ve enflasyon hesaplamasına ilişkin soruya ise % 64'lük bir oran doğru cevap vermiştir. Bu durum matematiksel işlem gerektiren konularda katılımcıların yaklaşık yarısının kabiliyetinin düşük olduğunu göstermektedir. Katılımcıların Finansal araçların riskine yönelik görüşleri ise şöyledir: %56'lık bir kısmı vadeli mevduatın anapara kaybetme riski olmadığını belirtmiştir. En riskli buldukları yatırım aracı ise hisse senedi olmuştur. Katılımcıların kredi kartına ilişkin bilgi düzeyine bakıldığında kredi skorunun ne olduğuna ilişkin soruya neredeyse yarısı ‘‘hayır’’ cevabını vermiştir. Katılımcıların en az bilgi sahibi olduğu finansal araç ise FOREX olmuştur.En fazla bilgili olduklarını düşündükleri finansal araçlar ise bankalar, banka kartları, kredi kartları olmuştur. Buna paralel olarak en çok takip ettikleri güncel ekonomik gelişmeler döviz, petrol, altın ve enflasyon olmuştur. Yine katılımcılar içerisinde güncel ekonomiyi takip edenlerin sayısı oldukça azdır. Buraya kadar sonuçların yorumlanması gerekirse katılımcıların finansal bilgiye oldukça az sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların yatırım yapmayı tercih ettikleri araçlar altın, döviz vb. geleneksel araçlardır. Bu nedenle katılımcılar bu alanlardan gelecek haber ve bilgiye daha çok duyarlıdırlar. Toplumumuzda genel olarak bankacılık ve bankacılık araçlarına olan güvensizlik öngörüldüğünde bu açığın derhal kapatılması gerekmektedir. Bu konuda yine en büyük rol okullara, halk eğitim merkezleri, radyo, televizyon ve internet gibi iletişim araçlarına düşmektedir.

Çalışmanın 4. Bölümünde katılımcıların eğitim düzeyleri ve finansal davranışları arasındaki ilişki değerlendirilmektedir. Buna göre katılımcılara eğitim seviyelerine göre, hisse senedi, tahvil ve bono, vadeli mevduat, altın, döviz, katılım hesabı, kiralık kasa, yastık altı kullanımlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur. Katılımcıların eğitim durumuna göre hisse senedi kullanım sıklığına bakıldığında lise veya dengi okul mezunu ve üniversite mezunlarının bu finansal aracı kullandığını ilkökul ve ortaokul mezunlarının ise çoğunlukla kullanmadığı görülmektedir. Eğitim durumuna göre tahvil kullanım sıklığı lise veya dengi okul mezunu ve üniversite mezunlarında fazla iken ilkökul mezunu ve ortaokul mezunlarında ise en azdır. Eğitim durumlarına göre vadeli mevduat kullanım sıklığı diğer sonuçlarla paralellik

göstermektedir ve eğitim seviyesi artıkça bu araçların kullanım sıklığıda doğru orantılı olarak artmaktadır. Ancak şunu belirtmek gerekir ki katılımcıların çoğu bu araçları kullanmamayı tercih etmektedir. Kullanan az bir kesim de lise ve üniversite mezunlarıdır. Katılımcılar finansal araç olarak en çok altını tercih etmektedir. Bu durum özellikle ilkokul ve ortaokul mezunlarında daha fazladır. Lise ve üniversite mezunları da altını diğer yatırım araçlarına oranla daha çok kullanmayı tercih etmektedir. Eğitim durumuna göre döviz kullanım oranına bakıldığında altın ile benzer kullanım sıklığı görülmektedir. Yine ilkokul ve ortaokul mezunu olan bireylerin bu yatırım aracına olan talebi diğer hisse senedi, vadeli mevduat gibi yatırım araçlarına oranla çok daha fazladır. Fakat altın ile kıyaslandığında daha az tercih edilmektedir. Budurum lise mezunu ve üniversite mezunları içinde benzerdir. Lise ve üniversite mezunu bireyler döviz diğer yatırım araçlarına oranla daha fazla, altına kıyasla ise daha az tercih etmektedir. Eğitim durumuna göre katılım hesabı kullanımı ise lise ve üniversite mezunlarında daha fazla iken ortaöğretim ve ilkokul mezunlarında ise daha azdır. Yine katılım hesabı altın ve dövize oranla daha az tercih edilmektedir. Eğitim durumuna göre yastık altı kullanım tercihi ise her eğitim seviyesinde benzer dağılım göstermektedir. Oranlara bakıldığında ilkokul, ortaokul ve okuma yazma bilmeyenler yastık altını çokça tercih etmekte, eğitim seviyesi artıkçada bu tercih oranı düşmektedir. Buraya kadar genel bir şekilde değerlendirildiğinde katılımcıların eğitim seviyesi artıkça vadeli mevduat tahvil ve bono hisse senedi gibi yatırım araçlarına olan ilgisi artmaktadır. Altın, döviz ve yastıkaltı gibi geleneksel yatırım araçlarına olan talep her eğitim düzeyinde en fazladır. Özellikle bu yatırım araçlarının diğer yatırım araçlarına oranla (hisse senedi,vadeli mevduat, tahvil ve bono) lise ve yükseköğretim mezunları içinde daha fazla tercih edilmesi üniversite ve liselerde finansal eğitimin üzerine daha fazla durulması gerektiğini göstermektedir. Çünkü sonuçlar değerlendirildiğinde lise ve üniversite mezunlarının bu alanda da sınırlı bilgiye sahip olduğu gözlenmektedir.

Eğitim seviyesine göre katılımcıların tüketici hakları konusundaki bilgi düzeyleri eğitim seviyesi yükseldikçe artmaktadır. İlkokul, ortaokul ve okuma yazma bilmeyenlerin bu alandaki bilgisi sınırlı gözükürken, lise ve üniversite mezunlarının ise bilgileri yeterli gözükmektedir. Katılımcılar her eğitim seviyesinde faiz hakkındaki bilgi düzeylerine “yeterli” yanıtını vermiştir. Senet hakkındaki bilgi düzeyi ise ilkokul, ortaokul mezunları ve okuma yazma bilmeyenler “yeterli değil”yanıtını verirken lise ve üniversite mezunları ise bu alandaki bilgilerine“yeterli” yanıtını vermiştir. Banka kredisi ve bankacılık hakkındaki bilgi durumu lise, lisans ve lisansüstü mezunları “yeterli”yanıtını verirken, ilkokul ve ortaokul mezunları “sınırlı”, okuma yazma bilmeyenler ise “yeterli değil” yanıtını vermiştir.

Katılımcılardan bütçe yapma hakkında bilgili olduğunu söyleyenlerin sayısı fazladır. Eğitim seviyesine göre enflasyon hakkındaki bilgi düzeyi ise lise ve yüksekokul mezunlarında fazla iken, ilkokul ve ortaokul mezunlarında azdır. Katılımcıların kefil olmanın koşulları hakkındaki bilgi düzeylerine bakıldığında ise, büyük bir kesimin bu konuda bilgilerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Devalüasyon hakkındaki bilgi düzeyi her eğitim seviyesi için yeterli değildir. Büyük bir kesim bu konuda hiç bilgili olmadığı şeklinde cevap vermiştir. Yine aynı şekilde katılımcılar her eğitim seviyesi ile aynı olmak üzere forex hakkında hiç bilgili değilim şeklinde cevap vermiştir. Katılımcılar emek piyasasındaki değişimler hakkında çoğunlukla bilgi sahibi iken, okuma yazma bilmeyenler ilk ve ortaokul mezunları bu alanda çok bilgili değillerdir. Döviz kurları hakkındaki bilgi düzeyide eğitim seviyesi artışı ile paralellik göstermekte, eğitim seviyesi arttıkça bu alanda olan bilgi artmaktadır. Katılımcıların borsa hakkındaki bilgi düzeyi yetersiz olarak ölçülmüştür. Eğitim düzeylerine göre petrol, altın ve metaller hakkındaki bilgi düzeyide genellikle yeterli olarak ölçülmüş, her eğitim seviyesi için bu alana bilgili olanlar bilgili olmayanlara oranla daha fazladır. Mevduat faizi hakkındaki bilgi düzeyi ise her eğitim seviyesi için yetersizdir.

Çalışmanın bu kısmı eğitimin finansal bilinç üzerindeki etkilerini gözlemek için son derece önem taşımaktadır. Buraya kadar sonuçlar genel bir şekilde değerlendirildiğinde katılımcıların finansal araç, ekonomik kavramlar, tüketici hakları gibi konulardaki bilgi düzeyi eğitim seviyesi artışı ile paralellik göstermektedir. Ancak şunu belirtmek gerekir ki eğitim seviyesi yüksek olanlar içinde de finansal konularda bilgili olmayan sayıca fazla bir grup vardır. Bu lise ve üniversite gibi eğitim kurumlarının finansal okuryazarlık kavramı üzerinde yoğunlaşması gerektiğinin bir göstergesidir. Altın, döviz, yastık altı gibi geleneksel finansal araçların kullanım sıklığı her yaş grubu için diğer finansal araçlara oranla fazladır. Sonuçlara göre eğitim seviyesi düşük olan bireyin yanında eğitim seviyesi yüksek olan bireyde geleneksel yatırım araçlarına olan ilgisi ve bilgisi daha fazladır. Bankacılık ve bankacılık kesimi araçlarına yönelik bilgi düzeyi eğitim seviyesi yüksek olan bireyler için değerlendirildiğinde beklenenden düşük ölçülmüştür. Bu durum toplumumuzun bu alana olan güvensiz yaklaşımından, bu alanı riskli olarak görmesinden kaynaklanmaktadır.

Katılımcılardan tüketici hakları, kişisel finans konuları, devalüasyon, forex, enflasyon, banka kartı, bütçe yapmak, bankalar, faiz, senet, zorunlu tüketim- ihtiyaçlar, banka kredisi, kredi kartı hakkında çok bilgili olan kişilerin en çok bilgilendikleri kaynak sırasıyla ailelerinden, TV ve gazetelerdendir. En az bilgi edindikleri kaynak ise bir finans kurumudur. Katılımcılardan kavramlar hakkındaki bilgisi yüksek olanların en çok

kullanadıkları yatırım araçları sırasıyla hisse senedi, döviz ve altın; en az tercih ettikleri yatırım araçları ise yastıkaltı, kiralık kasa, katılım hesabı olmuştur.

Katılımcıların doğum yılına göre finansal konular hakkındaki bilgileri değerlendirildiğinde 1990 ve sonrası doğumlu olan bireylerin 1990 ve öncesi bireylere oranla parasal konular hakkındaki bilgilerini daha çok yeterli buldukları sonucuna varılmıştır. Bunda geçmişten bu yana Türkiye'deki eğitim seviyesinin yükselmesi, teknolojinin ilerlemesi ve buna bağlı olarak bilgi edinmenin daha kolay olması gibi birçok neden etkili olabilir. Katılımcıların cinsiyete göre parasal konular hakkındaki bilgi düzeylerinden ortaya çıkan sonuca göre erkeklerin kadınlara oranla daha çok bilgiye sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Finansal konulardaki bilgilerini arkadaş çevresinden edinenlerin parasal konularda bilgilerinin yeterli olduğunu söylerken, bu bilgileri bir finans kurumundan alanlar ise parasal konulardaki bilgilerinin yeterli olmadığını söylemiştir. Buna göre bireylerin alanında uzman kişilerden ziyade finansal konulardaki bilgiyi arkadaş çevresinden almayı tercih etmelerinin nedeni bu şekilde olan kurumlara olan önyargı ve güvensizlik olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların doğum tarihine göre bütçe yapma sıklığına bakıldığında bütçeler her yaş grubu için en çok aylık olarak yapılmaktadır. Katılımcıların medeni hallerine göre bütçe yapma sıklığı ise evli olanlar en çok üç ayda bir, bekar olanlar ise haftalık olarak yapmayı tercih etmektedir. Bu sonuca göre toplumun bütçeye yaklaşımı aldığı sorumluluğa göre değişmekte, hanesindeki kişi sayısı arttıkça bireylerin bütçelerini daha çok uzun vadelere yaydığı gözlemlenmektedir.

Parasal konularda bilgisi yeterli olanlar çoğunlukla birikim yapıyor, yeterli olmayanlar ise çoğunlukla birikim yapmıyor. Katılımcıların doğum tarihine göre yaptıkları tasarruf miktarı ise şöyledir; 1990 ve sonrası olanlar 0-50 ve 100-150 TL arası birikim yapmayı, 1990 ve öncesi olanlar ise 150-300 ve 300-1000 arası olmuştur. Sunuçlara genç bireyler tasarruflarını daha çok küçük miktarlarda yapmayı ve yaşları ilerledikçe yaptıkları tasarruf miktarını arttırdıkları gözlemlenmektedir. Katılımcıların cinsiyetine göre yapılan tasarruf miktarı ise erkekler en çok 150-300 ve 300-1000 arası tercih ederken, kadınlar ise tasarruf miktarlarını en çok 0-50 TL ve 150-300 TL arası tercih etmektedir. Bir başka deyişle erkekler kadınlara oranla daha büyük miktarlarda tasarruf yapmayı tercih etmektedir. Katılımcıların medeni hallerine göre yapılan tasarruf miktarı ise evliler daha çok 150-300 TL ve 300-1000 TL arasını tercih ederken, bekarlar ise 0-50 TL ve 100-150 TL arasını tercih etmektedir. Rakamlara bakıldığında evli olanlar bekar olanlara oranla tasarruflarını daha yüksek tutuyor.

Türkiye'ninde içinde yer aldığı gelişmekte olan ülkeler, belli zamanlarda ülke içinde veya dışında çıkabilecek krizlerin etkisi altındadır. Bu gibi çıkabilecek herhangi olumsuz bir

duruma karşı ihtiyatlı olunmalıdır. Bu da ekonomik birimlere daha bilinçli bir finansal kimlik kazandırmakla olanaklı hale gelir. Şu anda içinde bulunduğumuz günümüz Türkiye'sinde ekonomimizin en büyük sorunlarından biri olan tasarruf açığı, topluma etkili bir tasarruf bilinci oluşturarak giderilebilir. Böylece oluşturulan bilinç sayesinde tasarruflar etkin planlamalar ile doğru yatırımlara dönüşebilecektir.

Türkiye'de genel olarak yapılmış bu ve bunun gibi çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara rastlanılmaktadır. Bu sonuçlara göre erkeklerin kadınlara oranla, eğitim seviyesi yüksek olanın düşük olana oranla, finansal bilgiye daha fazla sahip olduğu görülmüştür. Tüm bunlardan çıkacak sonuca göre toplumun finansal okuryazarlığını artırmaya yönelik alınacak politikaların özellikle eğitim üzerine yoğunlaşması gerekmektedir. Bu konuda eğitim kurumlarının üzerine büyük rol düşmektedir. Finansal eğitimin ilkokuldan başlayarak verilmesi gerekmektedir. Yapılacak politikalarda özellikle Türkiyenin demografik yapısına dikkat edilmelidir. Genç nüfusu fazla olan ülkemizde gençlere yönelik alınacak tedbirlerin en başında üniversitelerde bölüm farkı gözetmeksizin bütün bölümlere finansal okuryazarlık adına derslerin verilmesi gerekmektedir. Orta yaşlı ve yaşlı olan kesim için ise kurslar ve halk eğitim merkezleri açılmalıdır.

KAYNAKLAR

- BKM, Banakalar Arası Kart Merkezi Basın Bülteni 28 Ocak,2018
- Calvet, L.E, J.Y. Cambell and P. Sodini. 2006, Down or Out: Assessing The Welfare Costs of Household Investment Mistakes. Sveriges Riskbank Working paper series 195.http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/WorkingPapers/wp_195.pdf (erişim, 12.02.2018)
- Güngör, Tevfik, (2015), Finansal Okuryazarlık Araştırması, DünyaGazetesi, 26 Ekim 2015.
- Hsiao, Yu-Jen ve Tsai Wei-Che (2018) Financial Literacy and Participation in the Derivatives Markets,Journal of Banking & Finance, Volume 88,Pages 15-29.
- Huston, S. J. (2010). "Measuring Financial Literacy". The Journal of Consumer Affairs, 44(2): 296-316
- Jelley, H. (1958). A Measurement and Interpretation of Money Management Understandings of Twelfth-Grade Students. Doctoral Dissertation, University of Cincinnati
- Lusardi, A., and P. Tufano. (2008). Debt Literacy, Financial Experiences, and Overindebtedness. *National Bureau of Economic Research*.<http://siteresources.worldbank.org/INTFR/Resources/LusardiandTufano122208.pdf>. (accessed July 9, 2012)
- OECD (2005), —Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies|, www.oecd.org, erişim 01.02.2018
- PARA, Haftalık Ekonomi Dergisi “Önce Tasarruf Et, Sonra Harca”Söyleşi, 26 Mayıs-1 Haziran, 2019
- Remund, D. (2010). "Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy", Journal of Consumer Affairs, 44(2): 276-295.
- SPK, 2015 Yılı İkinci Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması, <http://www.spk.gov.tr/Duyuru/Dosya/20151005/0>, erişim:12.02.2018
- The U.S. Department of the Treasury (2006), —Taking Ownership of the Future: The National Strategy for Financial Literacy 2006